

EGYETÉRTÉS

Előfizetési árak: Egész évre 28 korona. Félévre 14 korona. Negyedévre 7 korona. Egy hónapra 3 korona 40 fillér. Egy év szám helyben és vidéken 10 fill., vasúti állomásokon 12 fill.

Főszerkesztő
Dr. PAP ZOLTÁN

Szépirodalmi főmunkatárs
EÖTVÖS KÁROLY

Szerkesztőség és kiadóhivatal: VI. Eötvös-utca 32.
TELEFON-SZÁM:
Szerkesztőség 788. Kiadóhivatal 790.

Végnélküli vallásügyi viták.

Irta: Kossuth Ferencz.

Budapest, június 9.

Allhatatosan folyik a vita a képviselőházban a vallás- és közoktatásügyi tárca körül. A közoktatásügyről mennél kevesebbet, a vallást érintőről mennél többet beszélnek a vitatkozók.

E lap hasábjain már a múlt hó 27-én figyelmeztettem olvasóinkat és híveinket arra, hogy a vallás kérdése az a kérdés, amely nemzetek, pártok, családok békéjét képes feldulni Magyarországon és azt vallottam, hogy engem hazafiságom ösztönöz arra, hogy kérve kérjek mindenkit, tartózkodjék a különböző vallásokat érintő vitáktól.

Szavam, mint előrelátható volt (és előre is láttam) a pusztába kiáltó szó volt s a vita mindenféle alakban tovább folyik; tágas mezőn hömpölyögnek a szenvedélyek árijai; kongregációkat, szabadkőműveseket, klerikalizmust, liberalizmust, radikalizmust érinti az áradat; az emberek szenvedélyeit felkorbácsolja, figyelmét leköti s az ország előtt álló aktuális nagy kérdésektől elvonja.

Kérdem mindenkitől, vajjon helyes-e ez? és az ország érdekében van-e ez?

Az ország ugyanis a jelszavak orszá-

ga, minduntalan felbukkan valami jelszó: Ime, a hajánál előrántják most az osztálypolitikát, itt van már például a paraszt-párt, holott a 48-as magasztos korszak éppen az osztályokat nivelálta s azt a fogalmat, hogy „paraszt“, a polgári egyenlőség kimondásával a honpolgár fogalmába olvasztotta bele. Előrántják a felekezeti politikát is, midőn a józanság és a hazafiság azt követelnék az amugy is széttagolt nemzetnél, hogy ne keressünk okot és alkalmat arra, hogy minden áron egymásnak rontsunk! Valóban, mi köze a katolikusoknak, a reformátusoknak, az evangélikusoknak, a zsidóknak s a többi hét felekezetnek egymáshoz, oly államban, ahol a vallásszabadság elvileg és gyakorlatilag meg van? Milyen czímen nevezi az egyik klerikalizmus a másikat azért, mert vallásának külsőségeihez is ragaszkodik, vagy pedig atheista és állambontó radikálisnak azért, mert valamely szabadkőműves páholy tagja. Mintha például Edvárd király, az angol szabadkőművesek nagymestere államelforgató és atheista lett volna, vagy pedig a nyolczvanéves korában gyermekkel psalmodiáló Gladstone klerikalis.

Hagyjunk békét az emberek lelkiismeretének; legyen hívő, aki oly boldog, hogy hisz; legyen hitetlen, aki azt képzeli, hogy ez képezi az ő felvilágoso-

dásának a jelét; köttesse le gondolkozását a dogmák által, akinek ez a lelkiülete, gondolkozzék szabadon a másik; az egyik ne üsse ezért a másikat, kivált akkor nem, mikor a kettőnek együtt a harmadikat kellene ütnie, mint ahogy ez nálunk, fájdalom, nagyon is gyakran nemzeti kötelesség lenne.

Magyarországot a 48-as ujjászületés képesítette a második ezredéves életre. Ez az ujjászületés a szabadság jegyében történt. A szabadság gondolatától 1848 el sem választható. Aki vissza akarná csinálni Magyarországon a 48-as átalakulást, az Magyarországot meg akarná ölni. A szabadelvűség nem más, mint a rendszert és üdvös korlátot tartó szabadság, nehogy a szabadságból szabadság legyen. Ezért szó szerint igaz az, hogy Magyarország jövője a szabadelvűségben, a hazafisággal szorosán összekapcsolt szabadság rendszeres fejlődésében rejlik.

De a szabadelvűségnek abszolúte semmi köze nincs sem a különböző vallások egyikéhez sem, de a vallástalansághoz sem. Nincs semmi köze sem a vallásosság, sem a vallástalanság belétéhez. A szabadelvűség egy egészen más térre tartozó fogalom. Amilyen elítélendő, ha a vallásosság oly törekvéseket leplez, amelyek mások szabadsága ellen irányítják, épp oly elítélendő

A lord.

Irta: Drasche-Lázár Alfred.

(Utánafelvétel.)

Van elég ismerősöm, de azért ismerek sok olyan embert is, akit nem ismerek. Ez az ellentmondás csak látszólagos, mert mindenki, aki úgy mint én, bizonyos órában, bizonyos utakon jár, nap-nap után száz meg száz emberrel találkozik, akiket csakhamar már messziről képes megismerni.

— Ez az, ez az, — gondoljuk ilyenkor magunkban s tovább haladunk, többnyire mitsem törődve azzal, hogy az az az, vagy az az ez kicsoda, micsoda. Csak néha-néha, ha az illetőből jobban kidomborodik, amit manapság egyéniségnek szokás nevezni, találhatjuk, hogy ki vagy mi lehet az emberünk, vagy rá is jövünk a nagy titokra, ha véletlenül akad, aki az illetőt ismeri s kielégíti a kíváncsiságunkat.

Ilyenkor többnyire csalódás éri az embert. Arról az öreg, tiszteletet parancsoló öreg urról példán, akit legalább is nyugalmazott miniszteri tanácsosnak néztünk, kistül, hogy ajtónálló egy előkelő pénzügyésznél. — az a kövér, szűk szoknyában aprító, fején három pleureuse-zel díszített czukorsüveget viselő éltés hölgy, akiről feltettük, hogy, teszem, a Gyöngyötyuk-utczában tart fényes apartament-t, a valóságban előkelő gentry-asszony, aki nélkül jótékonyczélu vagy háziipari akció el sem képzelhető, mindamellett, hogy a hatványozott tisztaság jelében áll s havonta kétszer rongja a pályaudvarokon a lélekkufárok üzletét. — abban a szűk nadrágot, rövid kabátot s a füleket is

eltakaró czilindert viselő czvikkeresben pedig annyiból csalódtunk, hogy vigécznek tartottuk, holott szolgálaton kívüli táborszer-nagy — s az az elegáns, büszke tekintetű nő alapítványi hölgy-allűrjeivel, mikor egy szőn napon benyitunk egy czukrárdába, egyszerű fekete ruháskában, fehér kötényben, fülig pirulva, tányért nyujt nekünk, hogy rátehes-sük a kiválasztott süteményeket...

Hej, ha nem igaz az a mondás, hogy mundus vult decipi! Dehogy szeret csalódnai a világ!

Ismeretlen ismerőseim között, akikkel jóformán mindennap találkozni szoktam valamikor, különösen feltűnt egy férfi, akit habozás nélkül lord-nak kereszteltem el. Ha nagyobb volna az idegenforgalmunk, annak is tartottam volna. Öltözete a szó szoros értelmében kifogástalan volt. Mindent, amit csak félig-meddig feltűnőnek lehetett volna minősíteni, gondosan került s mégis, minden egyes ruhadarabja válogatott, egész fellépése biztos és öntudatos volt. Csupasz arczában soha egyetlen izom sem mozdult meg, monokliján keresztül mindig messze elnézett az emberek feje fölött, de nem kihívóan, hanem mint akinek a gondolatai egész máshol vannak. Bizonyára Londonban. Többnyire zsinegen két kutyát vezetett, két furcsa állatot, amelyeknek a fajtáját sohasem tudtam megállapítani. De valami nagyon ritka, nagyon előkelő és számtalan díjat nyert ebek lehettek.

Már annyira ismertem az ismeretlene-met, hogy nem is törődtem vele, ha találkoz-tunk. A lord sem vett rólam tudomást, ami elvégre egészen rendjén is volt.

Ekkor történt, hogy összeveszttem a szabómmal, mert a tout prix bő harang-nadrá-

got akart rám szabni, mikor akkoriban olyan-ban már kizárólag csak a vizes nyolczasok jelentek meg az Andrássy-uti vasárnapi kor-zón. Tehát ott hagytam eddigi szállítomat. Eszembe jutott a lord-om s irigykedve gondoltam kifogástalan külsejére. Még az az ideám is támadt, hogy megszólítom s megkérdezem tőle szabójának a czimét. De ezt mégis rösteltem s így egy jóízűséről ismert barátomhoz fordultam tanácsért, aki kész-sérel meg is nevezte a szabóját.

Másnap délelőtt felkerestem az általa ajánlott műtermet, amely már az izléses modern berendezésénél fogva kellemes benyomást tett rám.

Amikor azonban megjelent az üzlet tulajdonosa, hófehér ingujjban, kifogástalan mellényben, deszkaszzerűen vasalt nadrágban, lakkozópőben, csupasz arczczal, monoklival: pillanatig ott álltam mezdulatlanul s tátott szájjal bámultam rá. A lordom volt, az ismeretlen ismerősöm.

De ő gyorsabban találta fel magát, mint én, s mialatt fáradt mosoly futott végig az arczán, felém jött.

— Örülök a szerencsének, — mondta, kissé orrán át beszélve: aztán, lemondó arczkifejezéssel: — Ugyebár, nem tetszett rólam feltenni, hogy — szabó vagyok...

— Öszintén szólva, valami angolnak néztem — feleltem meggyőződéssel, ami láthatólag igen jól esett neki. — Külömben boldog vagyok, hogy ruházódásom gondjait ilyen kiváló kezekbe fektethetem — tettem hozzá.

Weisz ur — ez volt a neve ő lordship-jének — könnyedén meghajította magát s kikököntette a szeméből a monoklit. Aztán

az, ha az ellenkező áramlat egyeseket üldözötte vesz és ujjal mutat, mert valóságuk külsőségeihez korlátlanul ragaszkodnak. Amint az inkvizíciók sötét termeiből lehetett zsarnokoskodni a szelíd Jézus egyik vallása nevében, épp úgy az emberi jog és szabadság nevében ezeket lehetett lenyaktílozni. A szabadság semmi oldalról jövő zsarnokságot nem tűr; sem a felülről, sem az alulról jövőt, sem a jobbról, sem a balról jövőt; magyar hazánkban pedig nekünk, magyar hazafiaknak, a szabadság kultuszával kel bizonyára élünk, mert csak e jegyben élhet meg maga a mi hazánk; ebben maradhat fenn a mi fajrokon nélkül álló, kisedd nemzetünk!

Nagyon is másról lesz nemsokára szó, mint kongregációkról vagy szabadkőművesekről! Szó lesz egy minden nemzeti kárpótlás nélkül ránk zuduló óriási pénz- és veradó-növekedésről; oly pénzadó-növekedésről, melyet a nemzet, mintha rendszeres tékozló volna, csak adósság csinálásával lesz képes fedezni és oly veradó-növekedésről, mely termelő erejének megbénításával fog jární. Szó lesz arról is, hogy milyen legyen a már soká el nem odázható választójogi reformja, melylyel meg lehet alapítani a nemzet jövő életét, vagy sirját lehet ennek ásní.

Kérdem, hogy megengedhető-e az, hogy e kérdésektől tereltessék el a nemzet figyelme azzal, hogy azt firtassuk, kinek és kinek mi a vallása? Ki a kongregacionalista és ki a szabadkőműves?

Ha már kutatunk az emberek lelkében, kutassuk azt, hogy ki az igaz és őszint magyar hazafi? bármí legyen a hite s a vallása!

Budapest, június 9.

A képviselőház ülése. A képviselőház legközelebbi ülése holnap, szombaton délelőtt tíz órakor lesz. Napirend: a közoktatásügyi

kiválasztottuk a szövetet, Weisz ur maga vett mértéket s ezalatt nagyon megbarátkoztunk. A külsőm azóta pedig volt olyan, hogy engem is angol lordnak néztek volna, ha az Urísten még az arcomat is megfelelően átfőrnálja.

Weisz ur mindjobban felmelegedett irántam s a próbák alkalmával gyakran feltárta előttem a szívét.

— Kerülöm a társaságot — mondta egyszer sopánkodva. — Üzletemberek közé nem szeretek járni, Isten tudja, nem gutirozom az ott uralkodó tónust, a magasabb körök meg velem nem akarnak szóba állani; lenéznek, mivel csak szabó vagyok. Hát tehetek én arról, hogy nekem éppen ehhez van tehetségem? Csak a nyáron, ha pang az üzlet, főgöm magamat s külföldre megyek, a Svájcba vagy valami előkelő tengeri fürdőbe. Ott nem tudják, hogy ollóval mesterkedem, mindenki barátkozik velem s azalatt a négy-hat hét alatt élvezem csak igazán az életemet. Nem érdemes szabónak születni kérem, legálább minálunk nem.

Igy panaszkodott nekem Weisz ur s őszintén sajnáltam, éppúgy mint sajnállok mindenkit, aki ebben az életben nem találja meg a maga helyét. S nem tudom, nem-e boldogabb mégis Weisz ur, mint az a vérbeli lord — s biztosra veszem, hogy olyan is létezik — akiről mindenki azt hiszi, hogy — szabómester.

Múlt nyáron a meleg elől Norderneyba menekültem, hol egy gyermekkori barátommal kellett találkoznom, aki évek óta egy világhírű német acélgégyár élén áll. Az illető az évek során át teljesen beleolvadt a német

vita folytatása és interpellációk. Hétfőn a görög-katolikus püsköd, esütörtökön pedig Urnapja miatt nem tart ülést a Ház. Kedden a munkapárt részéről indítványt fognak tenni az üléseknek egy órával leendő meghosszabbítása iránt. A jövő hét elején a kultuszvita során *Justh Gyula és Holló Lajos* is felszólal.

Az új kereskedelmi miniszter. Mint már ismételtelen jelentettük, gróf *Wickenburg* Márk kereskedelmi minisztersége befejezett dolog. Munkapárti körökben beszélték ma, hogy kinevezése már a legközelebbi időben várható.

Hoffmann altábornagy Budapesten. Hoffmann Hugó altábornagy, a hadügyminisztérium első osztályfőnöke, Budapesten járt ma és hosszabb látogatást tett a képviselőházban *Lukács László* pénzügyminiszternél. Az altábornagy a honvédelmi minisztériumban is tett több látogatást. Hoffmann, aki fia esküvője alkalmából járt itt, a délutáni gyorsvonattal visszautazott Bécsbe.

Návay Tamás — a szegedi jelölt. Szegedről jelentik: A szegedi nemzeti munkapárt ma este gyűlést tartott, amelyen dr. *Rósa Izó* elnök ismételtelen bejelentette, hogy a jelöltséget nem vállalja. A párt erre *Szarvady Lajos* és *Balassa Ármín* ajánlására egyhangulag *Návay Tamás* volt esanádi főispánt, *Návay Lajos*, a képviselőházi alélnök bátyját jelölte, akit a miniszterelnök is a párt figyelmébe ajánlott. *Návay Tamás*, aki a jelöltséget vállalja, küldöttségileg kéri fel programbeszédének vasárnapi megtartására. Návayt az országos párt is elismeri hivatalos jelöltnek. Ellenjelöltje báró *Gerliczy Ferencz*, ma este Temesvárra érkezett. *Gerliczy* fentartja jelöltségét s vasárnap szintén programbeszédet mond. A szegedi függetlenségi párt holnap tart jelölő-értekezletet.

Interpelláció az argentinai hus miatt. Gróf *Károlyi Mihály* a képviselőház interpellációs könyvébe ma interpellációt jegyzett be az argentinai husbehozatal ügyében. Az interpellációt gróf *Károlyi* holnap fogja előterjeszteni.

A horvát képviselő tanácskozása. Zágrábról jelentik: A horvát országgyűlési delegáció tanácskozásairól, amelyeken dr. *Tomasics* ban és a horvát országos kormány osztályfőnökei vettek részt, ma délután két kommunikát adott ki: Az

egyik kommuniké ismerteti a horvát országgyűlési képviselő klubjának tanácskozásait, amelyek gróf *Pejacsevich* volt bfn. illetve *Svinderman Balázs* aurániai püspök elnöklésével folytak le. A kommuniké megállapítása szerint az az egyhangú határozat jött létre, hogy az appropriációs vita folyamán mindazon követelések, amelyek a költségvetési vita folyamán horvát részről támasztattak, amennyiben azok a magyar kormány válaszaiban figyelembe nem vétettek, újból előhozassanak, a szükséges érvek támogatása mellett. Erre nézve azonban végleges határozatot csak az appropriációs vita alkalmával fognak hozni. A második kommuniké ismerteti a pártönkivüli klub tanácskozásait, amely klubnak tagjai a magyar országgyűlésre vannak küldve és amely e hónap 6., 7. és 8-án ülésezett gróf *Pejacsevics* Tivadar, illetve *Svinderman* püspök elnöklésével. A klub előbb mindazon kérdésekről tárgyalt, amelyek a pénzügyminisztériumi költségvetés folyamán előhozandók lesznek. Továbbá szóba kerültek a véderőjavaslatok. Megelégedéssel konstataáltak, hogy ezen javaslatokban a horvát álláspont figyelembe vétett és ily módon lényeges eredményt sikerült elérni a multtal szemben.

Indítvány a párbaj ellen. *Richter János* országgyűlési képviselő ma a képviselőház indítványkönyvébe indítványt jegyzett be, hogy utasítsa a Ház a kormányt, hogy a mindinkább szaporodó párbajvétségek megakadályozása céljából a büntetőtörvény vonatkozó intézkedéseinek szigorítását tartalmazó törvényjavaslatot terjeszsson elő és megfelelő rendőri intézkedéseket léptessen életbe.

Miniszteri tisztviselők mozgalma. A pénzügyminiszteri számgyakornokok helyzetük javítása érdekében vasárnap délelőtt gyűlést tartanak a pénzügyminisztérium épületében. A gyűlésen többek között a számgyakornokok eddigi hosszú díjtalan szolgálatának megszüntetését fogják sürgetni és memorandumot szerkesztenek, amelyben kérni fogják az évi 800 korona segélydíj felemelését.

Küldöttség a maki törvényszék ügyében. Makó városának nagyobb küldöttsége fog tisztelegni a napokban *Justh Gyulának*, a maki kerület képviselőjének vezetése alatt *Székelly Ferencz* igazságügyminiszternél, hogy a makiak régi jogos és méltányos kívánságát egy törvényszéknek Makón való felállításá iránt, tolmácsolják.

Keresztényszocialista gyűlések. A Keresztényszocialisták vasárnap folytatják szervezkedő gyűléseiket. Ezen a napon Egerben, Zsitvabesnyőn, Udvardon, Kassán, végül Kolozsvárott tartanak gyűlést. Valamennyi gyűlésre központi kiküldött megy le.

Mikor megpillantott, fehérebb lett a tenniszöltönyénél, a monoklija kiesett a szeméből s elveszett a homokban, a kutyák pedig, felismerve egy régi jóakarót — ő, ezek az állatok! — farkesóválással üdvözöltek.

Bemutattak egymásnak. Ugy tettem, mintha sohasem találkoztunk volna. Ő is így tett.

A leányok azt kérdezték tőlem, nem aranyos, megennivaló ember-e a honfitársam? Igent bólintottam.

De a báró nem maradt velünk. Sürgős levelet vár — mondta s kijelentette, hogy esetleg még aznap este el kell utaznia.

Igy is történt. A Germániák busultak kissé, aztán velem vigasztalódtak. S én nem árultam el a szabómat.

Weisz báróval ismét csak Pesten, a boltban találkoztam. Hálás tekintettel felém rohant s megszorította a kezemet.

— Hát nem utolsó dolog, szabónak születni? — mondta fájdalmasan.

— Az ön külsejével határozottan — feleltem én.

Weisz meghajtotta magát, aztán rezignáltan új mértéket vett, mert konstataálta, hogy Norderneyben kissé meghízta. Közben halkán sóhajtott.

De már nem dolgoztatok többé Weisz urnál. Mert nem akar tőlem pénzt elfogadni. Hálából. S ezt meg én nem fogadhatom el. Ez pedig háladatlanság. Tudom. De nem segíhetek Weisz ur balvégzetén. Mert nemesak neki, nekem is vannak elveim...

társaságba, német leányt vett el s már alig tud magyarul.

A viszontlátás fölötti öröm mindkét részről igen őszinte és benső volt s csakhamar magam is egészen bent voltam abban az előkelő német társaságban, amely Norderneyban megadja a tónust. Kissé nehézkes, de kedves asszonyokkal, bájos leányokkal, többnyire valóságos Germániákkal ismerkedtem meg s élveztem a tengerparti életet.

Alig két nappal a megérkezésem után, meglepetés ért. Már folyton említették előttem, hogy valami Weisz báró Budapestről sokat fordul meg a barátom társaságában s hogy az a világ legkedvesebb, legszeretetre méltóbb embere. Én ugyan még nem hallottam a Weisz-családok bárói ágáról, de ez manapság semmit sem bizonyít s így magam is kíváncsi voltam honfitársamra, aki annyira kivette a németek szívét.

Egy délután, a Kurmusik-ot hallgattuk, mikor két fiatal leány a társaságunkból örömfelkiáltással felugrott s egy hófehér tenniszöltönybe bujtatott férfi irányába vetette magát, aki két exotikus kutyát zsinogen vezetve, megjelent a láthatáron. Körülvették s nevetve, esillogó szemmel, mintegy diadalmenetben hozták magukkal.

— Ni, Weisz báró! — mondta a barátom s az egész társaságban végigfutott az előlötti öröm halk moraja.

Csak én nem örültem s mélységesen hallgattam. Összeszerult a szívem. Mert az a báró nem is báró volt, hanem lord, de mit mondom? nem is lord, hanem szabó volt, az én szabóm.

A biztosításügy államosítása.

Irta: dr. Bernát Ottó.

Budapest, június 9.

Giolitti olasz miniszterelnök hat héttel ezelőtt, mikor az olasz képviselőházban az új kormány programját kifejtette, bejelentette, hogy az életbiztosítást állami monopóliummá teszi. Öt nappal ezelőtt az erről szóló javaslatot már be is terjesztette a képviselőház elé, s ma Rómából a félhivatalos Tribuna révén azt a hírt kapjuk, hogy a javaslat akkora izgalmat keltett, hogy Giolitti szükség esetén a képviselőházat is feloszlattja, ha a javaslatát a Ház vonakodnék megszárazni.

Csodálatos, hogy a biztosításügy most egyszerre két országban is ilyen izgalmat kelt. Németországban is csak május 30-án tudták végre tető alá juttatni azt a birodalmi törvényt a biztosításügy reformjáról, melynek tervezete már 1909 áprilisában jelent meg s mely átdolgozott szövegében 1910 márciusa óta izgatta az egész német közvéleményt. Maguk a bizottsági tárgyalások is szakadatlanul folytak egy esztendeig s a plénumban való tárgyalás alatt is már nagyon sokszor állt úgy a helyzet, hogy a javaslat megbukik. Hogy a törvény minő, arra következtetni lehet abból, hogy a szociáldemokraták, a szabadelvűek s a nemzeti liberálisok egy része ellene szavazott, de szinte egyhangulag szavazták meg a konzervatívok és a centrum. De még ez a reakzionárius javaslat, noha a már amúgy is fennállott állami felügyeletet még jobban kiterjesztette s a biztosító társaságok autonómiáját még szűkebb korlátok közé szorította, még sem ment el addig, hogy a biztosításügyet államosítsa.

Ausztriában is elkészült a biztosítási törvény reformjának egy tervezete, mely néhány szociálpolitikai reformon kívül állami ellenőrzés alá helyezné a biztosító társaságokat, de ott sincs szó a biztosításügy államosításáról. Giolitti egészen egyedül áll a tervezetével a világ kulturnemzetei közt s nemesak értjük azt az izgalmat, amelyet kelt, hanem teljesen méltányoljuk is. A biztosításügy reformja nálunk is készül s valószínű, hogy mihelyt a parlament egyéb, sürgősebb feladatokkal nem lesz elfoglalva, nálunk is be fog erről a kormány egy javaslatot terjeszteni. S miután kétségtelen, hogy nálunk is lesznek egyesek, akik hamis szociálpolitikai érzékből a biztosításügy államosítása mellett törnek majd lándzsát, nem tartjuk feleslegesnek, hogy ezzel a kérdéssel, az olasz javaslat kapcsán már most foglalkozunk.

Giolitti tervezetéről már megemlékezünk, de van néhány intézkedés, amelyet ezuttal különösen ki kell emelnünk. Az olasz javaslat csakis az életbiztosítást monopolizálná és pedig oly módon, hogy behozná a biztosítási kényszert s a biztosításügy lebonyolítására egy nemzeti biztosításügyi hivatalt állítana fel.

A terv a lehető legszerencsétlenebb. Az, hogy az állam a biztosításügy felett felügyeletet és ellenőrzést gyakoroljon s hogy a biztosítottakat a biztosító társaságokkal szemben, ha kell, megvédje, nemesak helyes, de óhajtható is. De az államosítás mellett csak két érvet lehet felhozni. Az egyik, hogy egy állami biztosító nagyobb biztonságot nyújt, mint egy részvénytársaság s a másik, hogy az

állam a biztosításügyet nem nyereszkeskedési céllal kezelné, hanem teljesen mint közérdekű ügyet.

De Giolitti tervezete ebből a szempontból is kifogásolható. Mert azt a nyereséget, amelyet az állami biztosításügy hajtana, munkás-, baleset-, munkaképtelenség- és aggkori biztosításra akarja fordítani. Az a veszedelem fenyeget tehát Olaszországban, hogy ha ezek a szociális biztosítások vesztéssel járnak, az életbiztosítási díjak emelhetnek majd fel, hogy tehát az életbiztosítást még inkább fiskális szempontból fogja az olasz kormány kezelni, mint ahogy most a biztosító társaságok kezelik. És ez ellen nem lehetne védekezni, mert Giolitti nemesak hogy monopolizálni akarja az életbiztosítást, hanem kötelezővé is akarja tenni. Az életbiztosításnak tehát ott nem közjótékonyasági, hanem egyenesen fejadó jellege volna. És Giolittinek egyenesen ez lehet csak a célja, mert máskülönben nem gondolt volna arra, hogy a biztosítást monopolizálja, sőt, hogy ezenfelül még kötelezővé is tegye. A szociális biztosítással való egybekapcsolása mindössze csak ürügy és jogezim akar lenni, főleg akkor, mikor a részvénytársasági és szövetkezeti alapon működő biztosító társaságok, főleg állami ellenőrzés alá helyezve, az egész világon nagyszerűen és kifogástalanul működnek.

Az kétségtelen, hogy a biztosításügynek a polgárság minél szélesebb körére való kiterjesztése nagy kulturmunka s óhajtható. A biztosítás mindenkinek s így magának az államnak, mint a polgárok összességének, érdekében áll. Az is épp ezért helyes, ha az állam közreműködik, hogy a biztosítás minél szélesebb körökre terjedjen ki, főleg, hogy a legszegényebb néposztályok életbiztosítását könnyítse meg, mert éppen ezek a leginkább segélyre szoruló néposztályok azok, amelyek nemesak idegenül, hanem valósággal ellenséges érzéssel állanak szemben a biztosítással. De mindebből még nem következik az, hogy a biztosításügy kötelezővé tételét helyeselni lehetne, főleg akkor, mikor ez a kényszer az állami monopólium révén egyenesen a biztosításügygel évtizedek óta becsületesen és nagy áldozatokkal működő magántársaságok tönkretételét vonná maga után. Hogy ez a monopólium minő óriási pusztításokat okoz a magánvállalkozásban, azt mi magunk is tapasztalhatjuk a munkás-balesetbiztosítás államosítása óta.

Egyáltalán van mindig valami odiózus abban, ha az állam gyámkodik a polgárai felett. Van bennünk is szociális érzék, de mi mindig csak a kényszert látjuk és mindig kételkedünk abban, hogy az államot a maga gondoskodásában humanitárius célok vezetnék. Hisz ha humanitárius célok vezetnék, akkor első sorban azokat a betegeket, öregeket kellene az államnak biztosítani, akiket a többi biztosító társaság biztosításra el nem fogad, akik tehát első sorban szorulnak állami gondoskodásra. De hogy az állam éppen ezekről nem akar gondoskodni sőt éppen ez ellen a kötelesség ellen védekezik, az kitűnik abból, ahogy nálunk az ügyvédek kötelező életbiztosítását megcsinálták. Nálunk is nagy hűhóval hirdetik annak idején az állam nagy szociális érzékét, amely abban nyilvánult, hogy az ügyvédi kamarákba bejegyzett minden ügyvéd magát az országos ügyvédi nyugdíjintézetben biztosítani köteles. De a nagyhangú magasztalások mögött

az a szomorú tény rejlik, hogy öt évig kell a díjakat fizetni s csak ha az illető öt éven túl hal meg, kap a családja nyugdíjat, de ha öt éven belül hal meg, akkor csakis a befizetett díjaknak egy részét kapja vissza. Azonkívül, ha valaki törölteti magát a kamarából, vagy abból kizáratik, tehát mikor a családjának leginkább volna szüksége a gondozásra, akkor a nyugdíjigénye megszűnik.

Ilyen kicsinyben az az állami gondoskodás, ami a kötelező biztosításban megnyilvánul, ilyen volna nagyban is, ha nemesak az ügyvédekre, hanem mindenkiére kiterjedne. Mert a kötelező munkásbiztosítás is csak a papíron fest nálunk olyan szépen, igazi gondoskodásról szó sincs. Ami humanitárius alkotásnak készült, abból egy terhes, bürokratikus és a céljának csak elenyésző kis részben megfelelő intézmény lett s a kötelező ügyvédi biztosítás és a kötelező munkásbiztosítás tanulságai nálunk mindenkit elijeszthetnek attól, hogy Giolitti javaslatát, mint követendő példát hirdesse.

A talpfa körül.

— Nem akarnak bizottságot kiküldeni. —

A képviselőház ülése.

Budapest, június 9.

Hónapok óta — nem, esztendőket óta lóg a levegőben az a wád, hogy a volt koalíciós kormány idejében az államvasuti talpfaszállítások körül inkorrektiségek, mondjuk magyarul: panamák történtek. Ez a szó: talpfa — lassankint egyértelmű is lett a panama szóval. A „talpfa“ olyan éértés, amittől dühbe kell gurulni. A „talpfa“ belekerült a kabarék, kávéházi gunyolódások és folyosói sértegetések lexikonjába.

Azt kellene tehát hinni, hogy ilyen mohón elharapódzó váddal szemben még az olyan utolsó vádlottnak is meg van engedve a védekezés, mint amilyen egy volt kormány. Végre is egy kormány, azért hogy megbukott, nem az a rongy, amelyikbe bárki beletörölheti a sáros csizmáját. És ha annak a régi kormánynak van erkölcsi bátorsága, hogy a terjengő váddal szemben maga ellen parlamenti bizottság kiküldését kérje, akkor e bizottság kiküldése ellen senkinek se lehetne kifogása. Hiszen a mentők jelmondata ezerint „mindenkit érhet bal eset“ s minden mai kormányból lehet még tegnap kormány. S minden kormánynak és minden többségnek lehet esetleg valamikor oka magát tisztázni, maga ellen parlamenti bizottság kiküldését kérni. Hát hogy lehet az erkölcsi tisztázásnak ezt a lehetőségét valakitől megtagadni?

S ime mégis az történt, hogy mikor a volt kormány érdekelt miniszteriumának államtitkára, volt miniszterének hozzájárulásával, a talpfaszállítások meggyanusított ügyében parlamenti bizottság kiküldését indítványozta: a többség ezt megtagadta. Sztérynyi József indítványát a többség ma elvetette. Igaz ugyan, hogy ez az elvetés a hivatalos nyilatkozatok szerint a fölöslegesség címén történt s maga Heltai Ferencz is sietett hangsúlyozni, hogy senki egyéni vagy politikai tisztességét érinteni nem akarja: de azért a talpfaügy végleges tisztázásának megakadályozása mégis a legnagyobb erkölcsi képtelenség. Mert nem arról van csak szó, hogy hivatalosan vádolnak-e valakit, vagy sem. Itt rágalmaszó pletykák elfojtásáról van szó. Itt a settenkedő gyanusítás nagy szájának betöméséről van szó. Mert mi-

lyen jögrön várja el a parlamenti többség, hogy a pletyka megszűnjön, ha magában a parlamentben, még Heltai kijelentései után is, olyan közbeszólások hallatszottak, hogy „ezek után sajnálom azt a szegény Habárt!” Ahol a képviselők is tovább gyanúsítanak, ott a pletykára hajló közönségtől sem lehet elvárni, hogy el fog nézni.

Eppen azért föltétlenül igazat kell adnunk gróf Apponyi Albertnek, aki erkölcsi okon követelte a parlamenti bizottság kiküldését. S ha a többség ezt mégis megtagadta, — (csupán három munkapárti képviselő: Návay Lajos, Heinrich Antal és Sándor Pál szavazott az indítvány mellett) — akkor nem szabad majd csodálkozni, ha a ma elvetett indítvány annyiszor fog új alakban feltámadni, míg az a hivatalos vizsgálat mégis csak bekövetkezik és a pletykának és rágalmaknak mégis csak a fejére lehet hágni. Valószínűen a legközelebb már Apponyi fog indítványt tenni, az alapítvány gyanúsítások elnémitására.

A mai nagy tusakodás után azt föltétlenül el kell ismernünk, hogy Sztérenyi bátran és férfiasan szállt szembe, szinte egymagára hagyva, a jobb- és szélsőbaloldal keresztüze között, a koalíciós kormányzat támadóival. Az igazság tudata acélozta meg kétségtelenül Sztérenyi energiáját s az az erkölcsi erő, amely fellépésének célzatában rejlett és érveinek hatását egyesek olcsó gunyolódása valóban nem gyöngíthette meg.

Részletes tudósításunk a következő:

A két talpfa-indítvány.

Berzeviczy Albert elnök negyedtizenegyszer megnyitja az ülést.

A mult ülés jegyzőkönyvét hozzászólás nélkül hitelsítik.

Napirend szerint következett annak a két indítványnak indoklása, amelyet egyrésztől Sztérenyi József, másrésztől Heltai Ferencz jegyzett be a Ház indítványkönyvébe, az előző kormány működésének tartama alatt eszközölt államvasuti talpfaszállítások és illetve egyéb anyagszerkesztésére kötött szerződések megvizsgálására kiküldendő vizsgálóbizottság tárgyában.

Elnök: A szó Sztérenyi Józsefet illeti első sorban.

Sztérenyi beszéde.

Sztérenyi József okolta meg először a talpfa-beszerezések tárgyában benyújtott indítványát. A volt kormány távozása óta sok támadásban részesült. Ezek a támadások politikai természetűek voltak, tehát érthetőek. De legutóbb a pénzügyi bizottság előadója a bizottság tekintélyének, súlyának látszatával intézett támadást az államvasutak igazgatása ellen, abból az időből, amikor a koalíciós kormány volt uralmon. Módot akart tehát adni arra, hogy a volt kormány ténykedései minden személyi vonatkozás nélkül megbíráltsanak.

Sorra veszi Heltai vádjait és azokat négy csoportba osztja. Először a talpfa-beszerezésekkel foglalkozik. Heltai Ferencz számadatai helyesek voltak, csak hogy azt kell nézni, mennyi a lefektetett talpfa mennyisége 1908-ban és mennyi volt a koalíció előtt. És aki ezt nézi, az más világításba látja a dolgokat, mert a plus 1909. és 1905. között csak 900.000 darab, vagyis 3 millió koronányi ár emelkedés, ezt is főleg az idézte elő, hogy a koalíciót megelőző régebbi szerződések a talpfák átvételét tették szükségessé.

Az 1909-iki szén- és tüzfifa-beszerezésre vonatkozó vádak alapítványok, mert a plus nem 25, hanem csak 7 millió korona volt és ez is csak az árak emelkedése folytán állott elő. Az előadó elszörnyűködött, hogy a Máv, milyen drágán vette a szenet. Ebben is téved. Részletes számadatokat sorol fel, amelyekkel azt bizonyítja, hogy 1907-ig az államvasutakat a világ legolcsóbb szénét használta. 1907-ben a helyzet súlyosodott és 1908-tól kezdve 20 fillérrel drágábban vették a szenet és amíg mi 1909-ben is ezen az áron vettük a szenet, addig Ausztria 10 fillérrel drágábban. Tehát a Máv, még 1909-ben is olcsóbb szénrel dolgozott, mint az osztrák államvasutak. A mostani kormány az 1910-iki szénpályázat alkalmával kénytelen volt 10—23 fillérrel drágábban venni a szenet és ez magyarázza meg a Máv, költségvetésében a kiadások nagy emelkedését, nem pedig azok a beszerzések, amelyeket a koalíció eszközölt. A koalíciós kormány alatt két tüzfifa-beszerezés történt, és pedig a legolcsóbb ajánlat-

tevőktől. A koalíciós kormány 1909-ben Zichy Vladimír gróftól olcsó áron 500.000 köbméter fát vásárolt. Hogy nem vett sokat, mutatja, hogy 1911-ben 8000 vagon tüzfifa hiány volt. Szakértők megállapíthatják, hogy ez a beszerzés, amely hat évre szól, 120.000 korona megtakarítást jelent.

Ami az indokolatlan beszerzések vádját illeti, hangsúlyozza, hogy az államvasutak versenyárgyalásoknál sohasem volt képes a szükségleteket fedezni. Hosszabb lejáratu üzletek azért kötöttek, mert különben az államvasutak minden árat kénytelen lett volna elfogadni.

A vádak negyedik csoportjába az Eisler-féle talpfa-szállítás tartozik. 1908-ban nem volt egy közbenjáró sem, de 1909-ben légió volt a közbenjárók száma. Erre Kossuth megsemmisítette a pályázatot és az új pályázaton egy millió megtakarítást lehetett elérni. Felolvassa a Máv jelentését, amelyben Eislerék ajánlatának elfogadása mellett érvelt, jóllehet a pénzügyminiszter képviselője ellenezte az ajánlat elfogadását. A kereskedelmi miniszter a pénzügyminiszter képviselőjének különvéleménye alapján elutasította Eislerékat. Erre a Máv igazgatósága újabb föltérjesztésben ajánlotta Eislerék ajánlatát, amit azzal okolt meg, hogy a tíz éven belül a talpfa ára okvetlenül emelkedni fog s nagy anyagi kár háramlana az államvasutakra, ha nem fogadják el a miniszter az ajánlatot. Erre fölhatalmazták az államvasutakat, hogy kössék meg a szerződést. A miniszterium nem vállalt felelősséget azért, ha netalán az államvasutak igazgatóságának jóslata bekövetkeznék. Igaz, hogy a talpfa ára közben alacsonyabb, de nem bizonyos, hogy nem fog-e ismét emelkedni s a végleges mérleget csakis a tíz év leteltével lehet föllátni. Az eddigi differencia nem milliókra rug, mint ahogy állítják, hanem körülbelül 200.000 koronáról van szó.

Az államvasutak pénzügyeinek megromlását a talpfa- és szén beszerzésének tulajdonítja Heltai Ferencz. Lehet-e bármely kormányt bünbakul odaállítani a pénzügyek megromlásáért akkor, mikor husz év óta szakadatlanul romlik a helyzet s ez a romlás a viszonyok szükségszerű folyamán? A romlás kezdődött a tarifa leszállításával. Fokozódott a baj a beruházások rendszertelenségével. Különösen a mozdonybeszerzéseknél áll ez. 1909-ben 606 mozdonyra volt kevesebb a mozdonyunk, mint amennyi a forgalom lebonyolítására elégséges lett volna. A forgalom lebonyolításának nagy hibája, hogy kevés a kettes vágányunk. Ujjonnan épült kettes vágányaink sem a forgalom lebonyolításának figyelemmel tartásával, hanem hadi célokból épültek. Állomásaink befogadóképessége sem elégséges. A legbotránnyosabb állapotok vannak Budapestben, amelyek az egész ország forgalmát veszedelemmel fenyegetik. Csodálatos az is, hogy Pozsony város állomása hogyan tudja a forgalmat lebonyolítani? Győr, Szolnok is állandó zavarokkal küzd. A kassa-oderbergi s a fumei vonat sem képes a forgalom igényeit kielégíteni.

Az államvasutak pénzügyi helyzetének megromlásánál sok körülmény játszott közre. Husz évre terjed már az az idő, hogy az államvasutak pénzügyi eredménye folyton romlik. Tényleges oka ennek az általános drágulás, de a kiadások rohamos emelkedése és a bevételi egységeknek változatlanul maradásra is szükségesszerűleg vonja maga után az üzleti eredmény megromlását. A személyi kiadások huszonkét millió koronával emelkedtek a koalíció alatt az alkalmazottak fizetésjavításával. De ez nem improduktív kiadás, persze ez a kiadás a tarifák azonossága mellett nyomasztólag hat a költségvetésre. Az anyagbeszerzés drágulása is hozzájárul a pénzügyi helyzet megromlásához. Legsúlyosabb a széndrágaság. Ugyanolyan teljesítményért itt 30 százalék a költség-többlet. A pályaföntartási költség 1905-től 81,5 százalékkal emelkedett. Súlyosan esik számításba a teherkocsi kihasználásának hanyatlása. 1905. és 1909. között elemi károk és kártérítések címén 4 millió különbség van. Ezek a főbb okok, amelyek a pénzügyi helyzetet megromtották. Ha az 1909. év végén mérleget csinálunk, az államvasutak indokolt költség-többlete 65 millió korona volt, amivel szemben a visszaesés 56,6 millió, az államvasutak mérlege tehát a viszonyok figyelembevételével nem is olyan rossz. Nem szabad feledni azt sem, hogy a volt kormány 300 milliót fektetett be az államvasutakba. A volt kormány semmiféle felelősség nem terheli az államvasutak viszonyainak megromlásáért, ez a husz éves fokozatos hanyatlás szükségszerű folyamán. Ha a Ház úgy gondolja, hogy a volt kormányt mulasztás terheli, fogadja el indítványát s küldjön ki bizottságot a koalíciós kormány államvasuti beszerzéseinek megvizsgálására. (Helyeslés a baloldalon.)

Elnök az ülést tíz perczre felfüggeszti. Szünet után.

Elnök újból megnyitja az ülést. Azt ajánlja, hogy mivel Heltai Ferencz is ugyanerre a tárgyra nézve terjesztett be indítványt, ő is okolja meg indítványát s azután következzen az indítványok sorsa fölött való döntés.

Heltai Ferencz megokolása.

Heltai Ferencz okolta meg ezután indítványát. Kijelenti, hogy ő nem a pénzügyi bizottság sulya és tekintélye alatt emelte vádjait. Kossuth Ferencz is elismerte a pénzügyi bizottságban, hogy az ő adatai kerülnek minden személyes vonatkozást. Csupán adatokat óhajt most is fölhozni, most is azt akarja bizonyítani, hogy az államvasutak anyagbeszerzési szerződései rosszak. Ezt a meggyőződését az 1909-ig visszamenő adatokból merítette. 1900-tól kezdve 53 millióval emelkedtek a személyi kiadások. Ezt nem sokálja, mert nem lépik túl a szociális követelmények határait, csak a jövedelmezőséggel nem állnak arányban. Az üzemi költségek tíz alatt 80 millióval emelkedtek. Az anyagbeszerzések összége csak négy ezikknel tíz év alatt 20 millióról 190.63 millióra, vagyis 200 százalékkal emelkedett. Ahol ilyen változások vannak, az a szolgáltatási ág, amely ezzel a beszerzéssel foglalkozik, nem járhat el helyesen. Ezt az ágat 27 tisztviselő látja el, akik 100.000 korona fizetést kapnak. Ezekre a tisztviselőkre százmilliók beszerzéseket bízni nem lehet. Gyökeres reformra van itt szükség. A tüzfifa, talpfa és a szén beszerzéséről szól különösebben. A tüzfifa-beszerezés 1908-ban történt 5 évre. Sztérenyi azt mondotta, annyi tüzfifa szerezték be, amennyire szükség volt. Ezzel szemben az államvasutaktól nyert adatai szerint a volt miniszterium 1908—11-ig 361.000 ürméterrel rendel meg többet, mint az államvasutak igazgatósága javasolta. Ehez járul, hogy az alkalmazottak közül senki se veszi a tüzfifa, mert a piaci árnál drágább. Tüzfifa-ban tehát 4 millió koronánál nagyobb érték hever.

Ami a talpfákat illeti, pályaméterenkint kiadásnál 145 százalék volt az emelkedés. A talpfa-kicsérés a poroszoknál 6 százalék, nálunk 10 százalék volt. Ez megbocsáthatatlan szám, amely milliókba kerül az államvasutaknak. Míg az aljazatnál nálunk 145 százalék az emelkedés, a poroszoknál csak 25 százalék. Ehez kell még venni, hogy a talpfaárak nálunk 100, 120, 130 százalék emelkedést mutatnak. Az államvasutak 1905-től olyan eljárást követtek a talpfa-beszerezéseknél, amelyet el kell ítélnünk. Sokkal nagyobb mennyiségre hirdettek pályázatot, mint kellett volna s ezzel az árakat mesterségesen emelték. Ebben a miliónban jött létre az Eisler-szerződés is. Az államvasutak soha sem tudták, mennyi a készletük s nem abban a mértékben szereztek be talpfát, mint szükségük volt. 1905-ben benyújtotta Eisler az ajánlatot. Ekkor elutasították. 1907-ben ismét szerződést próbált Eisler. Az államvasutak igazgatóságának előterjesztése, hogy a miniszterium fogadja el az ajánlatot, meri mondani, az objektív igazsággal ellenkezik, mert az igazgatóság nem tudhatta, hogy az árak tíz esztendőn belül emelkedni fognak. Az államvasutak még az 1912. év végén is egymillió talpfa-főlélege lesz, nekem tehát tántoríthatatlan meggyőződésem, hogy egyetlen közhivatalnak sincs joga tíz évre terjedő szerződést kötni, nyolcvan százalékgig menő áremelkedéssel. (Élénk helyeslés a jobboldalon és a szélsőbaloldalon.) Már pedig az államvasutak az Eisler-féle szerződéssel ezt tették.

Felkiáltások a szélsőbalon: Ez nem járja!

Heltai Ferencz: Az emelkedést előre eszköztálni lehetetlen, mert hisz az államvasutaknak elegendő ideje lett volna az emelkedést annak idején is megfizetni. Ugyanabban az időben az olasz államvasutak öt millió talpfa-ra kötöttek szerződést tíz évre, de nem emelkedő árakkal. (Nagy zaj a szélsőbaloldalon. Mozgás a jobboldalon.) De míg az olasz szerződés telített fáról szól, a magyar telített emlí. Sőt az Eisler-céggnek adott szerződés szerint a szén fűrészelt állapotban is szállíthat talpfákat.

Sztérenyi József: Ezt nem tudtam.

Heltai Ferencz: Sok dolog van még a világban, amit a képviselő ur nem tud. Ezt én sem tudtam, de a szerződésből rájöttem. (Élénk derűtség.) Talán ugyanabban a perczben kötött az olasz kormány is szerződést 5 millió darab talpfa-ra tíz esztendő tartamra, de nem emelkedő, hanem változatlan árak mellett. Az olasz kormány tehát ugyanazt a mennyiséget 6 millió és 900.000 koronával olcsóbban szerezte be. (Nagy zaj.)

Sándor Pál: Szegény Habárt!

Herczeg Ferencz: Habárt ki kell ereszténi!

Sándor Pál: Sajnálom Habárt!

Sztérenyi: Ha sajnálja, tessék magáévá tenni az ő tényállításait. (Zaj. Az elnök csezenget.)

Sándor Pál: Ezek után nagyon sajnálom szegény Habárt!

Heltai Ferencz: Nem nagy kedvtelésem, hogy mindezeket itt el kellett mondanom, de engem az az vádolták, hogy könyveműen és felületesen tárgyaltam előadói beszédemben az államvasutak anyagbeszerzése körül tapasztalt bajokat.

Sztérenyi József: En ezt nem mondtam.

Heltai Ferencz: Én pedig kötelességemnek ísmertem ezeket az adatokat a Ház elé tárni. (He-

lyesítés.) Mindehhez járul még, hogy a kereskedelmi minisztérium előtt van 48 tölgyfatermő ajánlata, amelyben könyörögnek, vegyen át az államvasutak közül 549 350 darab talpfát 3 korona 50 fillérért, amikor az államvasutak a szerződés szerint 5 korona 50 fillért fizet a talpfa darabjéért.

A szénbeszerzésre tért át ezután. A szénmenyiség biztosítása volt az államvasutak részére. A bányatársulatok azonban nem szállították a szükséges mennyiséget s a koalíciós kormány mégis fölmentette a bányatársulatokat a 2.822.000 korona kötbér megfizetéséről. Mikor a bányatársulat a szerződés fölmondását óhajtotta, az államvasutak igazgatósága a szerződés fölmondásának elfogadását nem javasolta, hanem tonnánként 21 fillér emelkedést biztosított a társaságnak. Ezek után történt a Salgótarjáni bányavállalattal való szerződés-kötés. Nem hiszi, hogy ennél hallatlanabb szerződés a világ bármely államában létrejöhet volna. Ez a szerződés tízezer év múlva jár le. Az árak még csak hátré: az akkor érvényben lévő árak a minimumok, amelyek emelkednek úgy, amint a bányák kimerülnek a termelési költségeiről. Ha a bányák egyformán olcsó ajánlatot tesznek, a szerződés szerint az elsőszög a salgótarjáni bányáé. Sőt, ha valamely bányá olcsóbb ajánlatot tesz, az ajánlatot be kell mutatni a salgótarjáni társaságnak, hogy hajlandó-e azt az ajánlatot elfogadni. Ilyen körülmények között komoly vállalat nem igen fog ajánlatot előállni. Ez a szerződés azt jelenti, hogy a szén-szállítás minden körülmények között a salgótarjánié. Van a szerződésnek még egy hallatlan pontja, hogy a társaság Petrozsinyiból vagy Farkasvölgyből is szállíthat szenet, még pedig drágábban s ehhez meg a szállítási többlet is hozzájárul. Ezek elmondása után kijelenti, hogy indítványának elfogadását nem tartja szükségesnek. (Zaj a baloldalon.)

Gróf Apponyi Albert: De igen! Szükséges! (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Felkiáltások a baloldalon: De igenis el kell fogadni!

Rakovszky István: Ez nem járja! Ne komé-
diazsanak! Ez kijátszása a házszabályoknak. Nem lehet senkit büntetlenül vádolni!

Zboray Miklós: Nemcsak a szólásjoggal élünk!

Heltai Ferencz: Nem tartja szükségesnek azért, mert az elmondottak következtetésének levonása ugyanis a pénzügyminiszter dolga! (Zaj. Él-
jenzés jobbról és a szélsőbalon.)

Rakovszky István: Nem arról van szó. Örö-
kösen gyanszitanak!

Fráter Loránt: Ki kell küldeni a bizottságot!

Zlinszky István: Tessék küldeni! Nem tá-
gitunk! (Kölytonos nagy zaj.)

Elvetik az indítványokat.

Lukács László pénzügyminiszter nem tartja szükségesnek a parlamenti bizottság kiküldését, annál kevésbé, mert ennek a bizottságnak működése úgy se vezetne célhoz, mert a bizottság nincs felruházva olyan eszközökkel, amelyek az eredményes munkához szükségesek volnának, még csak tanukat sem idézhet meg, bizonyítékokat sem gyűjthet, nem úgy, mint Angliában. Bármennyire kívánatos is volna a dolog tisztázása, az ilyen bizottság munkájától eredményt nem lehet várni, sőt talán a gyanu terjedésére adhatna alkalmat. Kéri a parlamenti bizottság kiküldésének mellőzését. (Nagy zaj. Helyeslés balról.)

Gróf Apponyi Albert: Tisztelt Ház!

Elnök: Indítványmegokolás után vitának helye nincs. Mily czímen kíván szólni?

Gróf Apponyi Albert: Tudja, hogy házszabály szerint nincs joga szólni, de mint a volt kormány egyik jelenlevő tagja kéri, sőt erkölcsi szempontból követeli a bizottság kiküldését, hogy az ügy tisztáztassék. Sajnos, a parlamenti bizottság nincs feljogosítva, hogy tanukat idézhessen maga elé, mint ahogy Angliában van, de hiszi, hogy a parlamenti bizottság felhívására mindenki eleget fog tenni a kérésnek. Ugy a köznyugalom, mint a megtámadott kormány nevében kéri az indítványok elfogadását.

Hock János szólásra emelkedik.

Láng Lajos: Ön nem beszélhet! Önnek nem engedte meg a Ház.

Hock János a házszabályokhoz szól s rámutat arra, hogy az indítványok fölött minden tárgyalás nélkül csak szavazásnak van helye. Az ország nyugalma és a volt kormány politikai tisztessége megköveteli most már, hogy a kérdésre világosság derüljön.

Elnök: Az indítvány érdeméhez nem enged-
hetek hozzászólást. (Zaj.)

Hock János: Nem is kíván a kérdés érdeméről nyilatkozni, csak azt akarja kijelenteni, hogy itt csak szavazásnak van helye. Ha az indítványok tárgyalásra kitűzettek, a Ház meg fogja találni a módját, hogyan derítse ki az igazságot.

Szterényi József személyes megtámadtatás czímén kér szót. Heltai számbeli adatait elfo-
gadja, de Heltai az előző kormány ténykedését

nem tudta kritika tárgyává tenni s okfejtésében egy terhelő adat nem volt.

Sümei Vilmos: Apponyit és Andrássyt nem támadta senki.

Szterényi József: Az természetes, hisz ők nem voltak kereskedelmi miniszterek, hanem Kossuth és az én csekély személyem volt a kereskedelmi tárca élén.

Sümei Vilmos: Sokkal inkább ön, mint Kossuth.

Szterényi József: Izetlenkedésre nincs vála-
szom. Csak azt kívánja kinyilatkoztatni, hogy Heltai okfejtésében a volt kereskedelmi kormány-
zatra nézve nem talál terhelő adatokat.

Elnök: Nem veszi figyelembe Heltainak azt a kijelentését, hogy nem kívánja indítványának elfogadását. Ajánlja, hogy egyszerre szavazzanak a két indítványra.

Lengyel Zoltán, Szmracsányi György és Thaly Ferencz azt vitatták, hogy a két indítvány különböző természetű, tehát külön-külön kell szavazásra feltenni.

Elnök külön-külön teszi fel a két indítványt.

A többség mind a két indítványt elvetette.

Elnök félháromkor berekeszti az ülést.

A katonai javaslatok.

— Hazai miniszter beszéde. —

A véderőbizottság harmadik ülése.

Budapest, június 9.

A kormány erősen bizakodik abban, hogy júniusnak hátralevő részében, különösen az ülések meghosszabbításának segítségével, elintézhető lesz a költségvetés s az appropriáció. Ujabb indemnitást a kabinet már semmiesetre sem fog kérni, amint ezt ma Lukács László pénzügyminiszter is kijelentette, mert az ellenék az indemnitást épp úgy bizalmi kérdésnek tekinti, mint a fölhatalmazási javaslatot s így a kormány nem akarja megduplálni a vita anyagot. Miniszteriális körökben remélik, hogy a kisebbség az appropriációt simán keresztül fogja engedni, nehogy az ország ex-lexbe kerüljön. Ha azután a budget végre-valahára, több hónapos szövezés után tétő alá jutott, akkor talán egy-két kisebb javaslat közbevetésével, a Ház még július első felében meg fogja kezdeni a katonai javaslatok tárgyalását. A munkapárt már eleve szervezkedik a nagy nyári küzdelemre s mint megirtuk százhuszas turnusokba tagozta föl magát a többség, amely turnusok hetenként fölváltva tartoznak majd az ülések állandó határozatképességéről gondoskodni.

A véderő-bizottság mai harmadik ülésében befejezte a hadsereg fejlesztésére vonatkozó törvényjavaslat általános vitáját. Ma elsőként a Kossuth-párt szónoka, Kelemen Béla tette meg kemény, bíráló észrevételeit s bejelentette pártja részéről a legerélyesebb harcot a katonai javaslatok ellen. Utána Hazai Samu honvédelmi miniszter mondott két óránál hosszabb beszédet, amelyben nagy szaktudással, egész perszvadáló tehetségének latbavetésével igyekezett a fölhalmozott aggodalmakat szétoszlatni. Bizonyítani próbálta első sorban azt, hogy a nagy pénzügyi megterhelést az ország a következő évtizedben megrázkódás nélkül el fogja bírni, a 254 millió be-
ruházásnak, amelyet kölcsönből fognak fedezni, csak 4 százalékát veszi s ehhez a tíz millióhoz csapva a 74 millió többszükségletet, összesen 84 millió új költséget állapít meg, amivel szemben áll a vámbevétel s az állami jövedelmi források természetes, fokozatos emelkedése, ez utóbbi maga átlag évi 60 millióra tehető, tíz év alatt tehát hatszáz millióra. Azután rámutatott a miniszter arra, hogy a hadseregért hozott áldozat nem improkutív, mert a kiadás, a pénz legnagyobb részt a határon belül marad. Hazai végül sorra vette az ellenzék tárgyi kifogásait s azokra kimerítő felvilágosításokkal válaszolt. Nagy beszédét annak a hangoztatásával fejezte be, hogy a polgárság és a katonaság között nem szabad ellentétet szítani, mert ma már minden katonai polgára a hazának s minden polgár védője, katonája az országának. A munkapártiak lelkesen megtapolták a népszerű minisztert, majd megszavazták általánosságban a javasla-

tot. A részletes tárgyalást kedden kezdi meg a bizottság.

A mai ülésről ez a tudósításunk:

A mai ülés.

A képviselőház véderő-bizottsága ma délután gróf Kluen-Héderváry Károly miniszterelnök, Hazai Samu honvédelmi és Székely Ferencz igazságügyminiszter részvételével, Tallián Béla elnöklete alatt tartott ülésén folytatta a véderőjavaslat általánosságban való tárgyalását. Az ülésen megjelentek a honvédelmi miniszterium részéről Kárátson Lajos államtitkár, Szurmay Sándor vezérőrnagy, Payr Vilmos min. tan., Belicska Sándor és Tallián Zsigmond alezredek, dr. Knapp Aurél miniszteri titkár és Demjén Ottó hadbiztos. Az igazságügyminiszterium részéről dr. Polner Ödön miniszteri tanácsos jelent meg.

Kelemen Béla.

Kelemen Béla a javaslat bírálata során utai arra, hogy mily károsnak tartja azt, hogy nálunk minden tendencia a militarizmus erősítésére irányul, minek fényes példája, hogy a honvédelmi miniszterium mintha nem is polgári hatóság s nem a közigazgatás egyik ágának legmagasabb fóruma, hanem katonai főparancsnokság lenne, teljesen katonai miniszteriummá lett. A fejlődésnek ilyen irányát egészségesnek nem tartja. Közjogi szempontból számos aggodalmi vannak a javaslat-
tal szemben. Ilyen sérelem, hogy a katonai büntetőtörvény javaslatában igazságügyi szempontból a felségjog közösnek van feltüntetve, amennyiben az ítéletek nemcsak az osztrák császárnak, de a magyar király nevében is hozatnak. A bírói hatalom gyakorlása legfelsőbb fokban egy közös szerv kezében van letéve. Felette sérelmesnek tartja a javaslat amaz intézkedését, hogy a közös hadseregben a német szolgálati nyelvet törvénybe iktatja s ezzel egy idegen nyelvet a törvény útján az államnyelv fölé emel. Az eddigi állapot mellett legalább lehetett remény a kedvező változásra, ezután a halvány remény is elvész. Kifogásolja, hogy háboru esetén a honvédség a közös hadsereg táborokának rendelkezése alá kerüljön. Kifogásolja, hogy a hadvezetőség csak az osztrák határ mentén épített erődítményeket, amelyek költségeihez Magyarország is milliókkal járult hozzá, ellenben a magyar határ déli és délkeleti részén semminemű határerődítés nem történt. Követeli a honvédség teljes függetlenítését a közös hadseregtől és ezért kívánja, hogy az minden szükséges mellékesapattokkal ellátassék. Követeli továbbá az önálló magyar hadiiskola felállítását és a honvédségnek vezérkarral való ellátását. Amíg ezek a közjogi sérelmek orvosolva nem lesznek, nem járulhat hozzá a javaslat elfogadásához, de úgy ő, mint a párt, amelyhez tartozik, kénytelen lesz az ellen a legerőteljesebb ellenzés álláspontjára helyeskedni. A javaslatot nem fogja el.

Gróf Kluen-Héderváry Károly miniszterelnök: Kelemen Béla szóba hozta a katonai büntetőtörvény javaslatával szemben felmerülő aggodalmait, amire nézve megjegyzi, hogy mivel az most nincs napirenden, fenntartja magának a jogot, hogy ez észrevételekre érdemileg akkor válaszoljon, amikor a bizottság napirendjén az a javaslat lesz.

Hazai Samu a véderőről.

Hazai Samu honvédelmi miniszter: A javaslatokat hat szempontból tartja elbírálandóknak: Politikai konszideráció szempontjából, a katonai érdekek nézőpontjából, továbbá közgazdasági, pénzügyi, kulturális, végül pedig az egyes egyének érdekei szempontjából. Politikai szempontból vizsgálni kell, hogy a körülöttünk fekvő államok mit áldoznak pénzben hadi célokra. Számszerű adatokkal igazolja, hogy Magyarország és Ausztria ez irányu áldozatát a körülötte levő államokkal összehasonlítva az tűnik ki, hogy amíg Magyarország Ausztriával együtt fejenként 11 koronát, Magyarország magában 9 koronát költ fejenként hadi célokra, addig Bulgária 15, Olaszország 15,5, Németország 26, Románia 9, Szerbia 10, Törökország 13 koronát költenek fejenként hadi célokra. Ezen összehasonlításból kitűnik, hogy Magyarország nem költ többet hadi célokra, mint a nálánál gazdaságiilag és iparilag fejletlenebb kisebb államok.

Maga a javaslat két lényeges novumot tartalmaz. Ugymint a létszámemelést és a kétéves szolgálatra való áttérést. A létszámemelés kemény röhellen, mert oly katonai alakulásokat kell létesítenünk, amelyek fejlesztése, illetve felállítására terén a külfölddel szemben elmaradtunk, mint pl. tüzéség, műszaki csapatok stb. A kétéves szolgálatra való áttérés nemcsak a humanizmus és a közgazdasági érdekek gondozása kívánja meg, de a katonai érdekek is, hogy a legénység intonzióval kiképzése biztosítottassék, mert a póttartalék az új rendszer mellett a minimumra fog redukálni.

amennyiben abba a jövőre csak a törvényes jogcímmel bírók fognak jutni.

Sokan azon hitben vannak, hogy a békelettség fokozása közgazdasági szempontból szerfelett hátrányos, de ezek nem veszik figyelembe, hogy a katonaság a reá fordított áldozatokat más formában visszaadja a társadalomnak s arról sem szabad megfeledkezni, hogy a hadsereg tökéletességének fejlesztése annyiban is közgazdasági érdek, mert a hadsereg, midőn az állam biztonságát di, ezzel megvédi egyszermind az állami és magánvagyonban rejlő nemzeti kincsüket.

A javaslattal összefüggő pénzügyi kérdésekre nézve előadja, hogy a véderőreform befejezte után a közös hadsereg a haditengerészet és a honvédség fentartási költsége körülbelül 10 év leforgása alatt fokozatosan 74 millió koronával fog emelkedni Magyarországra terhére. Az említett tíz év alatt különféle felszerelések, ágyúk és hajók beszerzésére, valamint építkezésekre Magyarországra részéről mindössze 254 millió korona lesz beruházandó. Ezt az összeget azonban nem vehetjük a maga teljességében számításba, mivel az így elköltött pénz ellenértéke fejében itt lesznek a beszerzett ingók és ingatlanok. Reális számítások alapjául csupán a beruházott tőke 4 százalékos kamatját vehetjük tekintetbe rendes évi kiadásként, mely számítás annál is inkább fog megfelelni a valóságos viszonyoknak, mivel az állam ezeket az egyszeri kiadásokat előreláthatólag elveszítendő fogja fedezni. Ez említett beruházások elvállalása következtében megterhelhetik tehát az állam rendes évi kiadása 254 millió korona 4 százalékos kamatjával, vagyis mindössze évi 10 millió koronával, amely összeg a rendes kiadások fölé emellett 74 millió koronájával együtt 10 év leteltével fokozatosan beáll, összesen 84 millió korona rendes többkiadást tesz ki. Ha már most figyelembe vesszük, hogy a közös katonai terhek fedezésére elsősorban a határvámjövők bevételei szolgálnak, ezek a bevételek pedig Magyarországra javára tapasztalat szerint évről-évre 3.6 millió koronával emelkednek, és hogy ennek következtében ezen bevétel tíz év múlva összesen 36 millió koronával lesz nagyobb, mint amilyen a határvámjövők bevétele ma, akkor az említett 84 millió korona többkiadásból időközben 36 millió korona már ugyiszólván magától elenyészik, úgy hogy tulajdonképpen évi 48 millió korona marad fenn az évi költségvetés keretében gondoskodni. Közélebről vizsgálva, hogy mit jelent ez a tíz év múlva előrendő 48 millió koronás többkiadás az állam hátráltatásában, utalhatok arra, hogy állami bevételeink újabb jövedelmi forrásokat nyitnak, tehát adóemelésekkel, tapasztalat szerint évről-évre átlag 60 millió koronával gyarapodnak. Tíz év múlva tehát az állami bevételek összesen 600 millió koronával lesznek nagyobbak, mint ma és ezen 600 millió korona évi jövedelem-többlettel szemben áll majd az évi 48 millió korona katonai többkiadással.

Hangoztatja, hogy nemzetgazdasági szempontból csak az a pénz tekinthető elveszettnek, amely az ország határát átlépi és ide vissza többet nem tér. A véderő fentartására szükséges kiadás azonban semmiesetre sem tartozik ebbe a kategóriába. Az egész kiadásunkból egy alig számbajöhető rész, 12-15 millió korona, hogy ki az országból, amely összeget részint a tengerészek költik a világ minden részében, részint pedig saját csapataink Boszniában és kiterjedt Ausztriában.

Válaszok az ellenzéknek.

A konkrét észrevételekre reflektálva kifejti, hogy a két évi szolgálatot a létszám emelése nélkül, úgy, amint azt az ellenzéki felszólalók képzik, nem lehet megvalósítani sem a kiképzés, sem a mozgósítás szempontjából. Haderőnk fejlődésében elmaradt. A modern technika fejleményei is új csapatok felállítását követelik.

A békelettség kontingentálása iránt megnyilvánuló éhaj nem teljesíthető, mert a véradó a két állam közt sokkal igazságosabban osztható meg a hosszas gyakorlat szerint bevált módon, vagyis úgy, hogy az unjenczjutalék lesz kontingentálva.

A póttartalék kontingentálására irányuló kívánaloma vonatkozólag megjegyzi, hogy e kérdés ma már nem bír azzal a jelentőséggel, amivel ezelőtt 20-30 évvel bírt, amennyiben a póttartalékba ezentul elsősorban azok jutnak, akik törvényes jogcímmel bírnak és akiknek számát kontingentálni nem lehet, mert ahány ilyen a törvényben megállapított jogcímmel bíró egyén jelentkezik, azt okvetlenül a póttartalékba kell utalni; másodsorban odakerülnek azok, akiknek teljes törvényes jogcímmel nincs ugyan, de rendkívüli méltánylást érdemlő viszonyaik alapján helyzetetnek át a póttartalékba. Ezeknek a számát pedig a törvény a besorozottak 4 százalékának megfelelő számban határozza meg. Ez a szám tehát amugy is kontingentálva van.

Felmerült az a kifogás, hogy miért lett a javaslatba felvéve az 1888. XVIII. t.-cz. Erce nézve az a válaszom, hogy ez egy teljesen önálló

törvény, melynek érvénye teljesen független attól, vajjon megvan-e az említve a javaslatban, vagy sem. A megemlítése a teljesség kedvéért történt. Ezen törvény hatályon kívül helyezése lehetetlen azért, mert bármikor előállhatnak olyan külpolitikai viszonyok, mint amelyek annak idején e törvény létrehozását eredményezték.

A honvédelmi miniszter hatáskörét a javaslat az egész vonalon tetemesen bővíti, miért is az erre vonatkozó kritikai megjegyzések nem bírnak jogos alappal.

Felmerült azon észrevétel, hogy a létszám-emelés folytán a hadsereg hadilétszáma is emelkedni fog 600,000 fölé. Ez tévedés, mert a hadsereg anyakönyvi állománya semmivel sem fog emelkedni, amennyiben a mostani állapottal szemben csak az a különbség fog előállni, hogy a félig kiképzett 500,000 póttartalékos helyett ugyanannyi teljesen kiképzett katonára fog rendelkezésre állni.

Azon kifogás, hogy a póttartalék ezentul nyolcz hét helyett tíz héten át lesz kiképezve, helyes ugyan, de itt figyelembe kell venni azt is, hogy ezzel szemben az illetők 17 heti fegyvergyakorlat helyett csak 12 hetes fegyvergyakorlatra lesznek kötelezve. Ugy, hogy végeredményben két heti nyereség marad fenn.

Azzal az állítással szemben, hogy a kétéves szolgálat életbeléptetése dacára igen sokan három évig, vagy hosszabb ideig tartoznának szolgálni, számszerű adatokkal mutatja ki, hogy valójában a Magyarországra eső 93,187 főnyi unjenczjutalékból 70,000 ember fogja a kétéves szolgálati idő kedvezményét élvezni.

Végül utalással arra a szembeállításra, mely a vita folyamán a katonai és polgári elemet ellentétesnek tüntette föl, kijelenti, hogy a katonai és polgári elem között különbséget ma az általános védkötelezettség korában nem ismer, mert hiszen manapság minden katonára polgára a hazának és viszont minden polgár védi a hazát. De nem is kívánatos ily ellentétek felidézése, hanem inkább arra kell törekedni, hogy minden faktor egyesült erővel működjön közre a haza jövő boldogulásának előmozdítására, mely megszüveendő kérdésnek figyelembe ajánlásával kéri a bizottságot, hogy a javaslatot általánosságban fogadja el.

Általánosságban elfogadva.

A bizottság többsége a javaslatot általánosságban a részletes tárgyalás alapjául elfogadván és a tárgyalás folytatását folyó hó 13-án, kedden délután öt órakor tartandó ülésére halasztván, elnök az ülést bezárta.

Budapest, június 9.

A zárszámadások. A képviselőház zárszámadásai bizottsága ma délután öt órakor gróf *Wickenburg* Márk elnöklésével folytatta az 1907-es zárszámadások tárgyalását. Ezuttal a honvédelmi tüzérszámadást viták. A bizottság a honvédelmi tüzérszámadást viták. A bizottság a honvédelmi tüzérszámadást viták. A bizottság a honvédelmi tüzérszámadást viták.

A kispesti Kossuth-szobor. Kispeszt város hazafias közönsége Kossuth Lajos halhatatlan emlékezetére, közadakozásból szobrot emelt, amelyet vasárnap fognak leleplezni. A szoborleleplezési ünnepélyen az országgyűlési Kossuth-párt nevében *Förster* Ottó, a függetlenségi és 48-as párt nevében pedig *Sümei* Vilmos fog koszorút tenni a szoborra.

Küldöttség a kultuszminiszternél. Gróf *Zichy* János vallás- és közoktatásügyi miniszter a képviselőházban ma délelőtt Pilisésaba közszeg nagyobb küldöttséget fogadta, amelynek nevében *Almásy* László országgyűlési képviselő arra kérte a minisztert, hogy támogassa a közszegnek az állami iskola fejlesztésére irányuló törekvéseit és tegye lehetővé, hogy az iskola két új tanítóhoz jusson. A kultuszminiszter szívesen fogadta a küldöttséget és megígérte, hogy azon lesz, hogy a küldöttség kívánása mielőbb teljesüljön.

Előadások a választójegről. A Választójeg Országos Szövetségének zombori fiókja nagy propagandát fejt ki, hogy a legkülönbözőbb foglalkozású lakosságot felvilágosítsa az általános, egyenlő és titkos választói jog fontosságáról. A kereskedők gyűlésén *Strasser* Henrik ügyvéd, az iparosok gyűlésén *Pintér* Gyula szerkesztő fejtette ki az általános, egyenlő és titkos választói jognak a demokratikus haladás szempontjából való rendkívüli fontosságát.

A törökországi bonyodalom.

— Ausztria-Magyarország intervencziója. —

Budapest, június 9.

Az albániai kérdésből rohamos gyorsasággal Törökország kérdése lett. A kis albániai zavargások véres harcokká fajultak, Törökország belső ügye pedig átváltozik nemzetközi kérdéssé, amelybe először csak Oroszország szól bele, de most már Itália és a monarchia minden diplomatájának a feje is ebben fő és már csak idő kérdése, hogy Németország is felemelje szavát s így nem lehetetlen, hogy a kezdetben oly jelentéktelennek látszó albán ügy befolyással lesz a hármasszövetség további sorsára. Mert, mint a legutóbbi események igazolják, Itália csak alkalomra vár, hogy szövetségeseinek rovására nyerjen előnyt a Balkánon, ami pedig a monarchia álláspontját illeti, az, — dacára a felhívatalos és sugalmazott közleményeknek — a legingadozóbb. A mi külügyi kormányunk kezdetben határozottan Oroszország és Montenegró ellen és Törökország mellett foglalt állást, aztán egy váratlan fordulattal a „baráti jóindulat“ ezimén óvta Törökországot a további lépésektől s ekkor már tisztán látható volt, hogy a monarchia, ha kenyértörésre kerül a sor, szintén Törökország ellen foglal állást. Ez nagy riadalmat idézett elő Konstantinápolyban, mire ma a külügyi kormány sietve visszahívta az előbb mondottakat és a „Neue Freie Presse“ ben kijelentette, hogy Törökország belső ügyébe különösen szándéka beavatkozni és csak a jelenlegi helyzet fentartását akarja biztosítani. Szóval az európai államok szándékáról a legellentétebb hírek vannak forgalomban. Annyi bizonyos, hogy Törökország belső ügye nem marad meg annak, aminek lennie kell, állépi az ország határait és rohamosan nemzetközi politikai kérdéssé dagad.

A törökországi zavarokról és az európai hatalmak intervenczióiról szóló táviratainkat a következőkben adjuk:

A monarchia intervencziója.

Bécs, június 9.

A „*Neues Wiener Tagblatt*“ szerint örgróf *Pallavicini* nagykövete, aki a közeli napokban visszatér Konstantinápolyba, ott újból átveszi az osztrák-magyar követtség vezetését. Hivatalos működését azzal fogja újból megkezdeni, hogy a monarchia kormányai nevében energikus, de azért barátságos formában tudtára adja *Rifaat* basa külügyminiszternek, hogy igyekezzenek az Albániában uralkodó lehetetlen állapotoknak rövidesen véget vetni, mert különben a monarchia még nyomatékosabb beavatkozás szükségét látná fenforogni.

Konstantinápoly, június 9.

Az itteni hivatalos körök Ausztria és Magyarországi állásfoglalásában párhuzamot látnak Oroszország legutóbbi fellépésével. Hivatalosan a portán még semmit sem tudnak, de itt is belátják, hogy a mirditák fellépése következtében nagyon komoly lett a helyzet Albániában. A kormány egész Macedóniában ki akarja hirdetni az ostromállapotot. A komitő-párt vezére, *Száid* basa, tegnap sokáig tanácskozott a külügyminiszterrel, aki azt mondta, hogy a porta meg fogja vizsgálni, vajjon nem idegen kéz szítja-e a mirditák fölkelését. A külügyminiszter később a hadügyminiszterrel folytatott hosszú tanácskozást.

Páris, június 9.

Az *Echo de Paris*-nak jelentik Pétervárról: Az osztrák és magyar külügyi kormány Pétervári nagykövete útján tapogatózott Pétervárról, vajjon lehetséges volna-e, hogy Ausztria-Magyarország és Oroszország közösen járnának el a portánál. Ennek a közbejárásnak az a célja, hogy megakadályozza a keresztény albán törzsek teljes megsemmisülését és hogy véget vessen a török csapatok kegyetlenségének.

Bécs, június 9.

A „*Neue Freie Presse*“ mai esti lapja megáfolja azt a hírt, mintha az osztrák-magyar kormány már lépéseket szándékozna tenni a portánál

az albániai kérdésben. Gróf Aehrenthal külügyminiszternek egyáltalában nincs szándékában ez ügybe beavatkozni, annál is inkább, mert az a fel-fogása, hogy Törökországnak egy belső ügyét nem szabad nemzetközi kérdéssé kiélesíteni. A monarchia mindig igyekezett a porta politikáját barátságos uton a helyes útra terelni, de érthetetlennek tartja azt a gyanúsítást, mintha a monarchiának céljai volnának a Balkánon. A monarchia nem akar egyebet, csak hogy a jelenlegi állapot a keleten megmaradjon. Németországnak is remélhetőleg az a kívánsága, hogy Törökország békét teremtsen Albániában. Ebben a kérdésben egyetértés van a hármasszövetség tagjai és különösen Ausztria-Magyarország és Olaszország között.

Konstantinápoly, június 9.

A porta a „Fremdenblatt“ ismeretes cikkke miatt nem kért magyarázatot az osztrák-magyar külügyi kormánytól, csupán felhatalmazta a bécsi török nagykövetet annak kijelentésére, hogy a cikk a portánál a sajnálkozás érzéseit váltotta ki, annál is inkább, mert az téves felfogáson alapul. A Ballplatzon tudni kellene, hogy téves az a hír, mintha az albánokkal tulságos kegyetlenséggel bánnának Törökországban.

Konstantinápoly, június 9.

A „Jeune Thure“ sajnálatosnak tartja a „Fremdenblatt“ hangját és az albán zavarokat Montenegró és olaszországi felelőtlen körök machinációinak tulajdonítja. Ausztria-Magyarország, bár szereti a békét, nem szolgáltathatja ki Albániát idegen machinációknak. A lap reméli, hogy Ausztria-Magyarország, amely éppugy mint Németország az orosz lépésben való közreműködést visszautasította, a korrektségnek ezen példáját nem fogja megtagadni.

Konstantinápoly, június 9.

Eddig csak a „Sabah“ és a „Zia“ kommentálják a „Fremdenblatt“ cikkeit.

A „Sabah“ „Ideje, hogy felébredjünk!“ címmel cikket közöl, melyben Bizánc, India, Lengyelország és Perzsia példájára figyelmeztetve, óvja az ottmákokat a belső vizsalyoktól oly időben, amikor életkérdésekkel kellene törődniük. Az orosz jegyzék intése után ime a „Fremdenblatt“ is meg-szóval. A lap úgy véli, hogy az egyetértés hiánya az ország egyes pontjain sajnálatos következményeket érlelt meg. A kormánynak módokat kell találnia a belső reformálásra. A legjobb alkalom erre a szultán utazása. A lakosságnak a szultán iránt való hűségét ki lehet használni. Együttal a kormánynak a külügyi helyzetet is mérlegelnie kell, különösen pedig tanulmányoznia azon kérdést, hogy minő támaszokra van szüksége ambíciók megnyilvánulásával szemben.

A „Zia“ a következőket írja: Tekintettel Albánia sajnátságos viszonyaira, nem kell pesszimistikusnak megítélni azt, ha Albániát nem lehetett rövid idő alatt pacifikálni. Nem is helyes a külföldi titkos agitációra visszavezethető felkelési mozgalmakat, melyekben egy maroknyi ember veszt, az egész albán nemzetnek tulajdonítani. Az alkotmányos rendszert az albánokat mindenkor az ottmanság értékes tagjának ismerte el. Kétséget nem szenved, hogy miként a múlt évi, Abdul Hamid befolyás által okozott felkelésnél, úgy a legutóbbi határin-czidenséknél is oly magatartást tanúsított, mely az alkotmányos állam jogai és kötelességei által megszabott illetékességi határon belül mozgott. A lap visszautasítja azon állítást, hogy a mozgalmat a fegyverek begyűjtésénél követett eljárás idézte volna elő. Azt kérdezi, vajjon nem-e idegen kezek felelősek, akik a lázadókat folytonosan izgatják. A birodalom fennállásának árulói ellen az egyetlen rendszabály a represszió. A lap megütközését fejezi ki a „Fremdenblatt“ azon passzusa felett, mely az albánokkal fennálló kapcsolatról, valamint a katólikus albánok védelméről szól, ami sérti az ottmáok érzékenységet. Ausztria-Magyarország, ugymond végül a lap, melynek barátságos hajlamait Törökország iránt nem vonjuk kétségbe, mindig megelégedéssel fogja kísérni azon rendszabályokat, melyeket Törökország tesz, hogy az albán kérdés, amely tisztán török kérdésnek ismertetik el, ne tréje el az elviselhetetlen fokot.

Berlin, június 9.

Illetékes részről közlik, hogy a német birodalmi kormány semmi esetre sem fog a diplomáciai akcióhoz csatlakozni az albán bonyodalom miatt, mert az az álláspontja, hogy az albán lázadás leküzdése tisztán Törökország belügye, amelyhez külföldi államoknak nincs közük.

Róma, június 9.

A Kamara ma folytatta a külügyi költségvetés tárgyalását. Az ülés elején a külügyminiszter reflektál gróf Guicciardini tegnapi fejtegetéseire és kijelenti, hogy oly tartózkodással fog szólni, amilyennel annak kell szólnia, aki a külpolitikát irányítja. Nem osztja Guicciardini azon nézetét, hogy Olaszország kék ege és szobrai több figyelemben részesülnek, mint politikai ténykedése. A kulturvilág részvétele Olaszország örömnepében nagy erkölcsi és politikai jelentőséggel bír, amit Guicciardini úgy lát, hogy nem vett észre. Abban egyetért vele, hogy Olaszország érdeke az adriai tenger státusquójának fenntartása. E cél elérésének legjobb módja pedig a kölcsönös bizalom és a monarchiával való erős szövetség.

A miniszter örövend annak, hogy a viszony most bensős és barátságos. A monarchia külügyi kormányának, valamint a delegáció szónokainak hangja oly meleg és bensőségteljes volt, hogy részünkről csak hasonlóval lehetett viszonyozni. Olaszország köze akur működni a béke biztosításában és nem tesz veszélyes kezdeményező lépéseket, amint például Chiesa indítványa javasol. Kedves eredményt vár a török külügyminiszterrel való közeli találkozásától, aki vele közölte, hogy valószínű elkiáéri a török trónörökös, ha látogatást tesz az olasz királynál. A Marokkóra vonatkozó német-francia egyezmény nézete szerint sem fenyegeti Olaszország érdekeit, mert hiszen a gazdasági egyenjogúságot hirdeti.

Montenegró aspirációi.

Szófia, június 9.

A „Naroden Glas“ című ottani újság cettinjei levelezője beszélgetést folytatott Tomanovics montenegrói miniszterelnökkel, aki egyszersmind külügyminiszter is, és a következőleg nyilatkozott az albániai felkelésnek Montenegróra való hatásáról:

— Rettenetes, hogy mit kell nekünk elszendvünk a montenegrói felkelés miatt. Állami pénztárunk szegény arra, hogy a határon át hozzánk menekülő albánokat támogassa és ellássa. Helyzetünk egyre nehezebbé válik.

A miniszterelnök nyilatkozataiból kitéstett, hogy legjobban szeretné, ha valahonnan felbátorítanák Montenegrót, hogy csináljon rendet a határon, mire így folytatta:

— Mi nem aspirálunk Albániára, de követeljük, hogy az ipeki patriarchátust állítsák vissza és hogy az Adriának a partját Dalmáciától Skutariig, mely jogosan és természetesen rülleg a miénk, visszakapjuk. Az albánok azelőtt ellenségünk voltak, és Törökország folyton velük ijesztgetett bennünket. Most az albánok barátaink. Ez az egész hasznunk az albán felkelésből.

Ugyanez a levelező a minap azt írta lapjának, hogy Miklós király kihallgatáson fogadta és kijelentette előtte, hogy Törökország és Montenegró közt a háború elkerülhetetlen.

Erre vonatkozólag most azt jelentik Cettinjből, hogy Miklós király az utóbbi időben semmiféle bolgár lapnak levelezőjét nem fogadta kihallgatáson és nem felel meg a valóságnak, hogy ily nyilatkozatot tett volna. A király ellenkezőleg azt reményli, hogy a török kormány az okosságának és emberiségének megfelelő minden intézkedést meg fog tenni a felkelésben álló albániai vidékek megnyugtására, mert ez nagy előnnyel járna Montenegró békés fejlődésére is, amely a közvetlen szomszédságában uralkodó zavargásoktól sokat szenved. Egyébként ezen vidékeken nem kerülhet a sör háborúra, mert a nagyhatalmak a közös szempontjából elejét vennék a háború kitörésének.

A szultán Szalonikiben.

Szaloniki, június 9.

A szultán a restaurált Zsófia-mecsetben tartotta a szelamlíkot, ugyanabban a mecsetben, amelyben 1863-ban atyja, Abdul Medjid vett részt a szelamlíkon. Miközben a szultán a mecsethez hajtatott, az összegyűlt néptömeg lelkes óvázásokban részesítette. A szokásos ezerimóniával lefolyt istentisztelet befejezése után a szultán visszatért a konakba. A szultán igen jól érzi magát és Ju-

szuf Izzedin trónörökösrel közölte a lelkes fogadtatást, amelyben itt részesült.

Szaloniki, június 9.

Rekkenő hőségben nyitott hintóban hajtattott ma délben a szultán a Zsófia-mecsetbe a szelamlíkra. A lakosság lelkesen üdvözölte az uralkodót és különösen a zsidó városrészben volt nagy az öröm. A zsidó hitközség diadalkaput állított föl, amelyet pompásan földszitettek a zsinagóga aranyhímzésű bársony takaróival. Ez a figyelem különösen jól esett a szultánnak. Délután Mohamed szultán a város nevezetességeit nézte meg.

Az albán felkelés.

Konstantinápoly, június 9.

A mirditák felkelése, úgy látszik terjed. Az Alessis ellen intézett támadás után a felkelők egy másik serege Silicicát is megtámadta. Az utóbbi harcnak a kimeneteléről meg nem érkezett hír.

Belgrád, június 9.

Mitroviczából érkezett jelentések szerint, Gyakovában is fellázdak az albánok. Két nap óta heves harc folyik.

Konstantinápoly, június 9.

A török csapatok megszállották Oszonja és Selce falvakat, amelyek október óta a fölkelő albánoknak menedékhelyül szolgáltak.

Szófia, június 9.

A „Naroden Glas“-nak jelentik: A sinzai kikötőben a török határőrség le akart foglalni 20 ezer darab puskát, amelyek olasz és belga eredetűek. Az albán lázadók megtámadták a török őrséget, az utolsó szál emberig felkoncizolták és a fegyvereket sietve elhordták.

Bécs, június 9.

A „Neue Freie Presse“ konstantinápolyból egy volt török miniszterrel a helyzetről a következő táviratot kapta:

— Véleményem szerint a mirditák mozgalmát lokalizálni lehetetlen volna, ha a kormány idejekorán felismeri a helyzet komoly voltát és haladéktalanul megtette volna a szükséges adminisztratív intézkedéseket. Be kellett volna tölteni a skutarii vilajet kormányzói állását, amely már három hónap óta üresedésben van. Így nem harapódzott volna ennyire a forradalmi mozgalom. Ezeket az intézkedéseket most bár elkéssetten, de haladéktalanul meg kell tenni.

Szaloniki, június 9.

A kormány utasította Torghut Sefket pasát, hogy a Besarbo irányában kezdett védműépítéseket szüntesse be, minthogy ez arra bírja a montenegrókat, hogy hasonló intézkedéseket tegyenek. Egy megegyezés értelmében hat hónapon belül az építkezések nem folytathatók. A csapatok most Gusinje és Sanics vidékén operálnak és a felkelők bekerítésére törekszenek. Azt hiszik, hogy ilyenképpen sikerül majd a felkelőket ártalmatlanná tenni.

Egyéb forradalmi hírek.

Konstantinápoly, június 9.

Szalonikiből jelentik, hogy a bolgár forradalmi bizottság halálra ítélte Dores monasztiri bolgár származású képviselőt, amiért a török állameszme hive. Dores fivére forradalmi agitációért életfogytig tartó rabságra van ítélve.

Konstantinápoly, június 9.

A mekka emir jelenti, hogy hét zászlóalj török katonaság a fölkelőket Elkinnél leverte. A fölkelők száz halottat vesztek.

KÜLFÖLD.

Az orosz népoktatás. Pétervárról jelentik: Az államtanács tegnapi ülésében tárgyalta a népoktatásra vonatkozó javaslatot. Miután a szent szinódus főprokurátora a bizottsághoz való utalás mellett foglalt állást, 52 szavazattal 44 ellen ily értelemben határoztak.

Orosz ultimátum Kinának. Pétervárról jelentik: A távol Keletről aggasztó jelentések jönnek. A pétervári lapok szerint az orosz kormány legközelebb ultimátumot küld Pekingbe.

Aranyrabló kínaiak. Charbinből jelentik: A Duluche torkolatában levő aranymosók zendül-

kinai katonák és csunguzok birtokában vannak, az ellenük küldött katonaság nem meri őket megtámadni, mert attól tartanak, hogy a zendülők beváltják fenyegetéseiket és az aranyosokat legyilkolják, ha őket megtámadják. A zendülők kifosztják a lakosokat és az aranyat elrabolják. A csunguzok nagy váltságdíjat követelnek az aranyosok igazgatónak szabadonbocsátásáért.

A szlavóniai magyarok között.

— Kirándulás Maradék faluba. —

Budapest, június 9.

II.

Maradék-falunak a magyarságot illető újabb története még nem mohás, de azért nagyon érdekes, nagyon tanulságos történet. A szlavóniai Szerém-megyé területén fekszik. Hamisítlan magyar neve bizonyítja az őstiszta eredetét. Még mikor a török nem dulta fel a híres szerémi bánóság virágzó magyar telepeit, Maradék volt a neve. A földön futóvá nyomorított magyarság dult tüzhelyeihez békésebb idők fordultával kezdtek letelepedni a szerbek, horvátok, svábság. Szerémből Szerém-megyét csináltak. Maradéktól is izgult a nyelvök, mivel ki nem vakarhatták a föld ősi történetéből és térképéről, Maradikra ferítették a színmagyar nevet. Odalent horvát részről nem újságok az ilyen szabados elkeresztelések. Maradéknak a járási székhelye szintén ősmagyar nevi és eredetű község volt, ma is az — Üregh. Fekvésénél mintegy üreghen húzódik meg, innét származott a neve, amelyből elsőbb Ireghet, végül Iregt farigcsáltak horvát uraimék. Az ilyen farigcsálásoknak kiváló mesterei Ők. Daruvár ugyanígy vedlett Daruvarra, Erdővég Erdevigre; hát Szlankamenből ugyan melyik debreczeni vagy szegedi magyar tudná kiokumálni, hogy valaha, nem is olyan régen még — Zalánkemén volt ez a fránya név?

Nem bolygatom tovább az elfarigcsálásokat. Maradéknál maradok. Ma mintegy 2500 főnyi a lakossága, 800-ra tehető közülük a szerb és kevesebb svájtsós horvát. 1870. előtt völgy-dombos gazdag határával másként festett ez a falu. Alig néhány magyar család leppangott az egykori ősmagyar faluban. Olyan tírt alakok voltak szegénykék a gögös rácság, az erőszakos horvátság torokában. Csufságai, utolsó emberei a falunak. 1870-től kezdett gyarapodni a számuk. A környékbeli Pejácsevich gróf, Odessalchy herceg és több mások uradalmából szállingóztak be egyes megvagynosodott magyar cselédcsaládok. Majd az alsó Tisza, Duna mellől is szapora rajokban érkeztek kemény munkás magyarok, akik otthon eladták az aránylag drágább földjeiket és jövének ez áldott kövér határra, hol a komoly munkaerő hiányzott, olesón földeket vásárolni. Olyanok is elbujdostak ide az elhibázott, könnyelmű életmód hajótöröttéként, akik vagyonuk utolsó roncsaival kezdének itt új munkás életet, amely azután nemcsak erkölcsileg, hanem vagyonilag is felemelte az elesetteket.

Az 1880-as években, még inkább az 1890-es években annyira megsaporodtak, vagyonilag is úgy felgyarapodtak a maradéki magyarok, hogy minden tekintetben túlszárnyalták a szerb és igen kevés horvát lakosságot. A magyar utczák mind szélesebbre nyultak, de bár lélekszámra, vagyonra a község első teherviselő gazdáivá emelkedtek a pártatlan szorgalmu, példás, józan és takarékos magyarok, az anyagi jómód nem elégitette ki lelküket. Ez a maradéki színmagyar nép az általa felvirágoztatott községben a maga és gyermekei magyarságát kényszerült félteni a papjától, a tanítóitól. Akkor még alig néhány család kivételével mindnyájan római katolikusok voltak a maradéki magyarok. Ahol vigaszt és megnyugvást kellett volna találniuk, az egyházukban botránkoztatták meg, bolygatták fel magyar lelküket. A rajongó horvát Stroszmayer gyakovári püspök főpásztorsága alá tartoztak ezek a maradéki magyarok és a püspök vérmes horvátulzó papot küldött a nyakukra. A türelmetlen horvát pap mellett ráadásul a községi iskolákban is horvátul folyt a tanítás. A pap a templomban méltelyezte a lelköket, a tanítók a javarészt magyar pénzen fenntartott iskolákban erő-

szakolták a renegátságot. Ha panaszkodni mertek, a horvát pap kegyetlenül leszájálta őket:

— Bár már minden magyart a vizen látnék.

A község iskoláiban a szerb gyerek megtanulta a keleti vakság és zárkozottság különöz cízrill betűit, csupán a magyar gyerekeknek nem volt jussok a magyar ábécéhez. A pap, tanítók keserű mérget föltögtettek a magyarság lelkébe. A villongások napirenden voltak még a templomban is, ahol a magyar hívek nem akarták énekelni a horvát litániát, hiszen a papon, tanítókon kívül egyéb horvát alig került a gyülekezetben. Végül csordultig telt a pohár. Elfogyott a magyar hívek türelme. Kolovics magyar kereskedő, Báró és Sárossy József jógazdák kezdeményezésére utolsó reménység-horonyát is kivetette a méltatlanul gyötört magyar gyülekezet.

— Gyérünk a püspökhöz, — mondták és a maradéki magyar Dánielnek bemenének a nagyhorvát püspök oroszán-barlangjába. Jó órában találták a püspököt, fogadta a küldötteket.

— Püspök atyánk, legalább egy magyar papot adj minékünk, hiszen a gyerekeink maholnap nem tudnak egy szót sem magyarul. Ha már az iskolánk horvát, legalább a templomunk legyen magyar, — esdekelték szerényen a szomorú magyarok.

— Ez a jó, így a jó, — felelte a könyörgőknek a nagy horvát püspök, — csak a ti javatokra szolgál báránykám, ha mielőbb elfelejtitek a barbár magyar nyelvet, a gyermekeitek jobban fognak boldogulni Horvátországban. . .

És Stroszmayer püspök nem is adott a maradéki magyar katolikusoknak magyar papot.

1897-ben Samsárović nevezetű horvát volt az elárvult maradéki magyar katolikusok papja. Kinos jelenetek játszódtak le a templom küszöbén belül. A pap — egyébként a mulatságokban igen vidám és barátságos czimora — a horvátságát erőszakolta minden fortélyllyal és vaskövetkezeten. A magyarok értelmesebb vezetői, a jobb gazdák színe-java, bizalmas összejöveteleket tartottak. Elhatározták, mint sem hogy a horvátságának megadják magukat, kitérnek az ősi hitükből. Ehhez a nagykövetkezményű mozgalomhoz a lökést egy akkor még fiatal, jómódu gazdaember, névszerint a ma is élő kedves barátom Özvegy György adta meg. Ez a kiválóan értelmes, nagy magyarérezésű és vasakaratu fiatalember a korosabb és így tekintélyesebb Sárossy Józsefekkel társulva, keresztülítette a nyílt szakítás a horvátosító katolikus egyháztól.

Ehhez a küzdelemhez a régi hagyományokhoz babonásan ragaszkodó, egyszerű földmives népnél óriási lelkiere, kitartásra volt szükség. Drámai jelenetek játszódtak le a oszónes faluban. Mídon a keresztéről és a magyarságról volt szó, rokonok, édes vérek szembe kerültek egymással. Kegyetlen és fájdalmas volt ez a harc. A templom büköréből, a temetőnk sírjától felvilágosult elméknek is nehéz szabadulni. Hát még ilyen magokra lagyott egyszerű embereknek, akikre saját véreiket uszították, bujtogatták fel a megdühödött, tomboló horvát papok. Mint mikor az ördög szörös markából kisiklik a biztos zsákmány, úgy tomboltak, tajtékzottak a horvát papok is, mídon a maradéki magyarok, éppen a jobb gazdák közül sokan, tömegesen jelentkeztek, hogy kitérnek a hitből és reformátusok lesznek. Érdekes és megható a magyar Isten ujjmutatása. Özvegy Györgyék azelőtt keveset hallottak a magyar református egyházzól. Egy maradéki magyar zsidókereskedő Budapesten hivatalnokoskodó fia hívta fel először Özvegy György figyelmét a „magyar vallásra“, amelynek igéit, a zsidó fiatalember többször hallgatta Budapesten, a Kálvin-téri templomban. Özvegy Györgyék ezen az utmutatáson indultak el, tájékozódtak a szomszédos német reformátusok papjánál Schneider Pálnál, majd az akkor még élő Szász Károly református püspökkel léptek közvetlen érintkezésbe és így alakult meg Maradékon a manap már virágzó, szilárd magyar református misszió-egyház.

A megható áttérést előzőleg szép szóval, fenyegetésekkel, a vakhit babonáinak felbujtásával,

nyíltan és titokban mindent megpróbáltak a mozgalom letörésére a horvát papok. Egyenkint és tömegesen puhították az embereket. Az asszonyt szembeállították férjével.

— Hát inkább váljunk el, — mondta Sárossy József régi hű hitvestársának, — én már mégis magyar vallású leszek! . . . És az asszony megjuhászodott. Ma buzgó híve az egyháznak, amelynek a papja egyedüli magyar pap Maradékon. Özvegyeket elkarhozással fenyegette meg a horvát pap, ha magokba nem szállanak.

— Még üdvözülni sem akarok horvátul, — felelte a nagyhitű erős magyar.

A kitért asszonyokat megtámadták koma, sörorasszonyaik az utcán. A szegény sajnálatra méltó vakok csufolták, gyalázták a magyarság utöröit és hódítóit. Középkori sötét regényként hangzik, a horvát templom veszedelmének hírére Zágrábból megérkeztek a jésuita atyák is. Szememzedett, fanatikus horvát papok. Heteken át hajnaltól éjszakáig zugott a félrevert harang. A templomba csődült egyszerű népet izgató beszédekkel, babonás jóvendőlgetésekkel, csodás jelenségek hirdetésével riasztgatták, nyugtalanították, félemlítették és háboritgatták a fanatikus papok. Zokogtak és káromkodtak az emberek. A zágrábi papok keresztrel a kézben előtt hirdették: „ha meg nem térnek az eretnekek, el fognak pusztulni az esztendőn belül!“

Ők azonban nem tértek meg és nem is pusztultak el, sőt az egyik presbiternek nagyon beteges, halálra vált fiacskája is tökéletesen felgyógyult. Megizmosodott, az esztendőn belül. . .

Voltak a fiatal magyar egyház kebelében is kellemetlenkedések, aggályos zavarok, hogy a kishitűség miatt felbomlasztják az állandó külső támadások, némely a magyar embereknél már szokásos széthuzások. Majd a papot kifogásolták, vagy a gyülekezetben a hívek között támadtak viszálykodások, azonban a kezdet nehézségei mind elsimultak. A szlavóniai őrhelyen a legegyszerűbb két kézmunkás magyar is átérezte hivatását, mely őket az ősi föld megtartására kiboecájtotta. A bámulatos sikerek, melyeket alig néhány év alatt értek el, ébren tartják a magyar őrszemeket és biztos utat mutatnak a döntő győzelmekhez.

Ezekben az egyszerű lelkekben olyan erő dolgozik, melyet nem hogy érezni, de elképzelni is aligha tud a Tisza—Duna közön síváran napipolitizáló lomha magyarság. A református gazdák vezető helyre küzdötték föl magukat. Nemcsak vagyon tekintetében, hanem értelmiség tekintetében is elsőek. És különösen a mióta Kozma Géza tiszteletes ur a papok, aki szép megjelenésével, nyílt lelkével, tudásával, mély érzésű magyarságával, helyes gyakorlati életméréteivel is példányképe falujának, — gyönyörűen megerősödött a kis magyar református egyház. Kényelmes, szép nagy paplak, ugyanolyan iskolához tanítói lakással, még más két értékes telek házakkal, melyekben az életrelvő maradéki reformátusok szövetkezeti alapon „fogyasztást“ és egy bankot — a szerb Kálvin-banknak nevezi! — tartanak fent, alkotják a törzsvagyont. A Kálvin-bankban egyszerű kis magyarok állérből ötven ezer korona betét gyümöleszik. Az elmúlt évben félmillió koronánál többet forgatott a maradéki magyar-bank, amelynek a vezetőségében Kozma Géza lelkészen kívül a presbiterium több tagja helyet foglal. Mindnyájan magyarok és reformátusok, daczára zlavos hangzásu nevének ifjabb Vramjevics István könyvvezetőjük is tiszaföldvári kurucz magyar református, hozzá eleven üzletember is. Egyébként az elevenség, józan takarékoság, pompás üzleti érzék, nagy magyar hitükön kívül, jellemzik a maradéki kálvinistákat. Ott ahol 1000 forintot megadnak a fekete föld holdjáért, a templomra gyűjtött néhány ezer forint altpökével és egy egyszerű törlesztéses kölcsön felhasználásával pár éve alkalmilag, olesón és egy tagban 60 katasztrális hold java fekete földet vásároltak egyházuknak. Ma már nagy értéket képvisel ez a birtok, amelyen tanáival, gazdasági épületekkel is berendezkedtek. Házilag gazdálkodnak rajta. Nemcsak a kölcsönt

törleszgetik, alig pár év alatt huszezer koronát raktak félre a templom-alapra. Ennek a magyar egyháznak a harangjai nem fognak már elnémulni odalent. Jószóttónnal mondta az én kedves Özvegy György barátom:

— Akié a föld, azé az ország! . . .

Móricz Pál.

A kolera.

— A Saxonia vesztegár alatt. —

Budapest, június 9.

Az a veszedelmes hajó, amely százharminczöt utassal megrakodva érkezett Newyorkból Triesztbe, vesztegár alatt van. Több koleras halottja és betege van ennek a hajónak s ha kiderülne, hogy nem sikerült a hajót utasaival együtt a legteljesebb mértékben izolálni, úgy ez lenne a legbiztosabb módja annak, hogy a kolera a triezsti partvidéken és rohamosan Magyarországon is elterjedjen.

A külföldről érkezett kolera hírek igen aggasztók. Az egyre-másra érkező hírekre a magyarországi hatóságok is most már komolyabban hozzálátanak, hogy a járvány behurcolását lehetetlenné tegyék.

A kolerról mindenfelől érkezett táviratainkat itt adjuk:

A newyorki kolerahajó.

Triesztből jelentik, hogy ma megkezdtek a fertőtlenítést a Saxonian, amely Newyorkból jövet egy kolerabeteg hozott. Mivel a hajón nagyszámú nyers hús van, a fertőtlenítés igen nehéz. A kávészállítmány tekintélyes részét hasznavehetetlené fogja tenni a dezinficálás. Azok a gyermekek, akik a Saxonian voltak, kanyaróban megbetegedtek. Valamennyit bevitték a fertőző kórházba. A múlt éjjel egy 13 hónapos gyermek kanyaróban meghalt. A városi egészségügyi hatóság elrendelte a holttest felboncolását és a bakteriológiai vizsgálatot. A kanyarós betegek különben ma jól vannak és a betegség lefolyása normális. Az a 135 utas, akit a Saxonianról a szent-bartolomaeusi vesztegárba vittek, jól van.

Levél a hajóról.

Egy magyar honfitársunk, aki véletlenségből szintén a Saxonian utazott és a vesztegár alá helyezett utasok között van, levelet írt a hajóról egy budapesti barátjának, amelyben a többi közt a következőket írja:

A „Saxonian“ hajó, mely bennünket Gibraltárban felvett, nem valami kedvező egészségügyi helyzetnek örvend. Még Gibraltárba érkezte előtt két görög származású halottja volt, akiket persze a tengerbe löktek s haláluk okául tüdőgyuladást mondtak. Mi ezt már csak akkor tudtuk meg, mikor Gibraltártól Algierig való utunkban két gyermek is hirtelen meghalt, különben fel se szálltunk volna rá. Az orvosok igen titkolódtak s kérdéskérdésünkre a gyerekek halálát részben az anya tejhiányával, részben a gyerek gyöngeségével indokolták. Csak 6-án este, midőn 9 órakor Triesztbe értünk, tudtuk meg, hogy a két meghalt utas koleras volt, a két gyermek pedig kanyaróban halt el. Szerda (jun. 7.) délig, illetve délután 5 óráig vártunk a hatóság határozatára, amely úgy szökött, hogy egyelőre hét napig vesztegárba helyezzék és senki fia ki sem szállhat, de sem jöhet a hajóra. Most hallottuk meg a rendelkezés indokát is és pedig azt, hogy ma, szerda éjjel ismét egy új halottja volt a hajónak, egy férfi, aki koleraiban múlt ki.

Kolera a külföldön.

Fiuméből jelentik, hogy Olaszországban, bár mennyire szeretnék is a hatóságok titkolni, egyre terjed a kolera. Velenczében egész városrészek vannak deszkafallal elzárva, amelyekben belül a kolera pusztít. A Fiuméba érkezett konzuli jelentések is megerősítik a kolera terjedését, sőt állítólag Velenczén kívül más olasz városokban is fordultak elő koleras megbetegedések. Most már az osztrák hatóságok is komolyabban fogják fel az óvintézkedéseket és Trientben az Olaszországból érkező utasokat a tiroli határon öt napi vesztegár alá helyezik.

Konstantinápolyból is új kolera gyanus megbetegedéseket jelentenek, sőt a Fekete-tenger partján lévő Uniebben egy halálos koleraeset is fordult elő.

Lembergől jelentik: Alaptalan az a hír, hogy a galicziai és orosz határon egy halálos koleraeset történt. A leMBERGI MŰEGYTEM 14 hallgatója most tért vissza pünkösdi kirándulásáról. Velenczéből s mind a tizennégy egyetemi hallgatót orvosi felügyelet alá helyezték.

Riadalom Aradon.

Tegnap Aradon nagy izgalmat keltett egy haláleset, amely kolera gyanus tünetek közt következett be. A vármegyházára érkezett a jelentés és mindenfelé nagy izgalmat keltett, mert, bár kevés tünet szól a kolera mellett, a kolera lehetősége még sincs kizárva. Mint Aradról jelentik, Trojás aradmegyei községből Vandrak Tódor földmives tegnap feleségével és tizenhétéves leányával Zansbára ment a vásárra. Onnan visszajövet a leány a kocsin hirtelen rosszul lett, nagy láza volt, mire Soborsinban megálltak, hogy Murády Árpád ottani orvostól tanácsot kérjenek. Az orvos aghartyagyuladást konstataált, de a diagnózisra alighanem ráczáfolt, hogy a leány nem tért eszméltre és két óra múlva meghalt. Dr. Bradeán Athanázus máriaradnai járásorvosnak a soborsini községi előljáróság jelentést tett a gyanus halálesetről, mire a járásorvos — bár kevés jel vall kolera gyanura — a leány beleit felküldte a bakteriológiai intézetbe. A leányt még tegnap eltemették. Bár a kolera gyanuját kevés tünet támogatja, a hatóság minden óvintézkedést megtett. Aradon és a vármegyében izgatottan várják a vizsgálat eredményét. Egyelőre a leány apját, aki a halálköt Soborsinba vitte és mindenkit, aki a leánnyal érintkezett, fertőtlenítették. Az alispán pedig a községben szigorú vizsgálatot rendelt el.

EGYHÁZAK.

— (A nagyváradi székeskáptalanból.) A király dr. Belopotoczky Kálmán v. b. t. t. nyugalmazott tábori apostoli helynök és békési főesperesnek a nagy prépostságra, Bunyitay Vincze örkanonoknak az éneklő, Fetsér Antal felszentelt püspök, székesegyházi főesperesnek az örkanonokságra, Grócz Béla közpészolnoki főesperesnek a székesegyházi, dr. Karsch Lollian székesegyházi legidősebb mesterkanonoknak a békési, dr. Bundala Mihály második mesterkanonoknak a közpészolnoki főesperességre való fokozatos előléptetését jóvá hagyta. Az ekként megüresedő mesterkanonokságot Kny Antal címzetes kanonok, békési esperes-plébánosnak, az irodalmi kanonoki széklet Kallányi Ferenc jaáki apátnak, az utolsó mesterkanonokságot Bjelik Imre kinevezett tábori apostoli helynöknek adományozta. Érdekes, hogy az általános előléptetésekből dr. Szécsenyi Jenő kanonok újra kimaradt, akit ezuttal már másodszer mellőznek.

— (Szabolcska visszalépett a püspökjelöltségtől.) Temesvárról jelentik: Szabolcska Mihály temesvári ref. lelkész, visszalépett a debreczeni püspökjelöltségtől. Elhatározásának egyedüli oka az, hogy nem akarja az egyházában uralkodó békés egyetértést megzavarni. Nem vágyott püspökségre soha, hanem csupán a békésbánni egyházmegye egyhangú lelkesedése birta rá a jelöltség elfogadására. Bizalmas barátai előtt különben már akkor kijelentette, hogy annak örülne a legjobban, ha nem választanák meg, mert ez esetben élhetne igazán szeretett családjának. Nem akar ellenségeket szerezni magának, a hiúság sohasem bántotta, a reprezentálásokkal együtt járó kellemetlenségek pedig kiragadnák őt abból a boldog környezetből, a melyben olyan igen jól érzi magát.

— (A karlócazi kongresszus.) Karlóczáról jelentik: Bogdanovics Luczian patriárka a kongresszus mai ülését tizenegy órakor nyitotta meg. A napirendre több karlócazi, a metropoliahoz tartozó parókiák rendezéséről és lelkészek dotációjáról szóló törvénytervezet került. Az előlotti vita délután két óráig tartott, amikor az elnök az ülést berekesztette. A szerb egyházkongresszus folytatódó ülését délután fél öt órakor nyitotta meg Bogdanovics patriárka. A vitában mindkét részről többen vettek részt. A tervezet 56 szakaszának letárgyalása után az elnök az ülést fél 7 órakor berekesztette. A legközelebbi ülés a szerb pünkösdi ünnepekre való tekintettel kedden délután 10 órakor lesz és napirendje a vita folytatása.

Megoldott helyzet

vagy

az élelmes cseh.

Ma a következő levél érkezett Szeged városához:

Prága, 10. Juni, 1911.

Tekintes Gőz ség Hász

Szeged.

Alólird cég Böhmsche Automaten-Fabrik A.-G. in Prag, madjar ügynököt jelent, hogy Szeged nem lehet kap kép viselőt. Alólird cég tisz tettel fel ad Gőz ség Hásznak Szeged tusan felszereld raktá romat, minten féle Automaten, peszélő empert, igen algalmas képviselőnek. Nem gell dártyalni, nem gell keresketni, nem gell kabaczi tálni, tessék megrendeld nálunk gémpert cserélhető szerkozettel. Maga a figurát van szében, elegánsan kiállidva, kapod érdelmes arc szagálal vagy nem szagálal, czvikkerrel vagy nem czvikkerrel. Figurád tud hajolni meg, fog kezod, tut mondani: hod van öcsém bátyám, eszem a szuzamájád komám asszonynéni, le az atóval és a szegin empor is kab a tyukjába minten nap egy vasfazék oder sowa. Gémpereink tutsz mekinni minten Quantum por, tutsz ricsajolni, tutsz szép nódát, azt is, hogy: „Jaj te makas ez a fendégfogmeg“, tutsz mondani ötöt szép bohárköszöntöt: Kedfes bolgár dárs haljuk, haljuk, ilyet tutsz ötöt.

Föhhivunk teg indetes Gőz ség Hásztól a figyelen hod kémpereinknek van mindenféle elön. Nem mekpukat senki, ha kémpert lesz képvisező, mert gémpert nem eleven, nem megmontsz neki: nadságos ur, mert sak meg van egy géped és nem egy nadságos ur. Sen ki mek nem pukacz mert gémpert nem tucz csinálni magatnak hasznod, nem tucz jüjteni nad vadont és ezir nem muszájn rá harakudni a kirilejszumát. Nad elön van, hogy gémpertnek betukoz kormánpárdi valczni, nébpárdi valczni, mintenféle valczni, nem kel veni trága köpjön meg és agaszt szögge, csak kiveszelsz valczni és gémpert mond nébpárdi beszéd. Automat tud vivni mind ed spadaszén, nem fél senkitől és ha gapsz pofádra egy kedöt med lakados dölünk és hopszasza megind gész a képes viselő.

Van szeren cséng ajánlani tusan fölszereld ragtáromat:

Maga figurád (kis gövér szelid gormánpárdi fegede vad vörösed szagálal K 400.—
Ugyancsak (magos fegetöd szikoru nébpárdi arcezal) K 450.—
Ugyancsak (czvikkerrel) K 400.—
Valcznik (mintenféle párdi) darapja K 30.—
Közpészolás (tiz lemez csomagolfa, humoros) K 15.—
Ugyancsak (trámai) K 20.—
Interpelláció (öt tarap ed csomagban) K 20.—
Szavazás (huszonötöd ed csomagban) K 40.—

Föhhivod szi ves figyelmet a Gőz ség Hásztól Széket hogy a gémpert lehetsz fölszerelni kijárási szergeszedetel. Föhhuzod és mész a miniszte. riumpa és hoszod neked a kis trafik.

Aban a reménedben, hogy teg intetes Gőz ség Hász Szeg mekpukodja algalmat és id sekit neked ki a slamasztigával mer nints jelölded és nem tucz fogni maczagal se és rendelsz gémpert.

Maratunk disztelet alaszolgája

Böhmsche Automaten Gesellschaft A.-G.

U. i. Ében mos halunk, hogy Szeget dalálta ed eleven gépvisezőgyelölt, bizonyos Navaly Damást. Mégis mék edszer ajánlunk az automat, az van piztosidva a beticzio ellen is.

A fendi.

A levelet másolta:

Ray.

AZ „EGYETERTÉS“
szerkesztősége és kiadóhivatala
VI., Eötvös-utca 32. alatt van.

A szerkesztőség telefonja 788.

A kiadóhivatal telefonja: 706.

TÁVIRATOK.

Rémuralom Mexikóban.

Newyork, június 9.

Mexikó város volt rendőrfőnökét letartóztatták, mert az a gyanu merült fel ellene, hogy része volt a Madero élete ellen szőtt összeesküvésben. Még további letartóztatások várhatók a magas állású férfiak sorából. Az összeesküvést Newyorkban szőtték.

Chihuahua állam kormányzóját, Gonzalez meggyilkolták és hír szerint a gyilkosokat 40,000 dollárért bérlették fel.

Ugy hírlik, hogy Oaxaca állam kormányzója, Diaz Félix, az exelnök unokaöccse, aki a déli részekben nagy népszerűségnek örvend, forradalmat szervez Madero ellen.

Mexikó, június 9.

Porfirio Diaznak, a mexikói köztársaság volt elnökének bukásával az általa kinevezett diplomáciai kar is távozni fog. Már megkezdtek a diplomáciai kar kicsérégetését. Első sorban azokat menesztik, akik Madero ellen nyilatkoztak. Ezek közt első helyen áll a mexikói Egyesült-Államok bécsi követe: senor Gilbert Don Crespo y Martinez aki a lapokban több ízben akként nyilatkozott, hogy Madero egy közönséges rablóbanda vezére, akitől nem kell félni Mexikónak. Martinez ur már megkapta erre a választ. De la Barra ideiglenes elnök visszahívta és már ki is jelölte az utódját senor Miguel Coranubias személyében, akinek a kinevezése akkor fog megtörténni, ha a bécsi külügyminisztériumnak nem lesz kifogása ellene. Hasonlóképpen visszahívták a londoni és krisztianói követeket is.

A marokkói helyzet.

Madrid, június 9.

Canalejas miniszterelnök a marokkói helyzetre vonatkozó interpellációra kijelentette, hogy Spanyolország a marokkói nyugtalan állapotokra való tekintettel szükségesnek látta, hogy óvintézkedéseket tegyen. Spanyolország azonban egyáltalában nem fog más nemzetek rovására erőszakos aktusokba, vagy háborus vállalkozásokba bocsátkozni és a más államokkal kötött szerződésektől sem fog eltérni, azoktól sem, amelyek a Franciaországgal most folyó tárgyalások eredményei lesznek. Ezen utóbbiak egyáltalában nem célozzák a jelenlegi jogállapot megváltoztatását. Spanyolország történelmi jogai élesen meg vannak határozva. Spanyolország nem szándékozik hódításokat tenni. Nemzetközi veszélyről szó sincs.

Páris, június 9.

A külügyminisztérium délelőttig nem kapott megerősítést a Daily Telegraph és Daily Express azon hírért illetőleg, hogy francia csapatok Mekinezbe bevonultak. A Quai d'Orsay-n azonban ezt a hírt nem tartják valószínűtlenné.

Páris, június 9.

Muley Mufid szultán egy francia hírlapírónak a következőket mondta terveiről: Moinier tábornoknak és a francia konzulnak kifejtettem a marokkói és francia közös akcióra vonatkozó ajánlatokat, amely abból áll, hogy a pacifikáció után reformálni kell a közigazgatást és a hadiszerkezetet. Egyelőre megjelöltem a francia paraszoknak azokat a bensülött törzseket, amelyeknek leigázása nélkül nem lehet Marokkóban béke. Tölem tudta meg Moinier a kérdéses törzsek lakóhelyét és számerejét, én pedig meghallgattam rendelkezésére bocsátottam, hogy végezhesen velük. A közigazgatási reform legfőbb célja, hogy végtelenség az eddigi sanyargatásoknak, a sikkasztásoknak és a nép kiszolgáltatásának. Ebben a tekintetben számítok Franciaország tanácsára és támogatására. A katonai reformot Mangin ezredesre bízom. Erős haderőt akarok s ebben is számítok a francia támogatásra. Téves az a féltetés, hogy a francia csapatok bevonulása Marokkó megszállása, mert nincs más célja, mint a béke helyreállítása, amelyért Európával szemben köteleességet vállaltam.

Páris, június 9

Fezből jelentik A marokkóiak az éjjel megtámadták a táborát, de kénytelenek voltak nagy veszteségek után visszavonulni.

Fezből jelentik a hó 6-ről: Gyorsfutár jelentése szerint Mekinez lakosai 13 nap óta nem engedik be a városba sem a berbereket, sem a francziákat. Mulej Zin legközelebb proklamálja a szent háborút. Délben érkezett gyorsfutár jelentése szerint a francziák bevonultak Sefruba.

Madrid, június 9.

A hadügyminiszterhez érkezett táviratok szerint a francziák az ellenséggel folytatott heves harc után, melyben mindkét részről többen elestek, bevonultak Mekinezbe és elfogták Mulej Zint.

Az olasz választójogi reform.

Róma, június 9.

A kamara mai ülésén Giolitti a választójogi reformjára vonatkozó javaslatot nyújtott be. Felhívította a kamarát, hogy a javaslat megvizsgálására bizottságot küldjenek ki. Az indítványt elfogadták.

A belga kormányválság.

Brüsszel, június 9.

A tegnapi lemondott klerikális kormány bukásának előzményei a következők: Schollaert miniszterelnök tegnapelőtt este, mielőtt lemondott, még egyszer felkérte a királyt, hogy járuljon hozzá a kamara azonnali feloszlatásához. A király azonban nem engedett és így a kormány kénytelen volt lemondani. A Schollaert-kormány bukása, mely megának a klerikális iránynak a bukását jelenti Belgiumban, Albert király műve, aki azzal, hogy a kormányt lemondásra kényszerítette, lehetlenné tette, hogy a klerikális iskolatörvényt tovább tárgyalják és esetleg elfogadják.

Brüsszel, június 9.

Liebaert eddigi pénzügyminiszter az új kabinet megalakítását nem vállalta el. A király de Bruqueville eddigi vasutügyi minisztert hívta magához, aki másfélórás audiencia után a kabinetalakítási megbízást elvállalta.

Brüsszel, június 9.

Marquis de Bruqueville vasuti miniszter ma hosszasan tanácskozott a királylyal s végül elfogadta a megbízást kabinetalakításra, azonban utalt arra a nehézségre, amelylyel most a kabinetalakítás jár, ha az új kormány a jobboldali pártokból akarja tagjait toborozni. A minisztérium egyelőre csak az ügyvezetésre fog szorítkozni és tagjai az egyetemi tanárok és nagyiparosok közül fognak kikerülni. Tegnap este országzerte tüntetések voltak a klerikális uralom ellen és a liberálisok a szocialistákkal együtt vonultak föl kék és vörös zászlók alatt.

A francia pezsgőforradalom.

Páris, június 9.

Tegnap nagy riadalmat keltett az a hír, hogy Bar sur Aube és Lignon városokban a zendülők a polgármestert hivatalra kiltették a porosz zászló. Ez a hír nem volt igaz, azonban az történt, hogy Bar sur Aube-ban a városháza ormára kitétek egy hatalmas vörös zászlót, amelyre ez volt ráfestve öles betűkkel:

„Inkább legyen Vilmos császára a Champagne, mert az alávaló francia köztársaság elpusztítja a dús szőlőtermő tartományokat!”

Közgazdasági táviratok.

Amerikai tőzsdék zárata.

Newyork.

	jun. 9.	jun. 8.	jun. 7.
Buza helyben	98 $\frac{3}{4}$	98	98
júliusra	98	97 $\frac{1}{4}$	90 $\frac{1}{4}$
szeptemberre	96 $\frac{1}{4}$	95 $\frac{3}{8}$	95 $\frac{3}{8}$
Tengeri júliusra	83 $\frac{1}{2}$	82 $\frac{3}{8}$	82 $\frac{3}{8}$

Chicago.

Buza júliusra	—	92	—
szeptemberre	92	91 $\frac{3}{8}$	91 $\frac{3}{8}$
Tengeri júliusra	55 $\frac{1}{2}$	54 $\frac{1}{2}$	54 $\frac{1}{4}$

Newyork, június 9. Gyapot Newyorkban, helyben 15.90 (15.85). Gyapot júliusra 15.59

(15.46.) Gyapot szeptemberre 15.09 (15.09.) Gyapot New-Orleansban helyben 15 $\frac{1}{2}$ (15 $\frac{1}{2}$.) Petroleum Stand white Newyorkban 7.25 (7.25.) Petroleum Stand white Philadelphianban 7.25 (7.25.) Petroleum Refined in Cases 8.75 (8.75.) Petroleum Credit Blancs at Oil City 1.30 (1.30.) Zsir Western steam 8.65 (8.50.) ksir Rohe & Brothers 8.65 (8.65.)

Chicago, június 9. Zsir júliusra 8.30 (8.20.) Zsir szeptemberre 8.50 (8.30.) Szalonna chort clear 8.18 (8.18.) Sertéshus szeptemberre 10.85 (10.85.)

UJDONSÁGOK.

Dal

egy főgimnáziumról s egy káplánról.

* * *

Sajátságos összetétel ez. S ha így együtt, egymás mellett, egymással kapcsolatban említjük ezt a két dolgot, úgy lehet sokan a fejüket fogják csóválni. Mi köze egy káplánnak egy főgimnáziumhoz? És mi kapcsolata lehet egy főgimnáziumnak egy káplánnal?

A dolog nem olyan egyszerű, mint amilyennek látszik. Lényege és kiindulási pontja az, hogy ha valamely ember a roszat akarja szolgálni, sokkal hamarabb és biztosabban ér el eredményt, mintha a jót akarná szolgálni. Üdvös dologra nehez segítő társakat találni, mert üdvös dolog sikerében kevesen bíznak. Gonosz célzatu dologban azonban sokan bíznak. Felebarátaim! Akármilyen nyakatekert, fejtetőre állított tételnek látszik is ez: bizony úgy van.

Az esemény ez: Dunaföldvár képviselőtestülete idején valónak találta, hogy területén főgimnázium legyen. Minthogy pedig arról volt szó, hogy a gyönki főgimnáziumot áthelyezik, Dunaföldvár képviselőtestülete áldozatoktól sem riadt vissza s elhatározta, hogy a főgimnázium céljaira 300.000 koronát és ingyen telket szavaz meg. Igaz, hogy református és így felekezeti iskoláról van szó; de mégis csak iskoláról s ha nincs főgimnázium, jobb a semminél a felekezeti gimnázium is.

Itt egy anomáliáról csak futólag teszünk említést. Arról ugyanis, hogy miért kell Gyönkről áthelyezni a főgimnáziumot? Oly könnyen válnak meg a gyönkiek a maguk főgimnáziumuktól? S ha Dunaföldvárnak viszont szüksége van ilyen iskolára, harcolni kell érte? Az anomália éppen abból áll, hogy az állam nem tud (vagy nem akar) elegendő iskolát fenntartani.

Azonban Dunaföldváron volt egy ember, aki görbe szemmel nézett a főgimnáziumra. Nem tudni azért-e, mert iskoláról volt szó? Vagy azért, mert református iskoláról volt szó? Lehet, hogy mindkét ok hozzájárult az ő avertiójához. De bizonyos, hogy ha katolikus főgimnáziumról lett volna szó, akkor nyájasabb lélekkel fogadta volna, vagy legalább is nem mert volna ellene állást foglalni.

Igy azonban elhatározta, hogy török-szakad, de megakadályozza az iskola áthelyezését. Inkább ne legyen Dunaföldvárnak főgimnáziuma, semhogy az református iskola legyen. És elkezdte a lakosokat izgatni. Haranguította őket, mondván, hogy gyűlölniök kell az iskolát, mert az nagyon drága. Nem volt istentisztelet, amelyen habzó szájjal ne kelt volna ki az iskola ellen. Sőt ajtóról-ajtóra járt és aláíráseokat gyűjtött a községi határozat ellen.

S már már sikerült neki megakadályozni a dolgot, amikor izgatásait a város megelégelte s izgatás címén bünygyi följelentést tett ellene. Ilyenformán kettős eredményt ért el Dunaföldvár: megkapja a főgimnáziumot és megszabadult egy hecczkáplántól.

De az eset mégis tanulságos. Hogy van az, hogy valahányszor az iskolának ellensége támad, az mindenkor papi csuhában van?

(t.)

NAPIREND. Naptár: szombat, június 10. — Róm. kath.: Margit kir. — Prot.: Margit. — Görög-orosz: május 28. Eutik. — Zsidó: Szivan 14. — A nap kel reggel 4 óra 4 perczkor, nyugszik este 7 óra 54

perczkor. — A hold két este 7 órakor, nyugszik reggel 2 óra 47 perczkor.

A miniszterek nem fogadnak.
A képviselőház ülése délelőtt 10 órakor.
Petőfi-ház (Bajza-utca 21.) Nyitva 10—2-ig. Belépődíj, keddi kivétellel, egy korona. — Háziipari Szövetség kiállítása (Kigyó-tér 1.) Nyitva egész nap. Belépődíj nincs.

Nyitvalevő múzeumok: Nemzeti Múzeum ásványtára 9—2-ig. — Aquineumi Múzeum 9—4-ig. — Erzsébet Múzeum 9—4-ig. — Népművészeti kiállítás az Iparművészeti Múzeumban 9—1-ig. — Mezőgazdasági Múzeum 10—7-ig. — Néprajzi kiállítás az Iparcsarnokban 9—7-ig. — Ráth Múzeum 10—4-ig. — Széchenyi Múzeum (Akadémia-utca 2.) 10—12-ig. — Tanszermúzeum 3—7-ig. — Vas- és fémipari kiállítás az Iparcsarnokban 3—7-ig.

Nyitvalevő könyvtárak: Akadémiai Könyvtár 3—7 óráig. — Egyetemi Könyvtár 9—6-ig. — Fővárosi Könyvtár 9—2-ig. — Iparművészeti Múzeum Könyvtára 9—12-ig és 6—8-ig. — Kereskedelmi Múzeum Könyvtára 9—2-ig. — Nemzeti Múzeum Könyvtára 9—4-ig. — Pedagógiai Könyvtár 3—7-ig. — Statisztikai Könyvtár 9—2-ig.

Nyitvalevő képtárak: Tavasz kiállítás a Nemzeti Szalonban. Nyitva 9—5-ig. Belépődíj 1 korona. — A bécsi „Secession” 10 tagjának kiállítása a Művészethonban (IV. Váci-utca 9.) Nyitva reggel 10 órától este 8-ig. Belépődíj 1 korona. — V. Csoporthoz kiállítás a Művészetházban (Kristóf tér 2.) Nyitva 9—7-ig. Belépődíj 1 korona. — A Szépművészeti Múzeum grafikai osztálya. Nyitva 10—2-ig.

— **A király állapota.** Lainzból jelentik: A király állapota állandóan igen jó. A kellemes levegő igen kitűnő hatással van az uralkodóra, akinek kedélyállapota is állandóan jó. A felség minden fáradság nélkül végzi napi munkáját. Reggeli után sétát tett, ebéd után pedig sétakocsizást tett a parkban. — Bécsből jelentik: A Korrespondenz Wilhelm jelenti: Egy könyvomatosságon azon hire, mely szerint ő felsége egészségi állapota valószínűleg szükségessé teszi, hogy az összes kormányügyek vezetését *Ferencz Ferdinánd* főherczegre bizza, minden alapot nélkülöz.

— **Uj követségi attasék.** A király a külügyminiszter előterjesztésére dr. Loconzi báró *Báuffy Zoltán* Kolozs vármegyei díjtalan közigazgatási gyakornokot és Trebomislyci gróf *Dubsky Ferencz* vieni os. kir. országos törvényszéki joggyakornokot követségi attachéká nevezte ki.

— **Milán király fia.** Karlsbadból jelentik nekünk: A rendőrség letartóztatott egy gyanús fiatal embert, aki fogadókban és vendéglőkben fizetés nélkül szokott élni. A tettenért ifju a rendőrségen azt mondta, hogy ő törvénytelen fia az elhunyt *Milán királynak* és *Milanko Krisztics Rajskovicnek* hívják. Sok levelet találtak nála ilyen czimzésekkel. Alaposabb vizsgálat után kiderült, hogy a gyanús fiatalember féllábu s egyik lába muláb. Azt adta fölvilágosításul, hogy egy automobilkatasztrófa alkalmával érte baleset s féllábát amputálták.

— **Királyi kitüntetés.** A király dr. Amrus Milánnak, a horvát-szlavon-dalmát országos kormány vallás- és közoktatásügyi osztályfőnökének, kitűnő szolgálatai elismerésül, a III. osztályú vas-koronarendet díjmentesen adományozta.

— **György király szivarjai.** Londoni jelentés szerint Manuel Gomez, Cuba elnökének fia Londonba utazott, hogy elvigye György király számára a koronázási ajándékot. Cuba elnöke 10.000 pompás *Havanna-szivar* küldött György királynak. A szivarokat szakértők válogatták össze s azt mondják, hogy ez a koronázási ajándék megér kerek 100.000 koronát.

— **A Hirlapírók Nyugdíjintézetének.** A *Krausz és Bettelheim* cég ma készpénzben ötezer koronás alapítványt tett a Magyarországi Hirlapírók Nyugdíjintézeténél abból az alkalomból, hogy az intézet most ünnepli főnállásának harminczéves jubileumát. Az új alapítók az intézet igazgatóságában *Krausz Simon*, az intézet belső tagja fogja képviselni.

— **A császár és a fivére.** A múlt évben nagy felűnést keltett a pétervári arisztokrata körökben, hogy a császár egyetlen fivérét, Mihály nagyherczegét Pétervárról ezredparancsnoki minőségben bitelen áthelyezte Orelba, amely intézkedés száműzetéssel egyenértékű volt. A császárnak ezt a rendelkezését Mihály nagyherczeg szívügye tette szükségessé, amennyiben beleszeretett anyjának egyik udvarhölgyébe, akit el akart venni. Most Mihály nagyherczeg végleg lemondott e házassági tervéről, úgy hogy a császár ismét kegyébe fogadta és egy lovas testőrezred parancsnokává nevezte ki, s mely Péterváron van állomáson.

— **Merénylet egy milliomos ellen.** Megemlékeztünk a többszörös new-yorki milliomos, *Stokes* ellen elkövetett revolvermerényletéről. Az ötvenöt éves *Stokes*, aki ez évi februárban nősült meg újra, azt állítja, hogy a leányok meg akarták zsarolni. Ezzel szemben a letartóztatottak, *Graham Smilh* színész és *Konrad* rájzoló azt mondják, hogy kényszerűségből lőttek, mert *Stokes* erkölestelen merényletet akart ellenük elkövetni.

Newyorkból jelentik még nekünk: *Miss Lilian Graham* és *miss Conrad* színésznők gyilkos támadásukat nem tagadják, de mind a ketten önmagukra veszik a merényletet. Egyik a másikat mentegeti, hogy barátjánót kiszabadítsa. Azoknak a színésznőknek fajtájából valók, akik nem tehetségükkel, hanem szépségükkel csináltak karriert. *Miss Conrad* még egy év előtt is elárúsító volt egy nagy üzletben, ott ismerkedett meg vele *Stokes* s így jutott a színpadra. *Miss Lilian Graham* is *Stokes*nek köszönheti színésznői karrierjét. A milliomos mind a kettővel viszonyt folytatott s mikor aztán februárban megnősült, a két leány folyvást zsarolta. Legutóbb elhatározta *Stokes*, hogy végleg szakít velük és barátainak közbenjárását kérte ki, hogy ők tárgyaljanak a két színésznővel. Így történt aztán, hogy *Stokes* elment *miss Lilian Graham* lakására. A két leány végkielégítésül 40—40.000 dollárt követelt s mikor *Stokes* ezt megtagadta, egyikük, vagy talán mind a ketten kétszer rálöttek. *Stokes* már túl van az életveszélyen.

— **Mennyit jövedelmezett a gyermeknap?** Az Országos Gyermekvédő Liga most küldte szét a gyermeknap gyűjtéséről szóló kimutatásait. Az urakban és perselyekben 56.211 korona és 60 fillér gyűlt össze. Körülbelül annyi, mint a zágrábi gyermeknapé s a nyolczadrésze annak, amit Hamburgban gyűjtöttek egyetlen napon. A kimutatás egyes tételei között igen nagy eltérések mutatkoznak. Vannak egészen apró tételek is: a Középponti Vásárosarnoknál 20.87 fillért gyűjtöttek, a Váci-ut és *Ipoly-utca* sarkán 20.38 fillért, az Erzsébet-téren 23.26 fillért, a Váci-uton a *Ferdinánd-hídnál* 24.65 fillért. Ez a győnge eredmény nem a közönség szűkmarkuságáról tanuskodik, csupán arról, hogy senki sem állt mellettük, aki az arra járókat megszólította volna. Kérés nélkül igen kevés ember adott s az elhagyott urnák ezért üresek maradtak. Különbösen is inkább perselyekbe gyűlt a pénz, mint urnákba. A legtöbbet gróf *Bathányi Lajos* gyűjtötte a *Kossuth Lajos-utca* és *Koronaherczeg-utca* sarkán: 5874 koronát; a *Kristóftér* és *Szervita-tér* sarkán *Edelheim-Gyulai* *Lipótné* grófné 3836 koronát, a *Gizella-téren* a *Haas-palota* előtt *Kunossy Frigyesné* 2420 koronát, az *Andrássy-ut* és *Bajza-utca* sarkán dr. *Neumann Arminné* 2273 koronát. A Gyermeknap rendezésége összesen kilenczvennyolcz urnát állított föl a főváros egész területén s az urna körül sürgő hölgyek kivül senki sem járult hozzá az 56.000 korona összeggyűjtéséhez. Ez a tartózkodás és az urnahölgyek nagyrészenek lanyhasága vagy teljes távolmaradása tette, hogy az eredmény a főváros népességéhez és áldozatkészségéhez képest ilyen kicsiny volt.

— **Eltűnt malomigazgató.** Zombolyáról jelentik: *Bapessányi Mátyás*, a helybeli *Pannónia-gőzmalom* igazgatója az elmúlt éjjel Zombolyáról eltűnt. Hátrahagyott levelében kijelenti, hogy megvált az élettől. *Bapessányi* a budapesti gabonatörszén vagyoni viszonyait meghaladó mértékben játszott és állítólag nagyobb összegű fedezetlen differenciái vannak. A *Pannónia-gőzmalom* csekély 100.000 korona alaptőkével működött és az alapítóját követő években elég szépen jövedelmezett. Az igazgatóság ma délelőtt tanácskozással gyűlt össze és megejtette a rovincsolást, de még hiányt nem tudtak véglegesen megállapítani.

— **Sztrájkoló vasutások dinamitmerénylete.** Párisi jelentés szerint a nyugati vasut vonalain még most sem állott helyre a rend a nagy sztrájk után és sűrűn fordulnak elő sabotage-ok. Tegnap reggel a versaillesi vonalon *St.-Cyr* közelében négy távirópostát dinamittal robbantottak fel, a melyeken negyvenhét táviróvezeték volt. A robbanás helyéhez közel két dinamitbombát talált a rendőrség. A tetteseknek már nyomában vannak. Elbocsátott és vissza nem fogadott sztrájkoló vasutások követték el a pusztítást.

— **Kontiné trafikja.** Konti József özvegye hónapok óta súlyos betegen feküdt és ez idő alatt *Andrássy-uti* különlegességi trafikjának vezetését is másra volt kénytelen bízni. *Kontiné* most már teljesen felgyógyult és üzletét ismét maga vezeti.

— **Késmárk város tüzveszedelme.** Késmárk város komoly tüzveszedelemben forgott. Nevezetesen ennek a tüzesetnek a körülményei. Tegnap kigyuladt a római katolikus iskola, melynek tetőzete leégett, valamint elhamvadt a tanítók számára főlhalmozott nagymennyiségű fa. Hogy nagyobb szerencsétlenség nem történt, a szélesendnek tulajdonítható, mert a víz hiánya miatt elérhető volt az egész város. Néhány évvel ezelőtt a város ugyanis több százezer korona költséggel csatornázhatta utcait, de e költséges csatornában ritkán folyik a víz, mert a *Poprad-folyót* lefoglalja a késmárki villamosmű üzemének fenntartására. Így történt, hogy a villamos-társaság czuttal is elzárta a vizet és nem nyitotta fel még akkor sem, mikor a tűz hatalmas lángtengerré fejlődött. A késmárki tűzoltóság és a tűz helyére siető szomszéd városok tűzoltói tétlenül nézték a tűz pusztítását. Dr. *Vihovszky Ottó* polgármester szigorú vizsgálatot indított.

— **A mexikói földrengés.** A mexikói földrengésről még a következőket jelentik: A földrengés által okozott kár félmillió dollárra tehető. Borzasztó jelenetek voltak egy leánynevelő-intézetben. A földrengés pillanatában harmincz leány ki tudott menekülni, de aztán összeomlott a ház és a többi leány mind elpusztult. Az utcái kövezeten sok helyütt szakadások támadtak. A *San Domingo* templom kivül a *La Profecia* templom is összeomlott. A *Belem-hortón* összeomlott a leg több fegyverek mejszőköül; egy részüket a falak maguk alá temették és számosan megebesültek. Számos családot álmában lepett meg a vész; egyedüli szerencse az volt, hogy a házak fala nagyobb részben az utca felé omlott össze. A földrengés a fővároson kívül is sok helyen nagy károkat okozott. Különösen *Kapotlandban*, hoi sokan vesztették életüket és lettek haláltalanokká. A fővárostól délre levő falvakban és városokban a földrengés állítólag még borzasztóbb pusztítást vitt véghez; adatok erről azonban még nem érkeztek, mert a telegráf-összeköttetés megszakadt. — Newyorkból jelentik: A mexikói földrengéskor a *Kohimilko sziget* elsüllyedt a tengerben és sok száz ház minden lakójával együtt odaveszett.

— **Mexikóból jelentik:** A legutóbbi földrengés következtében ezerháromszáz ember vesztette életét, magában *Zapotlanban* 500. — Newyorkból táviratozzák a mexikói földrengésről, hogy a *Colika* és a *Popocatepetel* erős tevékenységben van és a vulkánok lávát okádnak. A környéken lévő helységeket a nép elhagyta. *Guadalejarban* egy nagy templom rombadólt, amelyben *Murillo* örökbecsű festményei voltak. A nép éppen processziót tartott a földrengéskor és temérdek ember elpusztult. A fővárosban eddig 172 halottat találtak. Egész folyók és kisebb városok tűntek el a föld színéről és az összes halottak számát 1500-ra tezik.

— **Családirító apa.** A nógrádmezei *Diósjenő* községben rémos tragédia játszódott le. *Stáb Alfréd* földbirtokos sommás munkásainak a gazdája, *Kossuth János* kiirtotta a családját, azután magát lötte agyon. A 33 éves *Kossuth* 48 társával sommás munkára szerződött az uradalomhoz. Rendszerető szigorú ember volt, így az uraság megelegedett vele. A szerződés szerint az uradalomtól nyert bérből, élelmiszerekből *Kossuthnak* kellett élelmeznie a társait is. Azonban erre az üzletre ráfizetett s ez végleg elkészerítette a sommásgazdát. Az ebédki főzésnél nagy jelenetet csinált, majd az elzárt ládából előkerítette a revolverét, hiába kelt bírokra vele az asszony. A dühödte ember ráfogta a gyilkos fegyvert, hiába védekezett az asszony, a gyilkos fegyver golyója keresztül furta a balkezét, mire az asszony az egyik béres házába rohant, ahol sikerült elzárkóznia. Férje utána szaladt, előbb azonban rázarta gyermekeire az ajtót, hogy ne menekülhessenek el. Miután feleségéhez nem tudott bejutni, visszament gyermekeihez s itt vérfagyasztó jelenet következett. Először az ötéves kis *Ilonkát* vette kezébe s egyik kezével macsára tartva, kétszer halántékra lötte. Hasonló módon végzett a hétéves *Jánoskával*. Aztán önmaga ellen fordította a fegyvert s egy jól irányzott lövéssel véget vetett életének. Egy órával később úgy találtak rá a rétsági járásbíró, *Ponoczky Endre* és *Kalmár* körorvos. A családirító reggel ünnepi ruhába öltözött s így hajította végre borzalmas tettét.

— **Vasuti baleset.** Déváról jelentik: *Kazanesden*, a *Seidner* és *Winder*-féle fatelepén iparvasut anyagszállító vonata földesuszamlás következtében kisiklott. A vonaton volt két fékező: *Bodus Mózes* és *Kozma Miklós*, a kocsik alá kerültek, mely a munkásokat életveszélyesen megsértette. A sérülteket a dévai közpórházba szállították. A hatóság megindította a vizsgálatot.

— Egy bankigazgató letartóztatása. Debreczenben letartóztattak egy bankigazgatót. Acs Sándor bankigazgató felől kiderült, hogy már váltóhamisítás miatt jogerősen elítélték, de megszökött a büntetés elől. A feltűnést keltő letartóztatásról következőket jelentik: Acs Sándor Kolozsvárra való fiatalember. Ott szolgált az önkéntesi évét, aztán bankba lépett. 1908. évben a kolozsvári törvényszék hat hónapi börtönrre ítélte váltóhamisításért. Kolozsvárról Szoboszlóra tette át lakását s négy év előtt került a Hajdumegyei Népbank kötelekébe, ahol rövid idő alatt nagy fizetési hivatalnokká, utóbb igazgatóhelyettesé avasztott. Debreczenben Acs Sándor a legelőkelőbb társaságokba járt s kihívó, precitens viselkedésével hamarosan rettegett alakja lett a városnak. Mindenkiel kikötött, számos párbaft vitott. Mikor személyazonosságát megállapították, távirati választ kért a rendőrség Kolozsvárról, hogy vajjon Acs leülte-e már a büntetését. Késő este jött meg a válasz, mely szerint a párbaftokban utazó helyettes bankigazgatót le kell tartóztatni. Acs neszt vette a dolgnak és szökni készült Debreczenből, de a rendőrség akkor ütött rajta a lakásán, amidőn holmiját csomagolta. Letartóztatása igen nagy feltűnést keltett a városban, mert különösen pénzügyi körökben sokat tartottak tehetségéről s szó volt arról, hogy egy új pénzintézet igazgatójává megválasztják. Acsot átadták a debreczeni kir. ügyészségnek. Még tegnap este elkísérték Kolozsvárra.

— Megtagadott egyházi temetés. A neves francia államférfiúnak, Rouvier-nek az özvegye egyházi szertartással akarta volna eltemetni férjét, azonban Páris érseke megtiltotta a Szajna-megye egyházi főhatóságának, hogy katolikus pap eltemesse Rouviert, akinek utolsó miniszteriuma alatt szavazták meg és léptették életbe az egyház és az állam elkülönítéséről szóló törvényt. Mint Párisból jelentik: a temetés tehát egyházi szertartás nélkül fog végrehemenni holnap délelőtt.

— Gyilkosság a bálban. Mátészalkáról jelentik: Még pünkösdkor Geberjenben a parasztiatlanság bált rendezett, amelyen megjelent Nagy József, a pusztalaki uradalom gazdasági gyakorlója s összetűzött Varga György geberjéni lakossal. Tetlegesség támadt köztük és Nagy úgy fejbavagta Vargát egy kezébe akadt kapával, hogy az most meghalt. Varga özvegyét és négy kiskorú árvaát hagyott hátra. A csendőrség a gyilkos gazdasági gyakorlókat letartóztatta és a fehérgyarmati járásbíróra kísérte.

— Zsidóüldözés Oroszországban. Pétervárról jelentik nekünk: Eddig csak a vidéki tartományokban volt szokásos, hogy a zsidókat mindenféle ürügygel hajszolták, most azonban egyre sürűbben fordulnak elő esetek, mikor a rendőrség éjszakának idején föllármazza az előkelő zsidó családokat és házkutatást tart állítólag azért, hogy nem fogadnak-e be éjjeli szállásra olyan zsidókat, akiknek tilos a fővárosban tartózkodniok. Sok neves zsidó család emiatt panaszt tett, de eredménytelenül.

— Grand Fayence-szappan, az új higiénikus szappan a legjobb. 1.50 K.

— Katasztrófa egy hajón. Blagoveszenszkből jelentik: A „Muravjev Amurski” nevű Amurgőzös, mely utasokat és teherrakományt vitt, tegnap este eddig ismeretlen okból kigyuladt és a lángok martaléka lett. A tűz kitérésekor a villamos világítás kialudt, ami még fokozta a rémületet. Vad ijedségükben az utasok a habokba vetették magukat. Feltehető, hogy igen sokan pusztultak el.

— Megharapta a vipera. Déváról jelentik: Bánpatákon Lóka Avram kilenczéves fiu marhát legeltetett. Egyszerre rémülten látta, hogy egy vipera rohan feléje. Menekülésre már nem volt elég ideje s a vipera alsó lábára harapott. A fiu nem vesztette el lélekjelenlétét és a mint az iskolában tanulta, lábát nadrágszíjjával a harapás felett összeszorította, hogy a vérkeringést megakadályozza. Ily módon vándorogott haza szüleihez, akik a dévai kórházba szállították. Azt hiszik, hogy a fiu megmenthető lesz.

— Szabadjegyes láda. Kovácsi György éjjeli őr az éjszaka az Apáfy utcai vasúti átjárónál egy ládát talált, amelyen foszít és törés nyomai látszóttak. A ládát a rendőrségre vitte, ahol megvizsgálták. A láda üres volt, csupán egy csomó szabadjegy volt benne „Állandó tiszteletjegy, Szigeti János igazgató” szöveggel. A rendőrség keresi a láda eredetét.

— A nők barátja. Preger Miksa, a Vigszínházban vendégszereplő német operette-együttes igazgatója még áprilisban szerződött Binder Leó karmestertársulatához. Bindernek még május közepén kellett volna jelentkeznie, hogy az operettek próbált vezesse, azonban nem jelent meg idejére, úgy hogy a németek a legnagyobb zavarnak voltak kitéve. A próbákat kezdetben Stefanidesz Károly, a Vigszínház karnagya vezette, majd Preger igazgató Bécsből leszerződött Fessler Károlyt karmesternek. Junius elején aztán beállított Binder Leó Budapestre és szolgálatra jelentkezett. Bocsánatot kért Preger igazgatótól és halaszthatatlan családi körülményeivel menette ki elmaradását. Miután Binder Leó egyike Európának legkiválóbb dirigenseinek, az igazgató a sikerre való tekintettel megbocsátott neki. Kiutalt 100 korona előleget és Binder elfoglalta helyét a Vigszínház dirigensi székében. Binder a Podmaniczky-utczában az István király-szálloda negyedik emeletnek 80. számú, szerény szobájában húzta meg magát. Tegnap reggel a szálloda főpinczéze prezentálta neki a számlát, miután már egy hete lakott ott és semmiért sem fizetett. Bruder azt mondta, hogy a színházba kell mennie, de még a nap folyamán kiegyenlíti a számláját. Ezzel eltávozott. A Vigszínházban felkereste igazgatóját, akitől újabb harmincz korona előleget kapott s ezzel aztán kis podgyásza és kifizetetlen számlája hátrahagyásával eltűnt Budapestről. Tegnap este a „Lustige Wittwe” előadását kellett volna dirigálnia; a színház megtelt, a dekorációk álltak, a szereplők felöltöztek, a zenekar a helyén volt, — várták a karmestert, aki azonban nem jött. Már félnyolcz elmúlt s Bindernek se híre, se hamva nem volt. Tovább nem vártathatták a publikumot, helyettesítőről kellett gondoskodni. Valakinek eszébe jutott, hogy Fessler Károly — a másik karmester az operaházi vizsgára készült. Oda küldtek egy autót s negyedóra mulva a magyar dirigens már ott ült a pult előtt és lendületesen vezette a zenekart s az énekeseket. A közönség semmit se vett észre, sőt a lapok se vettek tudomást az esetről. Binder Leó, az eltűnt karmester, hosszú haju, magas homloku, nyugtalan tekintetű, valóságos német Kapellmeister alak. Redkivül egzaltált természetű, ideges embernek mondják. Miután a szállodában mind ma estig nem jelentkezett, bejelentették eltűnését a rendőrségnek. Binder Leónak nem ez az első ilyen eljárása. Drezdában hasonlóképen viselkedett Preger Miksa társulatával szemben. Későbbben jelentkezett a kellesténél, majd onnan is megszökött. Binder szereti a nőket s ha szerelmes, akkor mindent a farkánál hagy. Ez volt az oka drezdai szökésének s emiatt tűnt el Budapestről is.

— Osztrák bányász-sztrájk. Troppai jelentés szerint a kárvini Ausztria-tárnában tegnap kétszáz munkásból álló éjjeli csoport megtagadta a szolgálat teljesítését. Ma reggel általános sztrájk tört ki. A rendet nem zavarták. A sztrájk oka bérleveníások, különösen pedig az üzemvezetők részéről tapasztalt rossz bánásmód.

— Tömeges szökések a javítóintézetből. A székesfehérvári ugynevezett menhelyen szép állapotok uralkodhatnak. Már a napokban is megemlékeztünk több növendék szökéséről s ma csapatos elbujdosásról számolhatunk be. Élénk világot vet a laza ellenőrzésre, hogy újabban nyolczan tűnhetek el nyom nélkül az intézet falai közül. Onozó Mihály 17 éves, Liptai Károly 17 éves, Androvits László 17 éves, Hudi Endre 17 éves, Bende Sándor 18 éves, Zsúria József 18 éves, Kraft József 18 éves és Pagura Antal 17 éves menhelyi növendékek a szökevények, akiket a pesti rendőrség keres.

— Házasság. Mets Gyula ügyvéd Rébay Margitkával, Rébay Dezső gróf Károlyi Lajos erdő-vallaji hitbizományi uradalma felügyelőjének leányával pünkösöd másodnapján tartotta esküvőjét Erdőden. Steiner Armin nyomdatudajdonos, a Grünhut és Steiner-cég beltagja, eljegyezte Hoffmann Annuskát Székesfehérvárott.

— Öngyilkosság felesével. Hódmezővásárhelyről jelentik: Molnár István vásárhelyi fűszer- és pálinkakereskedő pillanatnyi elmezavarban különös módon akarta magát megölni. Felesével fejbavagta magát s koponyáját teljesen betörte. Életveszélyes sérülésével a kórházba szállították. Felgyógyulásához nincs remény.

— Nemzetközi kiadói kongresszus Budapest. Tudvalevő, hogy a könyvkiadóságnak évek óta nagy és tekintélyes nemzetközi szervezete van és 1910-ben Amsterdamban megtartott kongresszuson a magyar kiadóságnak megbizta kiküldöttjét, hogy hívja meg a kongresszust a legközelebbi alkalommal Budapestre. Ez a meghívás meg is történt és ma délután a magyar kiadóságnak megtartotta első értekezletét ebben a dologban. Az értekezlet rögtön előkészítő bizottsággá alakult és a kongresszus idejét 1913-ra tűzte ki.

— Életunt színész. Marosvásárhelyről táviratozzák: A folyó hó 8-án éjjeli 12 órakor a Maros-hidról öngyilkossági száúdékkal a vízbeugrott Aranyossy Nusi, a marosvásárhelyi szintársulat naplójára, miután sikerült őt kimenteni, minden veszélyen túl van s néhány nap mulva elhagyhatja az ágyát. Aranyossy Nusi, akit a marosvásárhelyi közönség kitűnő temperamentumáért nagyon kedvel, állítólag férjével, Galgócziával történt összeszóialkozás következtében akart megválni az élettől. Galgóczi a kecskeméti szintársulat tagja.

— Mese egy rablásról. Az éjszaka egy óra után megjelent a főkapitányságon Jáczy Jenő Batthyány-utca 48. szám alatt lakó fa- és szénkereskedő és a következő panaszt tette: Az éjszaka egy óráig Parakovic Mátyas Országház-tér 18. szám alatt lévő vendéglőjében mulatott és összesen két liter bort ivott meg. A vendéglőben a szomszéd asztalnál egy mulatozó társaság ült, amely előbb ment el. Jáczy egy órakor hazafelé ment a bécsi Kapu téren találkozott a focsmái társasággal, négyen voltak, az egyik hozzá ugrott és öklével az arcába vágott. A többi letépette, a zsebét kikutatták és elrabolták a pénztárcáját, amelyben négy darab ezer koronás és két darab 100 koronás bankjegy volt, aztán elmenekültek. A rendőrségnek megindították a nyomozást. A korcsmáros vallomása szerint az a társaság, amely Jáczyt kivül még a korcsmában volt, zenesz. tisztességes emberekből állott. Egy hivatalnok, egy cukrász és két iparos volt a társaságban, akik egy óra tájban távoztak az üzletből. A focsma előtt álló rendőr látta, hogy az utcán külön váltak, mindegyik különböző irányban ment haza. Így tehát Jáczy nem találkozhatott a társasággal a bécsi Kapu téren. Amikor ezt közölték Jáczyval, zavarodottan megtagadott minden egyéb felvilágosítást, sőt vissza vonta a feljelentést. A rendőrség ennek dacára tovább nyomoz, hogy a tényállást megállapítsa.

— Leégett faluk. A biharmegyei Posalaka nevű kis magyar faluban szerdán délután nagy tűzvész pusztított. A főutcán Magyar János majoros házában a gyerekek gyufával játszadoztak és egy szénaboglyát fölgujtottak. A nagy szélben a tűz olyan gyorsan terjedt, hogy rövid idő alatt az egész utca sor lángban állott; 18 ház, 73 melléképület, rengeteg széna és takarmány, azonfölül számtalan tehén és sertés pusztult el. Fekete János törvénybírónak mindene odaégett és a jómódú gazda hejléktalan, földönfutó lett. A mezőtelegi olajgyár tüzoltósága emberfölötti munkával este 8 órára megfékezte a tüzet, mely azonban még késő éjjel is ott lappangott az égő zsaratnokokban.

Alsógrubintól jelentik: Alsóstepano községben ma reggel tűz támadt és az 52 lakóházból álló községben 48 ház leégett. A tűz gyújtogatásból eredt. Az oltásnál résztvettek a turdosini, usztyei és treszenai tüzoltók, de a szélben nem lehetett a tüzet lokalizálni. Két gyermek eltűnt; azt hiszik, hogy a tűzben lelték halálukat. A házak legnagyobb része nem volt biztosítva. Matyuga főszolgabíró a fedél nélkül maradt lakosságnak első segélyképp 120 kenyeret osztatott szét.

— Az irodaigazgató bűnei. Megemlékeztünk Bertha Istvánnak, az egri törvényszék irodaigazgatójának sikkasztásairól. Bertha tegnap óta fogoly. Az újabb jelentések szerint kiderült, hogy két év óta dézsmálba rendszeresen a hivatalos pénzeket s bár csak háromszáz koronát vallott be, a rovan-csoló bizottság azt hiszi, hogy a hiány meghaladja a tízezer koronát is. Miskovic Flóris vizsgálóbíró ma bünygyi zárlatot rendelték el Bertha ingóságaira. A sikkasztó igazalom nélkül fogadta a vizsgálati fogságot elrendelő határozatot és megnyugodott benne. Bertha mint nyugalmazott esenőrőrmester hat évvel ezelőtt került a törvényszékhez kezelő-tisztnek. Két esztendő előtt kinevezték a megüresedett igazgatói állásra. Ettől kezdve állandóan éjjelzett, kis lebujsokban kártyázott és nagy pénzben billiárdozott.

— Leégett vendégfogadó. Berliini jelentés szerint a Mann-fogadó és gyógyház Röhndorfban (a Rajna mellett) teljesen leégett. A hotelben harmincz vendég volt, akik nagynehezen megmenekültek, a tulajdonos családjával és a fogadó személyzetével együtt, de minden holmijuk odaveszett. Egy fürdővendég és egy szobaleány megsebesült.

Kifosztott özvegyasszony. Déváról jelentik: Özvegy Nagy Gergelyné, néhai Nagy Gergely törzsrörves özvegye, ma feljelentést tett a dévai ügyészségnél Felvinczy György gazdag asztalosmester, annak felesége és Kiss Lajos nevű segédje ellen, azzal vádolván őket, hogy teljesen kifosztották vagyonából és 18.000 koronát loptak el tőle. A vizsgálóbíró felmutatott adatok nyomán Felvinczy Györgyöt, feleségét és segédjét ma letartóztatta.

Terjed a kanyaró. Szászvároson a kanyarójárvány mind jobban terjed. Több mint 200 gyermek fekszik kanyaróban. Az összes iskolákat bezárták. A kanyaró Déván is terjedőben van és az iskolákban itt sem tartják meg a záróvizsgákat.

Az öngyilkos huszárorrmester. Az Egyetértés 132. számában megemlékeztünk Halmos György volt váczi honvédszázorrmester öngyilkosságáról. E halálhírről vonatkozólag Halmos János miavai járásszámvevő, a szerencsétlen orrmester távtája következőket jelenti ki:

— Jobb sorsra érdemes öcsém egészséges, vig és rendezett anyagi viszonyok között élő fiatal ember volt, kit éppen e tulajdonságainál fogva mindenütt szerettek; végzetes tettét tehát minden valószínűség szerint nem életuntagságból, hanem üldözés miatt követte el.

— Eltűnt leány. A rendőrségen ma bejelentették, hogy Lakatos Mária tizenhat éves házileány eltűnt szüleinek Kálvária-utca 21. számú lakásáról. Édesanyjának levelet írt, amelyben bejelenti, hogy öngyilkos lesz. A rendőrség nyomozza.

Halálhír. Kovács Emil, VI—VII. ker. református lelkész 6 éves kis fia, Béla meghalt Budapesten. Temetése 10-én, szombaton d. n. 3 órakor lesz.

Ma délután temették el nagy részvét mellett Kammermayer Károly néhai polgármester özvegyét a József-utca 20. sz. gyászházban. A temetésen nagy számú gyászoló közönség jelent meg, köztük a főváros tanácsa dr. Bárczy István polgármester vezetésével. Jelen voltak továbbá: Márkus József orsz. képviselő, Fazekas Agoston alispán, Melly Béla arvaszéki elnök, Lángos Kálmán pestmegyei arvaszéki elnök, Schmöör Gyula táblai bíró, Szerbovcsy Szaniszló táblafőpáncsnok, Gerenday György jogügyi főtanácsos, Morlin Imre miniszteri tanácsos és mások. A temetési szertartást Krizsán Mihály apátplébános végezte. A szertartás végeztével a temetet kivitték a kerepesi temetőbe és néhai férjének sírjában helyezték el.

Csörgös Zoltán elhunyt miniszteri osztálytanácsost ma délelőtt temették suski villájából. A temetésen gróf Wickenburg István fiumei kormányzó vezetésével megjelentek az összes állami, városi és katonai hatóságok, továbbá az Adria és az Ungaro Croatia hajózási társaságok igazgatói, a konzulok, azután az iparvállalatok és a pénzügyek küldöttségei. A császári temetőben Kankovszky Ferenc miniszteri tanácsos bucsuztatta el a boldogultat.

x Nászajándékok a „Párisi Nagy Áruházban“

Andrássy-ut 39., Rákóczi-ut 38., Kossuth Lajos-utca 6.

x Fodor-féle vívóterem a Koronaherceg-utca 2. szám alatt a főváros legnagyobb és legjobban felszerelt torna- és vívóterme. Különös gond fordítatik a gyermektorna- és vívásra.

x Bob hashajtó a legkellemesebb, 10 fillér.

x A Fegyver- és Gépgyár Részvénytársaság volt a legelső gyár Ausztria-Magyarországon, amely Diesel-motorokat készített. Természetes, hogy a Fegyvergyár szállította eddig Magyarországon és Ausztriában a legtöbb Diesel-motort és ennek a gyárnak vannak a Diesel-motor-építés terén a legnagyobb és legértékesebb tapasztalatai. A Fegyvergyár a legnagyobb és legtekélyesebb gépezeti felszerelésekkel is rendelkezik Diesel-motorok gyártására, minek folytán úgy a gépek minősége, valamint jutányossága tekintetében minden versenyt felülmúl. Érdeklődőknek szívesen szolgál kimerítő értesítésekkel és díjmentes ajánlatokkal.

REPÜLÉS ÉS LÉGHAJÓZÁS

© Beaumont az olasz királynál. Beaumont aviatikust, aki tudvalevőleg első lett a páris-római repülőversenyen, tegnap — mint Rómából jelentik — az olasz király kihallgatáson fogadta. Viktor Emánuel igen szívesen fogadta Beaumontot s hosszasan elbeszélgetett vele légi utjáról, különös érdeklődést tanúsítva a tenger feletti való repülés iránt. A király kijelentette, hogy bár felettébb nehéz dolognak tartja a levegőből való terépfelvételeket, mégis igen nagy jelentőséget tulajdonít neki a hadi aviatikában. Sokkal kisebb akadályokkal jár a tengeren való felvételek készítése s a király annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a jövő tengeri háborúiban igen jelentékeny szerepet fognak játszani a repülőgépek. A király ezután a pár nappal ezelőtt eltűnt Bague aviatikus sorsa iránt érdeklődött és megkérdezte Beaumontot, hogy vajon mennyi benzint vitt magával Bague a nizza-korzkai utra s vajjon mennyi ideig tarthatja magát a levegőben a rendelkezésére álló benzinkészlettel. A kihallgatás csaknem egy óra hosszat tartott.

© Katasztrófa a berlini repülőversenyen. Johannisthalból jelentik: Schendel aviatikus, aki ma utassal szállott fel, mintegy 2000 méter magasságból lezuhant. Schendel este 7 órakor szállott fel azzal a szándékkal, hogy a világ magasságrecordját megjavítsa. Amidőn este félnyolc órákor ágyulóvész jelezte a mai verseny megszüntését, a gép 2000 méter magasságban volt. Valószínű, hogy siklórepüléssel akart leszállani. A készülék egyszerre függőleges helyzetbe jutott. Schendel nagy nehezen visszabilentette aeroplánját és egyensúlyba hozta azt, amidőn az újból feleborult és lezuhant Adlersdorf mögött. A két szerencsétlenül járt aviatikust a kiküldött autóbilok holtan találták meg és hozták be.

© A róma-turini repülőverseny. Rómából jelentik: Szombaton, június 10-én, reggel hat órakor kelnek utra a róma-turini verseny résztvevői. Vidart valószínűleg nem indul, mert gépe nincs jó kondícióban, a starthoz tehát csak Beaumont, Garres és Frey állanak, a díjért ugyanis csak azok versenghetnek, akik megtehték a páris-római utat. Valamennyi készülék monoplán, ami az egyfedélű gépek végleges diadalát bizonyítja a biplánok felett.

© Az európai repülő-körút. Párisból jelentik: Június 18-án kezdődik az európai repülő-körút, amelyet a párisi Le Journal rendez. A verseny a legnagyobb szabású, amit eddig kiírtak. Eddig hatvanan jelentkeztek az aviatikusok közül, ami ékes szólan bizonyítja, hogy az aviatikának mennyire megszorodtak a bajnokai. A verseny rendezésében is egészen eltér az eddigi versenyektől és az indulások, a kötelező leszállások és érkezések mind szigorú menetrendszerű időpontokhoz van köve. Az utvonat ez: Páris, Reims, Liege, Veulve, Utrecht, Bréda, Brüsszel, Calais, Douvres, London, Brighton, Calais, Amiens és Páris. A verseny június utolsó napjával fejeződik be.

© Egy kisasszony, aki repül. Bécsújhelyi jelentés szerint Gerome Frida, az odaváló városi színház volt tagja, aki Ilmernél repülőkurzust végzett, ma tette meg első repülőkísérletét. Az aviatikus leány tíz méter magasságra emelkedett föl s többször körülrepülte a pályát. Leszállása kissé hirtelen volt, de azért sem neki, sem gépének nem lett baja.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

A kulisszák világából.

— Színházi csevegés. —

(Kapuzárás az Operában.)

A fővárosi színházak között az Operaház csukta be leg hamarabb a kapuit. Kedvező művészi és anyagi eredményekről szóló beszámolóját ma olvastuk az „Egyetértés“-ben s most a művészsereg főnyalábjába az összeénekelte és muzsikált babérait, hogy azokon megpihennek.

Mint a megriaszott madarak, oly hirtelen és olyan sokfelé rebbennek szerteszét. Mészáros Imre igazgató egy Bécs melletti villában tölti a nyarat, Alszegehy Kálmán főrendező Leányfalura vonul s valószínűleg karlsbadi kurára is elszánja magát. A fiatal Ábrányi Emil karmester, feleségecskéjével, a Csepelszigeten fog pihenni.

Az énekesnők közül Szamosy Eliza a Svájcba utazik és onnan tovább San Sebastianoig, a szünidő hátralévő részét pedig Mátvásföldön dolcefarnientézi el. Sündor Erzs, mint rendező, az ő kedves Szóvátját keresi föl, Krammer Teréz ki se mozdul eszmőri kedves tuzkulánumból, Szoyes Ilonka a Keresztur-nyaralói villájában hallgatja... nem a tenger mormolását, hanem... a Népopera próbáit. Medek Anna — a többek közt — Osztendében is megfordul, hol hangversenyezni fog.

A férfiak szintén azon vannak, hogy a vakáció kárpótlást hozzon a szezon fúradalmiért és hogy a testi fölöslegről minél több kilót lesóványítsanak. Dalnoki például, a svájci tartózkodásban bizakodik s családostól a Vierwaldstaedteni-tó partján telepedik le. Környey Béla külföldi kényutazást tesz, Takács Mihály pedig a Lidóra megy, ha ugyan a kolerás hírek nem nyerne megérőstést.

Az Operaház két kőszínszke behunyt szemmel szunyókál, Liszt Ferenc és Erkel Ferenc pedig — szoborfülkéjükben üldögélve — türelmes megadással várják, mit hoz a jövő szezon.

(Épül a Népopera.)

Mig az Andrássy-uti műintézetből kialakult minden élet, a Tisza Kálmán-terén napról-napra magasabbra emelkednek az épülő Népopera falai. Nagy munkássereg kavargja a habarcsot, hordja a téglát s mialatt egyik kö illeszkedik a másikhoz, az agilis direktor művésztágot szerződött művész-tagjaihoz.

A névsorral nem akar még kirukkolni. Az a rögeszméje, hogy csak ismeretlen, kezdő művészeket toboroz össze, mert azt akarja, hogy amint az épület az ő alkotása, a művészsereget is ő fedezze föl. Megtörtént például, hogy valaki — mint egészen természetes dolgot — megkérdezte Márkus Dezsőt:

— Öngyásága melyik Operában fog debütálni?

— Kicsoda?

— Nos... kedves neje, Szoyes Ilonka!

— Nekem nem kell ismert nevű művész! felelt az újdonsült direktor sértődötten.

Szoyes Ilonka tréfás duzzogással vágott vissza:

— Savanyu a szó! Jó nekem az Operaházban is!

Mire az interpelláló:

— Egyelőre beéri azzal, hogy direktorné legyen...

— Isten ments, — tiltakozott a művész — nem avatkozom z uram dolgába. Nekem más a feladatam.

Márkusék különben a keresztur-nyaralói vilájlájkhoz óriási zenetermet építtettek, s e nyáron ott fogják a népopera énekpróbákat tartani Fessler Géza, Grosskopf Márk és Reiner Frigyes — az új karmesterek — vezetésével.

— Én leteszem a dirigens palézt! jelentette ki a fiatal igazgató.

Hogy ezek a próbák minél kényelmesebben és zavartalanabban folyhassanak, a Népopera legtöbb tagja Rákoskereszturra s vidékén bérelt nyári lakást... úgy hogy ez a kellemes telep valószínű művészkolóniává alakul át.

— Nem sokalja meg az örökös muzsikát, Kornylkálást, — kérdeztem Szoyes Ilonkát.

— Bizony néha zug tőle a fejem — mondta a szőke szép asszony — de ilyenkor segíték magamon, s megszököm... hangversenyezni. Azt hiszem, ezt nevezik homöopatikus kurának.

(Le ton fait la musique.)

A népszerűség, ha váratlanul lepi meg az illetőt, elszédít. Csak ugy, mint a hirtelen forróság könnyen napszúrát okoz.

Ilyen népszerűségi-napszúrának esett áldozatul Treumann, a vigszínház német színházfelkaptott művésze is. Amilyen nagy élvezetet nyújt színpadi alakítása, éppen olyan élvezhetetlen a magánéletben — ha fejébe száll a népszerűsége.

E napokban történt a „Dollarprinzessin“... vagy a „Rastelbinder“ valamelyik előadása alatt. Treumann egy kulissza mögött üldögélt; várta a végszarát. A Vigszínház egyik korosabb, érdemes művésznője, akit a dolga arra vitt, hirtelen elszédült s mivel nem volt közelében más szék, a bécsi kollégához fordult. Sajnos, magyar színész nő létere azt a mulasztást követte el, hogy nem tanult meg németül, így hát a következő zagyva szavakkal adta elő a kérését:

— Ik bitte... izé... mökte mik..., izé... leülni...

Nagyobb megérthetés céljából mimikával jelezte a leülés művészetét.

Treumann dühösen fölpattant, egy szomszédos ülőszékkel hozott széket, odalökte a művésznőnek és sügős hangon mondta:

— Da habens!... Oder wollns noch anen?

A Vigszínház egyik jeles tagja éppen e jelenetre toppant oda s nem fojthatta vissza ezt a megjegyzést:

— Nálunk az a szokás, hogy hölgyeknek kéretlenül udvariasan engedjük át a helyünket...

Treumann végigmérte a kollégát és fagyosan kérdezte:

— Verstengens fransziesich!
 — Qui, monsieur!
 — Na alsdann: Le ton fait la musique...
 A magyar kolléga gunyos mosolylyal felelte:
 — C'est ça!... Eben darum,
 És sarkon fordulva ott hagyta.

[A félszázados magyar operette.]

A vigszínházi német operette-stagione alkalmából Buchbinder Bernát, magyar származású német író-társunk, érdekes visszapillantást vet a pesti német operette multjára. Jól esik hangsúlyozni, hogy Budapesten a német operettenek csak multja van, s mégis bánatosan gondolunk Swoboda Albinra és lájos neje, Fischer Friderikára, a sikeres Blum Fritzire, a széphangu Olma Bertára és a többi operette-starra... Azért is, mert ezek csakugyan művészek voltak, de azért is, mert a régen elszállt boldog ifjúságunkra emlékeztetnek.

De amikor a pesti német operette elmúlásán elmélünk, eszünkbe jut, hogy éppen ez idén telik be annak ötven éve, hogy a könnyűművészeti operette-minta először szólalt meg magyar nyelven, fővárosi színpadainkon.

Előljárt a Nemzeti — akkoriban Pesten az egyetlen magyar színház — hol Offenbach egyfelvonásait „Férj az ajtó előtt“, „Eljegyzés lámpafénynél“, „Fortunio szerelmi dala“, mintaelőadásban játszotta Szerdahelyi Kálmán és Balázsné-Bognár Vilma.

Molnár György 1861. április 2-án kezdte magyar nyelvű előadásait a Budai Színházban, ahol addig kizárólag németül játszottak s melyet husz estére Alsdorf igazgatótól vett át.

Ez a vállalkozás — bár nem járt fényes anyagi eredménnyel — érlelte meg a budai Népszínház eszméjét. Buda város 87.097 forintón megvásárolta a Lánczid-társulattól, a Lánczid-téren dísztelenedő magtárépületet, az összegyűjtött 37.715 forintért Gerster és Frey építészek átalakították és szeptember 28-án Molnár társulata megnyitotta a „Hazafiság a nemzetiségnek“ jellegű új színházat.

A Budai Népszínház volt a magyar operette bölcsője. Eleinte szórványosan játszották Offenbach összes egyfelvonásait s az eredetiek közül Bényei István és Allaga Géza „Szerelmes kántor“-át, valamint „A fekete férj“ címűt, melynek zenéjét Wenzel Tivadar szerze.

Csak két évvel később jött a híres „Dunanan“, a „Kofák“, „Sóhajok hidja“, „Orpheus“ stb. — Molnárné-Hetényi Laurában, Harmath Emmában, Alajosnéban, a Szöllősy-nővérekben, Vasvári-Kovácsban, Egyud Istvánban hivatott személyesítőkre talált. Ezekhez sorakoztak később: Kassai Vidor, Solymosi, Vizvári, Krecsányi Sarolta és a magyar operette többi kiválósága.

Molnár György példáján fölbuzdulva — évekkel később — Miklóssy Gyula az István-téren épített színházat, ahol kitűnő ensemble-jét Offenbach újabb operetteiben foglalkoztatta, 1875 őszén pedig a Kerepesi-úti Népszínház nyílt meg, hol az operette — a népszínmű mellett — vendégszerető otthonra talált. Ez volt a magyar operette fénykora; elég ha csak ezeket a neveket említtjük: Blaháné, Hegyi Aranka, Pálmay Ilka, Kürty Klára, Fedák Sári...

De ez már a közelmulthoz tartozik! És, bármennyire is dolgoznak ellene, fel fog támadni a tönkretett Népszínház s újra felvirul a lehanyatlott magyar operette.

Egy látcsöves ur.

(*) Az Ártatlan Zsuzsi főpróbája. A Városligeti Színházban hétfőn este nem tartanak előadást, hanem az „Ártatlan Zsuzsi“ című operett jelmez-főpróbáját tartják meg, melylyett közönség jelenlétében. Az operett bemutatója iránt nagy érdeklődés mutatkozik. Vasárnap este a „Lili“ kerül színre Kürty Klárával a czimszerepben, délután pedig Ferenczy Károly, a Vigszínház tagja lép föl a „Lumpáczius“-ban.

(*) Vizsgálati hangversenyek. Löwy Mayer zselatanár növendékei vasárnap, e hó 11-én d. u. 3 órakor tartják vizsgálati hangversenyüket a fővárosi Vigadó kistermében. A műsoron Hubay, Bloch Közsegi, Wieniavszky, Vieuxtemps és Merselesohn művei szerepelnek. — A Lovas-féle zene-

Konzervatórium IV-ik növendékhangversenye e hó 10-én, szombaton este fél nyolcz órakor lesz az intézet hangversenytermében (VI. Andrássy-ut 67, I. emelet).

(*) Nikó Lina siremléke. Nikó Linának, a Vigszínház felejthetetlen emlékü komikájának, az egykori néves primadonnának sirja még mindig jeltelenül áll. Legutóbb Varsányi Irén indított gyűjtést erre a kegyeletes czélra és gyűjtésének eredményét most beküldötte a Színészegyesülethez. A mostani gyűjtéssel már elég tekintélyes összeg jött össze s ezt a Színészegyesület ki fogja egészíteni úgy, hogy a siremléket már megrendelhetik.

(*) Zsíri reformálás a Műcsarnokban. Az Országos Magyar Képzőművészeti Társulat 1911—12. évi téli jubiláris kiállítása és az 1912. évi tavaszi kiállítás anyagának az elbírálására a közgyűlés által megválasztott festészeti jury tegnap tartotta meg alakuló ülését a városligeti Műcsarnokban. A jury, amely tíz tagból áll, két csoportra osztott. Az A. csoport tagjai lettek: Benzur Gyula, Dudits Andor, Éder Gyula, Jendrassik Jenő és Knopp Imre. A B. csoport tagjai lettek: Herrer Czézár, Iványi-Grünwald Béla, Katona Nándor, Kernstock Károly és Kosztolányi Gyula. A jury előadójává Jendrassik Jenőt, helyettes előadójává pedig Kernstock Károlyt választották meg. A téli tárlaton már mindkét zsíri megkezdte működését.

(*) A Képzőművészeti Segélyegylet ülése. A Képzőművészek Segély- és Nyugdíjalapját kezelő Bizottság tegnap ülést tartott a városligeti Műcsarnokban. A bizottság előadójává Jendrassik Jenő festőművészt, a Képzőművészeti Társulat helyettes igazgatóját választották meg. A választás után a bizottság letárgyalta az összes folyó ügyeket.

FŐVÁROS.

A főváros telekpolitikája.

— A főváros pénzügyi bizottságának ülése. —

Budapest, június 9.

A főváros pénzügyi bizottsága mai ülésében két nagyfontosságú kérdésben foglalt állást. Meghozta döntését a Magyar Lovaregylettel az új loversenyter dolgában kötendő szerződés, valamint a Krausz Mayer-féle telkek megvásárlása ügyében. A lovareregyleti szerződés dolgában a polgármester még újabb tárgyalásokat folytat a Lovaregylettel, amde e tárgyalások eredményéről csak a szerdai közgyűlésen fog beszámolni. A Krausz Mayer-féle angyalföldi telkek megvásárlását pedig a bizottság elhatározta és így ennek az évek óta elhuzódó ügynek utolsó felvonása a szerdán tartandó közgyűlésen játszódik le.

A pénzügyi bizottság mai ülésén dr. Vaszilovits János alpolgármester elnökölt. A napirend első pontja

az új loversenyter ügye

volt és dr. Márkus Jenő tanácsjegyző számolt be a Lovaregylettel újabb folytatott tárgyalások eredményéről. A pénzügyi bizottság ennek az ügynek legutóbbi tárgyalása alkalmával ugyanis felhívta a tanácsot, hogy három kérdésben tárgyaljon újra a Lovaregylettel. A bizottságnak első kívánsága volt, hogy a főváros a bérhatszálattal díjat ne a totalizátor jövedelméből kapja. További kívánsága az volt, hogy az istálló-telepek 1915. december 15-től számított egy éven belül mai helyükről elkerüljenek. Végül azt kívánta a bizottság, hogy az egyesület 10.000 négyszögöl kiterjedésű és a tulajdonát képező istálló-telep területét a fővárosnak engedje át. A tanács a kapott utasításnak megfelelően tárgyalta a Lovaregylettel, mely a szerződési tervezet szemben némely engedelemre mutatott. A haszonbérre vonatkozóan az egyesület alternatív ajánlatot tett.

Vagy fogadja el a főváros a régi megállapodást, hogy a totalizátorból kapja a bért, vagy fogadjon el fix bért. Fix bérül az első huszonöt évre évenként 50.000 koronát, a 26—30 évekre évi 75.000 koronát s az utolsó tíz éven évi 200.000 koronát ajánlott föl az egyesület. Kötelezettséget vállalt az egyesület, hogy az istálló-telepet a szabályozás után hat hónap alatt átviszi az új versenyterre s a telep eladásánál elővételi jogot biztosított a fővárosnak.

Az ekkép módosított szerződési tervezet dr. Wagner Géza szolt hozzá elsőnek, aki azt kívánta, hogy amennyiben a loversenyeken a totalizátor megszűnik, az egyesület az alternatív ajánlat-

ban megállapított fix összegeket fizesse minimális haszonbér fejében. E pont szerinte a szerződésbe felveendő.

Vázsonyi Vilmos szerint a mai javaslat a bizottság kívánalmainak csekély részben való figyelembevételét jelenti. Elképzel olyan loversenyt, mely állami támogatással, totalizátor nélkül működik. Ezzel az eshetőséggel is kell számolni, ezért helyesli Wagner indítványát, minimális fix bér összeg megállapítása tekintetében. Az is megtörténhetik, hogy a Lovaregylet egyáltalán nem tart, svagy évenként csak egyszer rendez loversenyt és ebben az esetben használati tulajdonában marad az új loversenyter, a főváros pedig nem kap érte egy fabatkát sem. Szükségesnek tartja tehát felvenni a szerződésbe, hogy amennyiben a loversenyek egy esztendőig szünetelnek, a szerződés is minden kártérítés nélkül megszűnik. Minimális bérösszeg kikötéséhez is ragaszkodik. Az istállókérdés dolgában fix terminust kíván, és ezt 1916 december 15-ig kéri megállapítani. Az elővételi jognak szerinte semmiféle reális értéke nincs és megismerni kívánja a szabályozási tervet, melyből ki kell tünni, van-e a fővárosnak az istállótelep területére egyáltalán szüksége? Csakis ilyen feltételek mellett fogadja el a szerződési tervezetet.

Báró Herzog Péter nem érti a Lovaregylet rideg álláspontját. Követeli a brutto jövedelemből való részesedést. A terület megszerzését városrendezési okokból tartja nagyon fontosnak. Wagner indítványát elfogadja és további tárgyalásokat tart szükségesnek.

Szabó József azt kívánja, hogy a Lovaregylet tulajdonát képező istállótelekekre bekebelezzék azt a kötelezettséget, hogy ha a főváros ott szabályozást akar végrehajtani, úgy a Lovaregylet az utcákra eső területeket ingyen tartozik a főváros rendelkezésére bocsátani.

Feleki Béla megállapítani kívánja, mikorra biztosítja a Lovaregylet a fővárosnak az elővételi jogot. Bérösszeg fejében a totalizátorjövödelem százalékos részesedését kívánja pénzügyi okokból, egyebekben Vázsonyi indítványához csatlakozik.

Platthy György szerint az alkudozási anyag a Lovaregylettel ki van merítve. Méltánytalannak és igazságtalannak tartja, hogy beletekintést követeljünk a Lovaregylet könyveibe. Minthogy vannak, akik erkölcsi szempontból a totalizátor jövedelméből való részesedést kifogásolják, indítványozza, hogy az ezen a czímen befolyó jövedelem szintén a szegényalaphoz csatoltassék.

Bárczy István polgármester elismeri, hogy egyes elhangzott kívánások az ő helyeslével is találkoznak. Ezekben hajlandó a Lovaregylettel további tárgyalást folytatni. De minthogy ezt az ügyet a legközelebbi közgyűlés elé akarja vinni, kéri, hogy a további tárgyalások eredményeiről a közgyűlésen számolhasson be. A bérminimumot maga is helyesli, noha tisztában van vele, hogy a totalizátor nem fog megszűnni. Az istállókérdést nem tartja fontosnak, mert 1916-ig ott egy sem lesz park.

Kéri, hogy a bizottság járuljon hozzá ahhoz, hogy a Lovaregylettel a bérminimum iránt és abban az irányban, hogy a loverseny megszűnté esetén a terület egy év alatt a főváros tulajdonába visszamenjen, tárgyalásokat folytasson.

Vázsonyi Vilmos és dr. Glücksthal Samu rövid felszólalása után a bizottság az előterjesztést elfogadta és hozzájárult Vázsonyi Vilmosnak a polgármester által is elfogadott indítványához.

A napirend második pontjaként szerepelt

a Krausz Mayer-féle telekvásárlás ügye.

Az ügyosztály előterjesztését dr. Lung Géza fogalmazó adta elő. Az előterjesztés elmondja, hogy a 428.000 négyszögöl kiterjedésű angyalföldi Krausz Mayer-féle telkekből 408.000 négyszögöl terjedelmű telektömböt ajánltak megvétele a fővárosnak 14.5 korona egységárban. A vételár összesen 5.916.000 korona, mely összegét a főváros öt egyenlő részben fizet. Az első ötöd-rész a vétel megtörténte után azonnal esedékes, a további egy-egy ötödik évenként, 4 százalékos kamattal törlesztendő négy éven át. Ismerteti az előadó az ügyosztály számításait, melyek azt eredményezték, hogy az összes közmunkák elvégzése után a terület négyszögöle 31.05 koronájába kerül a fővárosnak. Ebben a számban azonban az interkaláris kamatokat nem vették fel. Rámutat az előadó azokra az okokra, melyek a vételt kívántossá teszik és a vételár fedezetül a 100 milliós kölcsönt jelöli meg.

Vázsonyi Vilmos szolt a javaslathoz elsőnek. Tudni kívánja, hogy a tranzakció mit jelent a költségvetés szempontjából. A városi villamos részvényvásárlások, a zuglói Andrássy-féle telkek s a most szóban forgó telekvásárlás mind beruházáson kívüli tranzakciók, melyek interkaláris kamatvesztéseséget jelentenek. Az interkaláris kamatvesztéseséget szerinte közel jár az egymillió koronához. Menyugvást kér a pénzügyi osztály vezetőjétől, mert fél, hogy az efféle tranzakciók a községi adóemelés elkerülhetetlenné teszik. Az

ajánlat maga szerinte helyes irányt szolgál és alkalmas a betterment megvalósítására. Pénzügyi szempontból is vannak aggályai, a vételártulmagasnak tartja, mert a telektömb háromnegyedrészre a Rákospatakon tul eső terület. Ha az eladók a telkeket önként 2 koronával olcsóbban adnák, minden skrupulus nélkül elfogadná a javaslatot.

Dr. Bódy Tivadar pénzügyi tanácsnok felvilágosításul előadja, hogy a főváros budget-je ez idő szerint a vétellel járó terheket megbírja. De hogy meddig és mily mértékben fogja bírni, arra nem felelhet. A vétel évenként 1.200.000 korona megterhelést jelent, az interkaláré pedig összesen 324.000 korona, mindaddig, míg a telektömb mobilizálása befejeződik.

Bárczy István polgármester nem elvi, hanem gyakorlati telekpolitikát kíván szolgálni. Az a terve, hogy a községi takarékpénztárra vonatkozó kormányhatósági jóváhagyást megszüntetve, ez a pénztárat vegye át a telkek értékesítését, jövőben pedig új telkek megszerzését. Az időközi terhek így ezzel egyszerre megszűnnek. Részletekbe nem bocsájtkozik, de a bizottságnak határozni kell, mert az eladók ajánlatukat továbbra fenn nem tartják. A nagy telektömbre pedig városrendezési és szabályozási okokból van szüksége a fővárosnak. A vételárat is megfelelőnek tartja és konkrét eseteket sorol fel, hogy a Krausz Mayer-féle telkekkel közvetlenül szomszédos telkek sokkal drágább áron keltek el mostanában. Kéri a javaslat elfogadását.

Platthy György kívánatosnak tartja a telkek megvételét, de az árát ő is túlmagasnak tartja. A polgármester tárgyaljon újra és próbáljon az alkudozás terére lépni.

Székely Ferencz és Wagner Géza és végül Szabó József hozzászólása után, ki az ügyosztályi számításot korrigálta, még egyszer felszólalt Bárczy István polgármester, majd szavazásra kerül a sor, a bizottság a javaslatot elfogadta. Ellene szavaztak: Vázsonyi Vilmos, Platthy György, Springer Ferencz, Szabó József és Biró Henrik.

Több apróbb ügy elintézésével az ülés véget ért.

(A hentes-ipartestület kívánságai. A budapesti mészáros ipartestület tegnap délután ülést tartott Lindmayer György elnöklésével. Az ülésen Haringer Ede szóvá tette azt a türethetetlen állapotot, amely a borjuvárosban fennáll és arra kérte az elnökséget, hogy minden eszközt használjon fel arra, hogy a visszas helyzetet segítse legyen. Többek hozzászólása után elhatározták, hogy beadványval fordulnak a főváros tanácsához, hogy a borjuvárosát mielőbb helyezze át a szerb istállótelep területére. Simon Imre tizennyolc ipartestületi tagjával egyetemben azt kérte az ipartestületől, hogy járjon közbe a tanácsnál, hogy azokat a fiúkat, melyeket bizonyos ígéretnek fejében kapott néhány mészáros mérsékelt díjért a fővárostól, vegyék el tőlük, mert az ígéretnek nem tettek eleget. Az eljárás hosszas vita után a kérdés felett való határozatot akkorra tartotta fenn, mikor a központi vásárcsarnok husvásárjának kérdése az általános rendezés szempontjából tárgyalás alá kerül. Elhatározták ezután, hogy az ipartestület megalakulásának 25 éves jubileumát meg fogják ünnepelni. Végül Bruszt Adolf azt indítványozta, hogy a vásárcsarnoki bérlők csakis állandó alkalmazottat tartsanak, akiknek a munkakönyve a csarnok vezetőségénél van deponálva, mert csak így módon volnának könnyen nyilvántarthatók és esetleges baj esetén felelősségre vonhatók. Miután az eljárásság elhatározta, hogy ilyen értelemben előterjesztést tesz a vásárcsarnokok igazgatóságához, az ülés végt ért.

(A taxaméter életbeléptetése. A tanács rövid idővel ezelőtt kijelölte azt a két taxaméter-rendszert, amelyvel a bérkocsikat fel kell szerelni. Most azután gondoskodott a taxaméter-szabályrendelet életbeléptetéséről, amennyiben kimondta, hogy a bérkocsiknak a taxaméterrel való felszerelését augusztus 15-én meg kell kezdeni. Ely módon a szabályrendelet életbeléptetésének határidejét a főváros tanácsa a rendőrkapitánysággal egyetértőleg augusztus 15-ében állapította meg.

(A virilisták névjegyzéke. A főváros igazoló választmánya ma délután dr. Kuncz Jenő elnöklésével ülést tartott. Előadó dr. Csopor József tanácsjegyző volt. A választmány kiigazította az 1200 legtöbb adót fizető 1911. évi névsorát. A választmány egyuttal hirdetményt bocsátott ki, a melyben tudomására adja a főváros közönségének, hogy a legtöbb adót fizetők névsorát az 1911. évre összeállította. Ez a névjegyzék az igazoló választmány jegyzőjének hivatalos helyiségében (központi városház, II. em. 193. sz.) közszemlére tehető ki s azt június 10-17-éig bezárólag bármely napon délelőtt 10-12 óra között mindenki megtekintheti. A felszólalások elbírálására az igazoló választmány június 20-án ülést tart.

(Bécsi grafikusok Budapesten. A főváros pénzügyi bizottsága mai ülésén a bécsi grafikusok fogadásának költségére 4000 koronát szavazott meg.

(Uj iskolák. A közoktatásügyi osztály előterjesztést tett az iskolaépítési program harmadik ciklusára. A tanács ennek alapján előterjesztést tett a közgyűlésnek, hogy ebben az évben a következő iskolák építését kezdjék meg: A II. ker. Lövház utczában elemi iskola és óvó, a III. ker. Lajos-utczában elemi iskola és óvó, a III. ker. Miklós-utczában elemi iskola, a II. ker. Rózsadombon elemi iskola, a IV. ker. Papnövelde-utczában elemi és polgári leányiskola, a VI. ker. Bajza-utczában polgári fiúiskola, a VIII. ker. Tisza Kálmán-téren polgári leányiskola, a IX. ker. Szvetenay-utczában elemi iskola és óvó, a X. ker. Simor-utczában elemi iskola és óvó. Ezeknek az iskoláknak építési költsége 6.180.000 koronát tesz ki.

(Az Állatkert. Az állatkerti építkezések befejezésükhöz közelednek és ezzel az Állatkert területén levő bérlemények értékesítése is aktuálissá vált. A pénzügyi bizottság ma kimondta, hogy az egyes bérleti szerződéseket nem kívánja a közgyűlés első vinni, hanem a tanács pénzügyi osztályt bizza meg, hogy a bérlemények értékesítéséről saját hatáskörében gondoskodik. Egyben újabb szükségletekre, mint például a deszkakerítésnek vaskerítéssel való felcserélésére stb. a pénzügyi bizottság 300.000 koronát szavazott meg.

(A Tabán szabályozása. A Tabán szabályozása céljából újabb ismét több ingatlant szerzettek meg kisajátítás után 231.100 koronáért. Eddig 71 ingatlant szerzettek meg 3.400.000 koronáért. Még ezenkívül több ingatlanok a megszerzésre lesz szükség, amelyeknek az értéke 220.000 koronát tesz ki. A pénzügyi bizottság ma tartott ülésében az újabb megszerzett öt ingatlanra vonatkozó előterjesztést tárgyalta, amelynek kapcsán felszólalt Vázsonyi Vilmos, aki nem ellenzi az ingatlanok a megszerzését; de részletes számítását kíván. Dr. Feleki Béla, dr. Platthy György, Eulenburg Salamon és Vaszilievits János alpolgármester hozzászólása után az ügyosztály előterjesztését elfogadták.

TANÜGY.

= Egy káplán a gimnázium ellen. Dunaföldváról jelentik: Dunaföldvár község képviselőtestülete a gyónki ref. gimnázium áthelyezése esetére 300.000 korona réznt és ingyentelket szavazott meg. Amidőn az ügy a dunamelléki ref. egyházkerület elé került, Tóth Lajos róm. kath. káplán beadványt intézett az egyházkerülethez, amelyben a képviselőtestület határozatát hivatalos befolyás alatt létrejöttek igyekszik feltüntetni, a gimnáziumnak rossz jövőt jósol és azt állítja, hogy azt a nép gyűlölni fogja. Tóth Lajos ezenkívül a káplánban tartott egy istentisztelet alkalmával, a községi rendőrök jelentése szerint, szentbeszéd keretében foglalkozott a gimnázium kérdésével, a községi képviselőtestület határozata ellen izgatott, a községi adó nagy megszorodását helyezte kiállításba és a községben körüljárva aláírásokat gyűjtött a képviselőtestület határozata ellen. Dunaföldvár képviselőtestülete tegnap foglalkozott ez ügygyel. Niefergall Nándor előadó, főjegyző kikelt Tóth káplán eljárása ellen, mely alkalmas a példás felekezeti béke megőntására; indítványozza, hogy a képviselőtestület fejezze ki megbotránkozását Tóth Lajos káplán eljárása felett és kérelemmel forduljon a pécsi püspökhöz, hogy a közbéke érdekében a káplánt helyezze el és végül, hogy tegyen a káplán ellen bünygyi följelentést. Biró Imre prépostplébános felszólalásában nem helyesli ugyan a káplán eljárását, de azt mentegetni igyekszik és indítványozza, hogy a képviselőtestület térjen napirendre az ügy fölött, azonban a bünygyi résznek bírói utra terelése ellen nincs kifogása. A képviselőtestület egyhangulag a főjegyző indítványát fogadta el.

= Az egyetem új jogkari dékánja. A budapesti tudományegyetem új tanácsa, mely a szeptemberben kezdődő új iskolai évben vezetni fogja az egyetem ügyeit, már megalakult. Egyedül az új jogkari dékán személyére nézve nem történt megállapodás. A jogkari tanári ülésen ugyanis a dékáni állásra egyenlő számú szavazatot kapott mindkét jelölt: dr. Kováts Gyula és dr. Földes Béla. Mind a kettő már volt a jog és államtudományi karnak dékánja. A tanártestület a szavazás eredményét az

egytemi tanácselő terjesztette, mely e hó folyamán tartandó záró ülésében fogja eldönteni, hogy a két professzor közül ki legyen a jövő évre a jogi kar dékánja.

= Főiskolai beiratások. A debreczeni református főiskolában a teológiai, jogi és bölcsészeti szakon a beiratkozás szeptember 8 első napján történik. A tápintézet díj bármely akadémiai hallgató számára valláskülönbőség nélkül (reggeli, ebéd és vacsoráért) félévre 120 korona, jó előmenetelű és szegénysorsu hallgatók részére 80, 60 és 30 koronás kedvezményes helyek adományoztatnak. A főiskolai épületben való bentlakásért falévenként külön 20 korona fizetendő. Részletes fölvilágosítást ad az akadémiai igazgatóság (Debreczen, kollégium.)

KÖZIGAZGATÁS.

A fumei rappresentanza. Fiuméből jelentik: A városi statutum 105. szakasza értelmében a május 15-én megválasztott új rappresentanza megalakulásáig a régi képviselőtestületi tagokból álló választmány hivatalban marad. A delegáció Corrossac Ferencz első alelnök elnöklésével nyolcz tag jelenlétében ma ülést tartott, amelyen az elnök bejelentette, hogy a közigazgatási bíróság a statutum 86. szakaszának értelmezése iránt Edvi Illés Károly fővárosi ügyvéd útján benyújtott felfolyamodást elutasította. Zanella Richárd indítványozta, hogy Edvi Illés Károly ügyvédnek a város érdekében kifejtett működéséért köszönetet szavazzanak. A delegáció az indítványokat elfogadta. Kuschner Ferdinánd szóvátette, hogy hivatalos helyről a városi tanácsnál és a kormányzósági hivatali szobákban előfordult betöréseket úgy tüntették fel, mintha mögöttük politikai természetű bűncselekmények rejteznének s kérte az elnökséget, hogy a közvélemény megnyugtatóra hozza nyilvánosságra a rendőri eljárás eredményét. A kolera elleni védekezések költségeinek fedezésére 10.000 koronát szavaztak meg.

A torontali jegyzőgyűlést, melyet Nagybecskerekben június 8-án tartottak meg, kiválóan érdekessé tette dr. Dellimanovics Lajos főispán megjelene és beszéde. A főispánt Vihelyi Géza, a jegyzőegyesület elnöke üdvözölte, mire a főispán nagyhatású beszéddel válaszolt. Örömmel jelentette ki, hogy neki s a vármegye vezetőségének mindenkor könnyű helyzete volt a jegyzőkkel szemben, mert a torontali jegyzői kar kiválóan s a köz érdekében kifejtett buzgó munkássága a nehézségeket eltüntette. Hangoztatja, hogy itt különösen nagy szükség van a jó közigazgatásra s büszkén mondhatja, hogy a jegyzőkben itt olyan kiváló végrehajtó közegek vannak, akik a jó közigazgatást lehetővé teszik. Pedig a jegyzőknek itt nemcsak közigazgatni kell, hanem hazafiakat is nevelni. És ezt a torontali jegyzői kar sikeresen megoldja a jó vezetéssel, mert mikor a nép látja, hogy a magyar állam égise alatt a nép érdekeit mozdítják elő, a magyar állameszmének készséggel lesz híve. Ismételtlen üdvözli a jegyzőket, mint a magyar állameszme apostolait s köszönti a vendégeket is.

A beszédet követő éljenzaj lecsillapulta után az évi jelentést tudomásul vették, mire Grandjean Géza indítványt nyújtott be, hogy az egyesület a közgyűlésből kifolyólag kérje föl Torontál vármegye törvényhatóságát, hogy a drágaságra való tekintettel a községi jegyzők fizetésének minimumát 2400 koronában, a segédjegyzők fizetését pedig 1600 koronában állapítsa meg.

Az indítványt egyhangulag elfogadták. Ezután néhány kisebb belügyet intézett még el a közgyűlés, amely ezzel véget ért.

Délután 2 órakor a jegyzők közös ebédre gyűltek össze a Kaszinó vendéglőjébe, amely alkalommal számos felkészöntő hangzott el.

EGYESÜLETEK.

(—) Gróf Apponyi Albert a Magyar Védőegyesületben. A Magyar Védőegyesület a gróf Baththy Lajos lemondása óta üresedésben volt elnöki székére gróf Apponyi Albertet fogja megválasztani, aki már kijelentette ebbeli készségét és elnöki székfoglalóját vasárnap közgyűlésen mondja el. A közgyűlés, amely iránt nagy az érdeklődés, délelőtt tíz órakor lesz a Magyar Mérnök- és Építész-Egyesület helyiségeiben, Reáltudós-utca 13. szám alatt. Másodelnököknek báró Daniel Ernő és gróf Somssich Tihamért választják meg. Az egyesület évi jelentését Dobieczy Sándor országos képviselő terjeszti elő. A Védőegyesület közgyűlését nyomon követi az egyesület ifjusági ligájának, a Sorompónak közgyűlése, amelynek elnöki megnyitóját Téglás Géza mondja, működését pedig K. Szász Béla ismerteti.

(—) Az Izraelita Szünidei Gyermektelep Egyesületnek 1911 június 11-én, vasárnap délelőtt feltizenegy órakor a pesti izr. hitközség székháza disztermében (VII., Sip-utca 12, II. em. 20) tartja I. rendes közgyűlését.

TÖRVÉNYSZÉK.

§ A kolozsvári tábla szünete. A kolozsvári kir. ítélőtábla július hó másodikán kezdi meg szünetét. Ettől az időponttól kezdve augusztus hó 26-ig csak egy tanács fog működni Hamsa Géza táblai tanácselnök vezetésével.

§ Az Erődy-ügy epilógusa. Marosvásárhelyről jelentik: A múlt év augusztus havában volt Marosvásárhelyt az az emlékezetes közgyűlés, amelyen Erődy akkori főispánt az ellenzék megakadályozta az elnöklésben. Erődy akkoriban bűnvádi feljelentést tett több törvényhatósági bizottsági tag ellen és az ügyészség hatóság elleni erőszak és nyilvános becsületsértés miatt emelt vádat. Ebben az ügyben ma volt a tárgyalás, amelynek során a törvényszék helyét adott dr. Fenyes Soma védőnek a vádirattal szemben emelt kifogásainak és valamennyi vádlottal szemben megszüntette az eljárást, ugy a hatóság elleni erőszak, mint a nyilvános becsületsértés vádjában.

§ A katonai büntető perrendtartásról. Szilágyi Artur Károly őrnagy-hadbíró, az ismert katonai szakíró az „Ügyvédek Lapja”-nak legközelebb megjelenő számában érdekes cikkben foglalkozik az új katonai büntetőperrendtartásról szóló törvényjavaslattal és erős argumentumokkal foglalja állást azokkal az aggodalmakkal szemben, amelyek egyes ügyvédi körökben a törvényjavaslat védelmi intézkedéseire vonatkozólag felhangzottak. A cikk első sorban a törvényjavaslatnak a védelmet tárgyaló intézkedéseivel foglalkozik. Szilágyi a perrendtartás idevágó újításait határozottan vívmánynak tekinti. Annak a meggyőződésének ad kifejezést, hogy egyelőre jobban nem is lehetett volna megközelíteni a polgári igazságszolgáltatást, ha csak fenekestől fel nem forgatták volna a régi rendszert. Egyszersmind kifejti azt is, hogy a katonaság sajátos helyzeténél fogva sem lehetett a reformokban tovább menni anélkül, hogy a hadseregben megkövetelhető fegyelmet ne tették volna lazábbá. Mint a reform előnyeit kiemeli a nyilvános tárgyalást, az inkvizitórius elv helyébe lépő vádelvet és a jogvédelem szabadságát. A katonai büntetőperrendtartásnak arról a részéről, mely a védők listájának összeállítását nem az ügyvédi kamarára, hanem a honvédelmi miniszterre bizza, ugy vélekedik, hogy ez természetes s nagyon is indokolt, tekintettel arra, hogy speciális esetekről van szó. Az ügyvédek legnagyobb része ugyanis ma már specialista s nem valószínű, hogy mindegyikük vállalkozna katonai bűnügyek ellátására. Ezzel szemben kívánatosnak tartja, hogy a kamarának a szelekció kérdésébe beleszólási joga legyen. Ily rendelkezés mind a két tábort megnyugtatná. A javaslat szerint a terhelt minden bűnvádi ügyben élhet a védő közreműködésével; védő hivatalból rendelendő ki, ha a vád olyan bűntettől szól, mely öt éves szabadságvesztés-büntetésnél súlyosabb büntetéssel jár. E két sarkalatos intézkedés is tanúsítja, hogy a javaslat híven veszi át a polgári perrend rendelkezéseit s kivételt csak ott statuál, ahol az el nem kerülhető és ott is csak a feltétlenül szükséges mértékben. Végül kijelenti, hogy ha a kamara beavatkozási jogának érvényt szereznek, sérelemlől joggal igazán senki sem panaszkodhatik.

§ Elvi jelentőségű határozat. A kir. Kuria I. büntető tanácsa a minap elvi jelentőségű határozatot hozott abban a kérdésben, hogy vajjon a sajtórekben jelentkező úgynevezett strohmannok bűnpártolást követnek-e el vagy sem. A Kuria hosszas tanácskozás után kimondta, hogy a strohmann a bűnpártolás vétségét követi el és ezért elítélendő.

§ Egy képviselőválasztás epilógusa. Kassáról jelentik nekünk: A „Felsőmagyarországi Hírlap”-ban Lentz Aladár szerkesztő nemrég cikket írt, amelyben megírta, hogy Győry Kálmán gazdasági felügyelő a múlt évben a képviselőválasztás előtt két nappal a kerülethez tartozó Legénye községben járt és ott a gazdákat rábírta arra, hogy pártoljanak át Kazay Józsefhez. E cikk miatt Győry Kálmán gazdasági felügyelő rágalmozás miatt sajtópórt indított Lentz Aladár szerkesztő ellen, amelyet ma tárgyal a kassai esküdtzéki bíróság. A tárgyaláson sikerült bebizonyítani, hogy a cikkben írottak megfelelnek a valóságnak, mire az esküdttek a feltett kérdésre nemmel feleltek és a bíróság a vádlottat felmentette.

§ A magyar fakir. Ismeretes az a családi bűnper, amelynek vádlottja Vamperszky Antal fiatal festő volt, aki azzal az ürügygel, hogy megismereti az indiai fakírok misztikus vliágával, több ezer koronát csalt ki dr. Nagy Béla ügyvédjelöltől. A büntetőtörvényszék az ügyvédjelölt feljelentésére hathónapi börtönrre ítélte Vamperszky Antalt. Ezt az ítéletet a kir. Kuria is helyben hagyta. A jogerős ítéletet most hirdették ki Vamperszky Antal előtt a büntetőtörvényszéken. Az elítelt magyar fakir az ítélet kihirdetése után nyomban megkezdte büntetését.

§ Táblabíró és szolgabíró. Dr. Simon Ákos szegedi táblabíró panaszára a kir. ügyészség vádat emelt Petrovich Mihály battonyai főszolgabíró ellen rágalmozás miatt. A főszolgabíró ugyanis a múlt év novemberében Simon Ákost, aki a battonyai kaszinó elnöke volt, — súlyosan megsértette. A törvényszék Petrovich Mihályt felmentette azzal az indoklással, hogy vádlott állításait bebizonyította. Az ítélet indokolása az volt, hogy a törvényszék megállapította azt, hogy a főszolgabírónak nem a rágalmozó állításokat sikerült bebizonyítania, hanem csupán kisebb adminisztratív szabálytalanságokat. Felelkezés folytán a szegedi tábla elé került az ügy és a tábla Perjessy Mihály táblabírót bízta meg a kihallgatások megejtésével. Ma kezdte meg a kiküldött táblabíró a helyszínen, Battonyán a vizsgálatot. A mai kihallgatáson vádlottat arra a körülményre nézve hallgatták ki, hogy mikor szerzett az állítólagos tényekről tudomást, miután a szolgabíró azzal védekezett, hogy a sértés elkövetésekor azok tudatában volt. A táblabíró több battonyai kaszinóbeli urat hallgatott ki, a tanúkihallgatások azonban ma még nem fejeződtek be. A felelbiteli tárgyalás szeptember havában lesz.

§ Az irsai gyilkosság. Az irsai határban Góber Ferencz tanyáján volt vinczellér D. Simon Mátyás. Kötelkedő, részeges ember volt, aki agyonlinczta feleségét és gyermekeit. A család végre megunt a részeg ember garázdálkodását és 1908. május 11-én a vinczellér legidősebb fia, D. Simon Mihály anyjának bátyjával, Hefner Pállal megfojtotta az apját. A holttestet előbb a disznóólba rejtették el, majd a szemét közé ásták s a csendőrségnek D. Simon Mátyásné csak annyit jelentett, hogy az ura eltűnt. Egy évig nyomozott a csendőrség, amikor végre kiderítette a gyilkosságot, megtalálta a holttestet és megállapította a gyilkosságot. A pestvidéki törvényszék esküdtbírósa tavaly április 28-án mondott ítéletet, de csupán D. Simon Mátyásné, mint főbűjtőt és Hefner Pált mint tettest ítélték el tíz-tíz évi fegyházra, mert D. Simon Mihály közvetlenül a gyilkosság után megszökött. Az igazságszolgáltatás megtört keze azonban őt is utóérte, mert a budapesti rendőrség az idén januárban a fővárosban kinyomozta és letartóztatta. A gyilkos fiu ügyével ma foglalkozott az esküdtbíró. Az esküdtök verdiktje alapján a bíróság D. Simon Mihályt negyedik évi fegyházra ítélte. Az ítélet jogerős.

§ Az elesébitott leány boszúja. Jéger Róza szakácsnő a múlt év tavaszán megismerkedett a vele egy házban lakó Tunlér Ferencz kárpitos-séggeddel. Az ismeretséget csakhamar szerelmi viszony követte s a leány hitelt adva Tunlér házassági ígéreteinak, közös háztartásba lépett vele a Garai-utca 12. számú házban. A fiatalok boldogsága csak addig tartott, míg a viszonynak következményei nem mutatkoztak. A férfi ekkor ott hagyta a leányt s nem akart többé hallani felőle. A leány elkeseredésében múlt év december 17-én volt szeretőjét két pisztolylövéssel megsebesítette. Ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti törvényszék esküdtbírósa s dr. Uzonyi kir. ügyész vádbeszéde és dr. Weisz Ödön védő meghallgatása után az esküdtök nemhüsnök mondták ki a vádlottot, akit ezen felmentő verdikt alapján a bíróság is felmentett és nyomban szabadlábra helyezte. Az ítélet jogerős.

SPORT.

Bécsi versenyek.

— Tizenegyedik nap. —

Ismét egy szemfényvesztő program, mert már hozzáértünk, hogy bármilyen sikeresnek ígérkező nap elé nézünk, a végén kisül, hogy a minimumra zsugorodnak a mezőnyök s így a holnapi programtól sem sokat várunk.

A Lid, Patroness-verseny 1000 méterén, ha ugyan startol, Egeri-t verhetetlennek tartjuk, távollétében Nemesis a jelöltünk Trafalgar előtt. A Parsifal-leandicap mértődjén Bánk-bán és Zenezuna fornak vetélkedni, míg az I. oszt. eladóverseny-t jó dolognak tartjuk Margit számára, azonban jól fog futni Lanzendorf is.

Jelöltjeink:

- I. Chan—Hubertus
- II. Miranda—Charon
- III. (Egeria)—Nemesis—Trafalgar
- IV. Margit—Lanzendorf
- V. Bánk-bán—Zenezuna
- VI. Dezentor—Egyedi-ist.
- VII. Heath-ist.—Tyli—Hidalgó.

( ) A Manchester Cup-ot, az angol nyári szezón egyik legrészebb handicepjét (72.000 korona, 2400 méter) ma délután a hatéves Marajax nyerte meg Origo és Buckheat ellen, míg a vert mezőnyt Royal Realm, Wolfe Land, Merry Task, Cardinal Beaufort, Demosthenes, Hayden The Valet, Anchora, Accurate és Bry ony alkották. A fogadások állása a következő volt: 5:2 I. 100:6 II. 7:2 III.

KÖZGAZDASÁG.

A petroleumkartel megkötése. Megírtuk, hogy a petroleumfinomító gyárosok budapesti tárgyalásai teljes eredménnyel jártak s a kartel létrejött. Voltak ugyan még a részletkérdésekben eltérések, melyeket most Bécsben sikerült elsimítani s a kartelbe belépő cégek aláírták a megegyezést. A kartel értelmében a központi vételt és eladást a Creditanstalt-biztók, amely ezért a Zivnostenska Bankával együtt Prágában egy külön osztályt állít fel. A megegyezés szeptember 1-től kezdődőleg 10 évre szól. A tárgyalásokban Ausztriából és Magyarországból csak a Vacuum Oil, a Limanova és a Magyar Petroleumipar Részvénytársaság nem vettek részt. E három vállalat tehát kartelen kívül marad.

A Kereskedelmi Csarnok ülése. A Magyar Kereskedelmi Csarnok igazgatósága ma Kaszab Aladár igazgatósági tag vezetése alatt ülést tartott, amelyen Weiszmayer Brunó, mint az országos közlekedési tanács tagja jelentette, hogy a visszatérítési és kártérítési felszólalások reformja tárgyában a nevezett tanácshoz indokolt előterjesztést tett, amit az igazgatóság tudomásul vett. A kereskedelmi miniszter felhívta a Csarnokot, hogy véleményét nyilvánítson ugy a tavaszi vásárnak jelentőségét, mint közgazdasági szerepét illetőleg, valamint arra nézve, hogy külföldi származású áruk be legyenek-e bocsáthatók a tavaszi vásárba és minő korlátozással. Tekintettel arra, hogy e tárgyban a választmány már annak idején elvileg állást foglalt és álláspontja megváltoztatására ok fenn nem forog, elhatározta az igazgatóság, hogy annak megfelelően fog jelentést tenni. Ezekon kívül kisebb jelentőségű egyleti ügyeket intéztek el.

Uj automobil részvénytársaság. Mint értesülünk, a Magyar Automobil Garage Hirsch és Csermely cég egy előkelő fővárosi bank finanszírozásával 1 millió korona alaptőkével részvénytársasággá alakul át.

A Budapesti Kereskedelmi Testület ma délután lovag Falk Zsigmond udvari tanácsos elnöklete alatt tartotta meg ez évi rendes közgyűlését, amelyen bemutatták a dr. Dalnok Béla jogtanácsos és igazgatósági tag által szerkesztett évi jelentést, amelyet tudomásul vettek. A közgyűlés ezután jóváhagyólag tudomásul vette az előterjesztett zárszámadatokat és az igazgatóságnak s a felügyelő-bizottságnak a felmentést megadta, egyúttal megállapította a jövő évi költségvetést. A közgyűlés napirendjének következő pontja egy testületi székház vételének kérdése volt. Az emök hivatkozott a testület régi tradícióira, amelyek szinte kötelezővé teszik, hogy egy ház a kereskedők tulajdona legyen; javasolta, hogy az igazgatóság felhatalmaztassék egy testületi székház megvételére 1.200.000 korona maximális vételár erejéig. A közgyűlés egyhangulag magává tette a javaslatot. Az igazgatóságban megüresedett tagnyi helyet a közgyűlés egyhangulag Wollák Somával töltötte be. A közgyűlés befejezte előtt még Kunz József mondott a közgyűlési tagok nevében köszönetet az elnöknek odaadó és fáradtságos munkájáért.

A vaskartel bonyodalma. Az osztrák-magyar vaskartelnek rendkívül zajos ülése volt tegnap. A tárgyalás folyamán ugyanis elérkeztek az árleszállítás kérdéséhez. Kesztranek Vilmos, a Prágai Vasipartársaság igazgatója azt indítványozta, hogy az árakat métermázsánként egy koronával szállítsák le. Nagy konsternációt keltett a felszólalás, mert a kartel éppen emelni, nem pedig leszállítani akarja az árakat. Hosszu és beható tárgyalás után abban állapodtak meg, hogy a nyugati tartományokban 50 fillérrel, a két keleti tartományban pedig Galicziában és Sziléziában 25 fillérrel szállítsák le az árakat. A magyarországi műveknél még nem határozták meg az árleszállítás nagyságát, hanem csak akkor döntenek, ha megcsi-

nálták az árszámításokat az Ausztriában való szállításra vonatkozólag. Minden valószínűség szerint Magyarországon is 50 fillér lesz az árcsökkenés. Hosszabb vita volt a ternitzi hengerműveknek a Bánya- és Kohótársaság által tervezett megvételeiről. A vita azzal végződött, hogy ez a tranzakció egyelőre elmarad. A prágai vasipari társaság továbbá azt kívánta, hogy a finom bádogszállításait ne számítsák bele a kvótájába, mert ezt saját műveit számára készíti. Természetesen ez hosszadalmas vitára adott alkalmat s nincs kizárva, hogy emiatt a kartel nem is fog létrejönni.

Az érmihályfalvai állatkiállítás elmarad. A Biharmegyei Gazdasági Egyesület értesít, hogy az érmihályfalvai állatkiállítást június 11-én nem tartják meg. A kiállítást öszig elhalasztották s annak határnapját az intéző körök legközelebb megállapítják.

Vanonechziány az ötvösiparban. A proletár pályákon mindenütt nagy a tulprodukczió, míg az egyes tisztességes és jól jövedelmező pályákon már érezhető a megbízható, képzett szakmunkások hiánya. Az ötvösiparban, mely valaha a magyar ipar büszkesége volt, munkáshiány tapasztalható. Az arany és ezüst ipartestület ezért fölhevítést intézett a szülőkörhöz, hogy gyermekeiket adják a jól jövedelmező ötvösiparra. Az ipartestület föladatait tüzte ki, hogy megdönti a szülőknek azt a felfogását, hogy gyermekeik csak a tudományos pályán találhatják boldogulásukat. S hogy a magyar ifjúságnak megkönnyítse a műipari pályára való lépését, száz tanulólhelyre pályázatot hirdet. Reméljük, hogy a fölhevítés nem marad eredménytelen s egy tisztességes iparágban való művészi kiképzésre szívesen lép az ifjúság.

Álhírek a Magyar Gazdaszövetség kecskeméti nagygyűléséről. A Magyar Gazdaszövetségnek Darányi Ignác elnöklésével folyó hó 21-én Kecskeméten tartandó nagygyűlésére tömegesen készülődnek az ország legtávolabbi községeiből is. A nagygyűlésre való jelentkezés méretei minden várakozást fölülmulnak. A nagygyűlés rendezősége azonban számol azzal az eshetőséggel, hogy rosszakaratu forrásból terjesztendő váshírekkel az idén is ártani akarnak a nagygyűlés imponzus sikerének, mint a múlt évben, mikor a kedden megtartott nyiregyházi nagygyűlés előtt egy lelkiismeretlen fővárosi könyomatos elárastotta hamis hírével a napilapok vasárnapi számaikat, úgy, hogy a czüfolatra idő sem maradt. Hasonló eshetőség kikérülése végett a Magyar Gazdaszövetség óva inti a magyar földmivelő népet attól, hogy az ilyen híreszteléseknek hitelt ne adjon, mert a nagygyűlést folyó hónap 21-én Kecskeméten okvetlenül megtartják. A nagygyűlés résztvevőinek befogadására szolgáló óriási sátrak készülnek s Kecskemét város közönsége nagyarányú előkészületeket folytat a gazdák ezreinek fogadására.

Egy angol bank bukása. Nagy meglepetést okozott a londoni Birkbeck Bank fizetéseképtelensége. A bank bukásának hírére százával rohantak a betevők a bankház elé, de már csak az ügyészség által lepecsételt záratok találtak. Óriási az izgalom, mert a megejtett rovincsolások alapján jóval nagyobb a defecit, mint első pillanatban állított körlevelet küldött, melyben a fizetéseképtelenséget ták a bank vezetői. A Birkbeck Bank klienseinek a bank helyzetének orvoslása céljából jelentette be. Minden font után 10 shillinget hajlandó a bank azonnal kifizetni, de nincs kizárva, hogy 17 vagy 18 shilling jut egy-egy fontra. Ezt a feltevést arra alapítják, hogy a bank defecitje csak 375.000 font sterling. A rovincsolók azonban az ideiglenes vizsgálat után 400.000 font defecitét állapították meg. A londoni tőzsdén a fizetési zavarokat annak tulajdonítják, hogy az építési társaságokkal létesített összeköttetések tetemes veszteségekkel jártak.

Az Osztrák-Magyar Bank állása e hó 7-én ez volt: Bankjegyforgalom 2.145.252.000 (—53.667.000) korona, érczártszlet 1.711.466.000 (—1.812.000) korona, leszámítolási tárcsa 643.407.000 (—19.886.000) korona, lombardkölesönök 58.360.000 (+1.792.000) korona, azonnal lejáró tartozások 233.837.000 (+18.532.000) korona, adóköteles bankjegyforgalom 38.786.000 (—51.854.000) korona.

Az elektromos-árammérők hitelesítése. Ismeretes, hogy az 1907. évi V. t.-cz. a közforgalom céljaira szolgáló összes mértékeket hitelesítési kötelezettség alá veti. Az új, hossz- és súlymértékek és mérlegek hitelesítése már meg is történt, mert az ezekre vonatkozó végrehajtási utasítások kellő időben megtörténtek. Ellenben nem történt semmi az elektromos árammérők hitelesítése érdekében, mert megfelelő végrehajtási rendeletben a kormány nem állapodhatott meg. Ez pedig sok kellemetlenség forrása, mert általános a panasz az árammérők megbízhatatlansága miatt. A különböző szakegyesületek és az érdekelt vállalatok bevonásával és meghallgatása után végre eljutottunk oda, hogy a villamos mértékek hitelesítésének igen fontos kérdésével foglalkozott tegnap egy előkelő szakbizottság az illetékes kereskedelemügyi minisztériumban. A bizottságnak részt vettek: Fodor István és Bláthy Ottó Titusz udvari tanácsos, gyárigazgatók, Hollós József műszaki tanácsos, Harsányi Dezső, a kir. állami mérték-hitelesítő hivatal igazgatója, Báthory Ferenc mérték-hitelesítési főfelügyelő, Somogyi Gyula mérték-hitelesítési felügyelő, Deutsch Lajos, a Magyar Villamosági r.-t. czégyvezető főmérnöke, Jakobsz Dániel főmérnök, az „Elektrotechnika” szerkesztője, mint a Magyar Elektrotechnikai Egyesület kiküldöttje és Pöschl Imre Ganz-gyári főmérnök, mint a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet kiküldöttje. Tehát van rá kilátás, hogy a villamos mértékek réges-régen megérett ügye — a négy évvel ezelőtt alkotott törvény szellemében — végre hazánkban is megindult és meg fogja szüntetni azokat a panaszokat, amelyek az összes városainkban, ahol elektromos központok vannak, túlnyomó részben az árammérők megbízhatatlanságára szoktak alapítani. Csak aztán a végrehajtási utasítás megint ne késsen hónapokig.

Törökország és a német ipar. Berlinből jelentik: A török kormány diplomáciai képviselője átiratot intézett a német technikusok és a műszaki ágak hivatásos egyesületeihez, felszólítván a német ipart, hogy vegyen részt a török szállításokra kiharandó nemzetközi árlejtéseken, mert Törökország szíves örömet részesíti előnyben a német ipart.

A Generali forgalma. Az Assicurazioni Generali az életbiztosítási osztályán május havában 2113 ajánlat 17.817.417 korona 66 fillér biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 1839 kötvény 15.357.009 korona 35 fillér biztosítási összegre állított ki. F. évi január 1-je óta 10585 ajánlat 85.548.743 korona 99 fillér biztosítási összeg erejéig nyújtott be és 9193 kötvény 73.998.065 korona 88 fillér biztosítási összegre állított ki. Az 1911. január elseje óta bejelentett károk összege 4.355.226 korona 30 fillérre rug. Az életbiztosítási osztály kimutatott állománya 1910. december hó 31-én 148072 kötvény után 1.106.036.556 korona 66 fillér tőkét és 1.970.859 korona 51 fillér járadékot tett ki, amire készpénzben 327.285.232 korona 15 fillér van tartalékba helyezve. Az 1910. évben az életbiztosítási osztály által teljesített kifizetések 23.044.774 korona 09 fillért tettek ki s az összes ágazatoknál a társulat alapítása óta (1831.) az évenkénti kimutatások szerint fizetett károk 1.018.074.811 korona 43 fillért tesznek ki. A biztosítás minden póttilj nélküli érvényben marad a teljes összeg erejéig, ha a biztosított népfelkelési kötelezettségénél fogva hivatott be. A betöréscelöpás elleni biztosítási osztályán ugyanczen hónapban 271 káreset jelentetett be 32.818.49 korona összeggel, f. évi január 1-je óta 568 káreset 144.235.49 korona összeggel került bejelentésre.

A Magyar Védő-Egyesület budapesti központja meghívja a honi ipar pártolását buzgólkodókat az 1911. évi június tizenegyedikén délelőtti tíz órakor a Magyar Mérnök- és Építész-Egylet dísztermében, (IV. kerület, Reáltanoda-utca 13—15.) sz. alatt tartandó ünnepélyes IX. közgyűlésére, mely alkalomból az évi beszámolókon kívül gróf Apponyi Albert, Dániel Gábor és gróf Somssich Tihamér elnök székfoglalójukat tartják meg. Ugyancsak ez alkalommal tartja közgyűlést az egyesület ifjúsági osztálya, a *Sorompó Országos Ifjúsági Iparvédő Liga* is.

Kereskedelmi alkalmazottak állasközvetítőirodája. Megírtuk, hogy a budapesti kereskedelmi akadémia végzett tanulóinak szövetsége a bécsi kereskedelmi akadémia végzett hallgatóinak egyesületével karöltve, Magyarország, Ausztria és a külföld nagyobb városaira kiterjedő állasközvetítő-irodát létesít a kereskedelmi iskolákat végzett növendékek részére. Most arról értesülünk, hogy a bécsi egyesület három igazgatósi tagját küldte ki a budapesti egyesületnek pünkösdkor tartott választmányi ülésére, melyen a részletkérdésekben is teljesen megállapodtak. Az iroda, mely díjmentesen végzi az állasközvetítést, a jövő hónapban kezd meg működését; addig is azonban a munkaadóknak épp úgy, mint a kereskedelmi iskolát végzett ifjúságnak mind a két egyesület szívesen szolgát fölvilágosítással, még pedig a magyar szövetség felülkára: Bán

Richard (Budapest N. Kőbányai-ut 31. szám), az ausztriai egyesület részéről Kornfeld Sándor (Wien III. Custozzagasse 8.)

TŐZSDÉK.

A BUDAPESTI ÁRU- ÉS ÉRTÉKTŐZSDE

Gabonatőzsde.

Budapest, június 9.

A készáruiparban kifejezetten szilárd volt ma az irányzat. Mérsékelt kínálattal szemben, kezdetben nagyon tartózkodók voltak a malmok, később azonban jobb vételkedvet mutattak és drágább árak fizetése elől sem zárkóztak el. Mivel másrészt az árubirtokosok nem voltak tulkövetelők, meglehetősen élénk forgalom fejlődött ki, amelynek a folyamán mintegy 25.000 q buza kelt el, 10 fillérig a tegnapiaknál drágább árakon. A legdrágább eladási ár 13.05 korona volt 77.8 kilós tiszavidéki buzáért, a legolcsóbb pedig 12.20 korona 74 kilós pestvidéki buzáért. Egyéb gabonaneműek közül a rozs néhány fillérrel, a tengeri 5—7 és fél fillérrel drágább, a zab szilárd. Forgalmába csupán 3200 q zab került 9.20—9.50 koronás árakon. A határidőpiacon a mai üzlet nyugodtan és körülbelül a tegnapi zárlat jegyzéseivel indult meg. A forgalom folyamán állandóan élénk vételkedv uralkodott, minek folytán az árfolyamok lényegesen emelkedtek. Az októberi buza 11.44 koronán indult, előbb 11.45 és 11.41 között ingadozott, aztán 11.55-ig szűkött fel és zárlatkor így is maradt. A júliusi tengeri mindjárt a megnyitáskor 5 fillérrel a tegnapi zárlaton felül, 6.92 koronán indult, előbb 6.93 és 6.87 között változtatta a jegyzését, aztán 7 koronáig emelkedett és zárlatkor 6.96 koronán maradt. A tegnapi zárlathoz viszonyítva, végeredményképpen ma az októberi buza 12 fillérrel, az októberi rozs 13 fillérrel, a júliusi tengeri 9 fillérrel, az októberi zab 6 fillérrel emelkedett.

A készáruüzlet jegyzése a mai tőzsdén a következő volt:

	kilós	ára 100 kg.	kilós	ára 100 kg.
Buza				
Tiszavidéki	75	—	79	25.70—26.—
„	76	24.95—25.20	80	25.90—26.10
„	77	25.——25.50	81	—
„	78	25.50—25.75	82	—
Féjérmegyei	75	—	79	—
„	76	24.75—25.—	80	—
„	77	24.9—25.30	81	—
„	78	25.20—25.50	82	—
Pestvidéki	75	—	79	25.60—25.90
„	76	24.80—25.10	80	25.70—26.—
„	77	24.95—25.35	81	—
„	78	25.40—25.65	82	—
Bánsági	75	24.60—24.90	79	—
„	76	24.70—25.—	80	—
„	77	24.95—25.35	81	—
„	78	25.40—25.65	82	—
Bácskai	75	24.80—25.10	79	—
„	76	24.95—25.20	80	—
„	77	25.——25.45	81	—
„	78	25.45—25.75	82	—
Rozs I-rendű uj	—	—	—	18.40—18.50
„ közöpmínőségű uj	—	—	—	18.10—18.20
Arpa takarmány I-rendű	—	—	—	17.60—18.—
„ II-rendű	—	—	—	16.20—16.70
Zab I-rendű	—	—	—	19.——19.40
„ II-rendű	—	—	—	18.60—19.—
Tengeri bolföldi uj	—	—	—	13.60—13.90

Köttetett:

Buza. Tiszavidéki: 450 q 78 k 26.— K, 100 q 78 k 25.80 K, 150 q 77.8 k 26.10 K, 500 q 77 k 25.70 K, 200 q 76 k 25.35 K, 400 q 75.5 k 25.40 K. Pestvidéki: 200 q 78 k 25.60 K, 100 q 78 k 25.50 K, 100 q 77.5 k 25.80 K, 150 q 77 k 25.40 K, 1240 q 76 k 25.40 K, 450 q 75.5 k 25.10 K, 400 q 74 k 24.40 K.

Bánsági: 2000 q 77 k 26.— K, 3000 q 77 k 26.— K, 1800 q 76 k 24.40 K keverékes, 1200 q 76 k 24.70 K keverékes, 800 q 76 k 24.40 K keverékes.

Bácskai: 100 q 78.8 k 25.70 K, 150 q 76 k 24.95 K rozsos, 150 q 77 k 24.95 K sárga, 100 q 75 k 25.— K.

Román: 600 q 77 k 25.30 K.

Reggelizés előtt fél pohár

Schmidthauer-féle

Használata valódi áldás gyomorbetegségeknek és székszorulásban szenvedőknek.

Igmándi keserűvíz

Az elfoglalt gyomorral 2—3 óra alatt teljesen rendbe hozza.

Kis üveg 40 fillér Nagy üveg 60 fillér

Raktár: 1000 q 76.4 k 25.30 K. Zab: 1650 q 18.40 K kpf, 600 q 18.55 K kpf. 200 q 18.90 K kpf. 100 q 19 K kpf. 100 q 18.80 K.

Az árak 100 kilogrammonként, koronaértékben értendők.

A határidőpiacon kötött:

Délelőtt:

Előfordult kötések (50 kg.-kint) 1911-re:

Table with 2 columns: Item and Price. Buza 1912 áprilisra 11.75-86, Rozs októberre 11.44-45-41-55, Arpa októberre 9.18-33, Zab októberre 8.23-22-33-26-8, Tengeri 1912 májusra 6.57-5-56-63-62, Tengeri júliusra 6.92-9-87-96.

1 óra 30 perczkor zárulnak:

Table with 2 columns: Item and Price. Buza októberre 11.55-11.56, Rozs októberre 9.33-9.34, Zab októberre 8.28-8.29, Tengeri júliusra 6.96-6.97, Tengeri 1912 májusra 6.62-6.63.

Budapesti gabonaforgalom.

1911. június 7 től 1911. június 8-ig.

Table with 4 columns: Item, Arrived, Shipped, and Measure. Buza 16357 910, Rozs 343 218, Arpa 150 464, Zab 1275 101, Tengeri 35306 8, Liszt 408 13769, Korpa 2752.

Ertéktőzsde.

Külföldről gyöngébb jelentés érkezett; a kolerahír, bár megezáfolták, minduntalan máshonnan tűnik fel, az alban zavargás és a pénzpiac roszszabódása, végül az itteni gabonapiac hozmozgalma a médióhalasztás közelségével egyetemben, kedvezőtlen hatását érezte a mai üzlet forgalmán, amely igen szűk határok között mozgott. A vasárak leszállítása a vaskartel tegnapi gyűlésén, szintén nem volt mellőzhető, mert ezzel kapcsolatban Bécsben a vaspiaze értékei hanyatlottak. A nemzetközi piaze értékei hanyatlottak, a zárlat csendes. A helyi piazeon a közuti vasutrészvény a tegnapijál jóval olcsóbban kínálták, mert a fő-

város elhatározta, hogy legközelebb megbírságozza, ha a forgalmat előírás szerint nem bonyolítja le. A készáru piazeon alig volt kötés, az árnyív meglehetősen tartott volt. A déli tőzsdén nagyobb vásárlás nem volt, bár a bécsi tőzsde kissé gyöngült. A nemzetközi piaze értékeinek az ára lemoszódott, a zárlat csendes. A helyi piazeon tartott áron folyt a vásár, mert a kínálat megesapant. A készáru piaze szilárd, de a forgalom nem elégtett ki. A járadék piaze változatlan. A valuta és érezváltó gyöngé. A zárlat csendes volt.

Az előtőzsdén kötött: Magyar hitelrészvény 822-820.50, Osztrák és magyar államvasut 750.50-751.50, Déli vasut 123.50-124.50, Leszámitóbank 562.50, Rimamurányi 673.25-675, Közuti vasut 758-751, Magyar bank 742.75-741.25, Hermes váltótőzlet 412.50-413.50, Budapesti lípótvárosi takarékpénztár 203-203.50, Felten és Guillaume-féle 1200, Salgótarjáni 659-660.50, Magyar ruggyanta-gyár 575-576, Gazdasági gépgyár 458-461, Egyesült izzóámpa 370, Magyar cukoripar 2520-2523.

A déli tőzsdén kötött: Osztrák hitelrészvény 642.50, Magyar hitel 820-820.50, Osztrák és magyar államvasut 751.50, Déli vasut 123.50-125, Jelzálogbank 483.50-484.50, Leszámitóbank 562.50, Rimamurányi 674-675.50, Közuti vasut 760-761, Városi villamos 401, Hazai bank 302, Magyar bank 741.50-742, Felten és Guillaume-féle 1212-1225, Magyar villamosági 512-515, Temesvári szeszgyár 425, Magyar ruggyanta-gyár 575-576, Nasiczi taningyár 620.

Az utőtőzsdén csekély üzlet mellett barátságosabb volt a hangulat. Kötött magyar hitel 820.50, Városi villamos 401.50, Közuti villamos 760, Magyar bank 742.75-743.

Bécsi gabonátőzsde.

Bécs, június 9. (Saját tudósítónktól.) A külföldi tőzsdék gyöngült árfolyamokat jelentettek, de az itteni piaze a budapesti terménytőzsdével egyetértően szilárd irányzatot követett. Buza 10, tengeri és rozs 5-10 fillérrel drágult, zab és árpa tartott, nagyobb üzlet azonban nem fejlődhetett ki, mert a konzum tartózkodott a vásárlástól s különösen buzában alig fordult elő kötés.

Jegyzetelt buza: tiszavidéki 13.20-13.65, banáti 12.75-13.15, székesfehérvári 12.75-13.10, mosoni és győri 12.60-12.95, felsőmagyarországi 11.55-11.95, déli-vasuti 12.50-12.85, alsómagyarországi 12.05-12.55.

Rozs: felsőmagyarországi 9.40-9.75, csepeli 9.35-9.70, pesti 9.45-9.80, déli-vasuti 9.35-9.60, különféle magyar 9.30-9.60, ausztriai 9.30-9.65. Arpa: morvaországi 9.10-9.50, déli-vasuti 8.35-8.60 K. Magyar tengeri 7.30-7.55, Cinqumatin 6-9.40. Magyar zab 10.35-10.65, elsőrendű 10-10.30, közepes 9.70-9.95, romániai 9.40-9.95.

Aggság ellen. Dr. Hommel-féle Haematogen. Övási a Dr. Hommel nevet hangsúlyozni kell!

Bécsi értéktőzsde.

Bécs, június 9. Az előtőzsdén a spekuláció minden érdeklődése vasértékek körül koncentráldott, amelyek arra a hirre, hogy a vaskartelben differenciák támadtak, gyöngültek, különösen alpesi részvények hanyatlottak; 798.50 volt a megnyitó árfolyam, tehát tegnaphoz képest 15 koronával estek. Bánya és kohóvállalat, prágai vasmű, rimamurányi értékek kivétel nélkül gyöngültek és az általános irányzat gyöngé volt. Skoda-értékek tegnaphoz képest 6 koronás árvesztéséget szenvedtek. Déli vasuti részvények szilárdak. A forgalom későbbi során a piaze némileg megszilárdult, Alpesi r. 803-ig javult. Általában nyugodt volt az irányzat a déli tőzsde megnyitásakor, az árfolyamok alig változtak. Alpesi r. árjavulását nem tudta megőrizni. Később nyugodt forgalom közepette alpesi ismét javult. Kulisszok közt Dunagőzhajózási gyöngült. Berlin is gyöngé irányzatot jelentett a bányacértékek piacáról.

10 óra 45 perczkor: Osztrák hitel 643, Osztrák államvasut 751.25, Déli vasut 124, Alpesi 803, Rimamurányi 674, Prágai vasmű 2705, Skoda 648 (646 után), Bánya- és kohó 965, 3 százalékos déli-vasuti elsőbbség 274.25.

1 óra 30 perczkor: Osztrák hitel 643.25, Magyar hitel 822, Anglobank 321.50, Bankvercin 541.50, Laen-

Main table titled 'Budapesti értéktőzsde' with columns for 'Mai záró ár-folyam' (Pénz, Áru), 'Részvények száma', 'Befizetés részv.-ként', 'Maj záró ár-folyam' (Pénz, Áru), 'Részvények száma', 'Befizetés részv.-ként'. Rows include Államadósság, Bankok, Takarékpénztárak, Biztosító társaságok, Gözmalomok, Iparvállalatok, Sorsjegyek, and Közlekedési vállalatok.

derbank 529, Unionbank 610, Osztr. államvasut 751.50, Délivasut 122.75, Dunagőzhajózás 1142, Apesi 805.50, Prágai vasut 2712, Rimamurányi 674, Török sorsjegy 247, Skoda 646.50, 3 százalékos délivasut 273.75.

Bécs, június 9. (Magyar értékek zárlata), 4 százalékos arany-járadék 111.95, Tiszai és szegedi kölesön sorsjegy 157.—, Magyar hitelbank részvény 818.—, Magyar leszámítoló és váltó részvény 860.—, Rimamurányi 674.—, Magyar ezektőlpar 2510.—, Adria hajózási részvénytársaság —, Magyar koronajáradék 91.20, 4 százalékos magyar földteherm. kötvény —, Magy. nyereim-köles. sorsjegy 20.—, Kassa-Oderbergi Vasut részv. —, Magyar jelzálogbank 483.—, Magy. kereskedelmi bank —

Bécs, június 9. (Osztrák értékek zárlata), 4.2 százalékos papír-járadék 92.45, 4 százalékos osztrák arany járadék 116.75, 1860-as sorsjegy 160.—, Osztrák hiteli sorsjegy —, Angol-osztrák bankrészvény 321.—, Bécsi Bankverein 540.5—, Osztrák-magyar bank 1925.—, Déli vasut 122.—, Dunagőzhajózási r-t. 11.8. Dohány részv. 325.—, Cs. k. arany (vert) 11.36, Német bankv. 117.47, Osztr. Lloyd 584.—, 4.2 százalékos osztrák járádék 91.20, Osztr. koronajáradék 92.0, 1864-es sorsj. 306.— Osztrák hitelintézet részvény 842.—, Union-Band 614.50 Osztrák Ländlerbank 528.75, Osztrák magyar államvasut 750.60, Elbavölgyi vasut —, Alpsei részvény 807.25 20 frankos 19.01, Londoni váltóár 240.02, Lipótkohó 610.— Török sorsjegy 245.50

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, június 9. (Értéktőzsde.) A tőzsde gyenge irányzatban nyílt meg, mert a ki nem elégitő newyorki jelentések, az albániai politikai hírek, valamint az osztrák vaskattell kebelében felmerült nehézségekről szóló hírek az egész vonalon eladásokra vezettek. Erősebben csökkentek egyes bányatekkek, különösen bochemiak, továbbá Schuckert-részvények, amerikai vasutak, török sorsjegyek és Hansa-részvények. Futólag ugyan, miután a kínált áru könnyen talált vevőre, némi javulás állott be, de az irány nyugodt forgalom mellett végül újabb ellanyhult. Javultan zárulnak harpeniek és Kanada-vasut. Osztrák értékek közül déli vasut gyengébb volt. A készáruipiac ipari értékei mind szilárdabbak voltak. Napi pénz 3 százalékos, magánkamattal 3 és egyegyed százalék.

Berlin, június 9. Zárlat. (Saját tudósítónktól) Zárlatkor jegyeztetik: 4.2 százalékos papír-járadék 92.45, 4 százalékos osztrák aranyjáradék 93.3, osztrák hitelrészvény 211.50 Déli vasut 24.30 orosz bankjegyek 216.45, 4 százalékos új orosz kölesön 9.70, Discontó Commandit 188.20, Dinamittraszt 181.40, Harponi 181.—

Unifkált török járadék 93.20, 4.2 százalékos ezüst jár 92.70, 4 százalékos magyar aranyjáradék —, Magya koronajáradék 91.20, Osztrák-magyar államvasut —, Bécsi váltóár 850.75, Olasz járadék —, Alt. villamosági Edison 245.40, Gelsenkirchoni 200.90, Laurakohó 17.80

Frankfurt, június 9. Zárlat. 4.2 száz.-os papírjáradék —, 4 száz.-os osztr. ar-jár. 99.40 Magy. ar-jár. 94.25 Osztr. hitelint. részv. 205.— Osztrák-magyar államvasut 158.25, Északnyugati vasut —, Bustieli radi vasut —, Londoni váltóár 204.05, Bécsi Bank verein 137.—, Villamos részvény —, 3 százalékos-magyar aranykölesön 77.80, 4.2 százalékos ezüstjáradék 96.60, Osztrák koronajáradék 93.—, Magyar korona-járadék 91.40 Osztrák-magyar bank 128.10, Déli vasut részvény 24.35 Elbavölgyi vasut —, Bécsi váltóár 850.60, Párisi váltóár 807.65, Union bankrészv. 153.50.

Hamburg, június 9. (Zárlat.) 4.2 százalékos ezüst járadék —, 1860. sorsjegy 178.75, Déli vasut 24.35 4 százalékos aranyjáradék 99.75, Osztrák hitelrészvény 201.50, Osztrák-magyar államvasut —, Olasz járadék 103.—, 4 százalékos Magyar aranyjáradék 94.25.

London, június 9. Angol consol 80.8/16

Páris, június 9. (Zárlat.) 3 százalékos francia járadék 96.15, Osztr. aranyjáradék 100.45, Magyar arany járadék 98.25, 5 százalékos bolgár kötvény 1896. évről 517.—, 3/4 százalékos Olasz járadék —, Déli vasuti elsőbbségi kötv. 294.—, 5 százalékos marokkói járadék 528.— 4 százalékos 1890. román köles 98.40, 4 százalékos amori. románjár. 1905. 94.25, 3 százalékos orosz járadék 104.70 4 és fél százalékos 1909. orosz járadék 103.55 4 százalékos spanyol jár. 97.15 4 százalékos unifkált török jár. 92.05 Török sorsjegy 16.75 Török dohányrészvény 349.—, Osztrák földhitelintézet —, Osztrák Ländlerbank 569.—, Magyar jelzálogbank 515.—, Banque de Paris 18.32 Banque Ottomane 717.—, Osztrák-magyar államvasut —, Déli vasut 129.—, Meridionalvasut 658.—, Hartman gépgyár 730.— Rio Tinto 17.45, Sucrerie d'Egypte 82.—, Tula 511.—, Urlikányi kőszén 177.—, Chartered 42.50, De Beers 432.50 East Rand 119.50, Jagersfontein 268.—, Trans. Land Comp. 56.25, Váltó Amstordamra (rövid) 209.50, Váltó német piacokra (rövid) 123.81, Váltó Bécsre (rövid) 105.31, Váltó Belgiumra (rövid) 3/8, Olasz arany-váltó rövid 1/16, Váltó Svájcra (rövid) 1/16, Csekk Londonra 233.95, Magánkamattal 2 1/4.

Üzleti tudósítások.

Budapesti szeszjegyzés.

Milyen időre?	Nyers	Finomított
Azonnali szállításra	52.25	57.25
Szeptember—májusra	52.50	57.50
Szeptember—augusztusra	52.75	57.75
Július—októberre	53.—	58.—

Irányzat: Gyengülő gyümölcstermési kilátások és a tengeri rapid áremelkedése folytán szilárd.

Bécsi nyersszeszjegyzés	48.75	49.—
Prágai "	48.—	—
Lembergi "	45.25	—
Trieszti exportszesz (finom)	20.—	—

Kőbányai sertéspiac.

Június 9. Magyar elsőrendű: Fialat nehéz (páronkint 320 kilogrammon felüli súlyban) 156—156 fillér. Fialat közép (páronkint 251—320 kilogrammig terjedő súlyban) 160—164 fillér. Közép (páronkint 240—280 kigr.) 172—174 fillérig.

Sertéslétszám: 1911. évi június hó 7. napján volt készlet 26876 drb. — 1911. június 8-án elszállított 338 drb. — 1911. június 9. napjára maradt készletben 26538 drb. A hizott sertésüzlet irányzata: lanyha.

Sertéskonsumvásári jeentés.

(A székesszűvárosi állatvásár és községőhid igazgatóságától.) Június 9. Előző napi eladatlan maradvány 204 drb sertés, 71 drb süldő, 3 drb malacz. Pótfelhajtás 46 drb sertés, Mai felhajtás 1438 drb sertés, 50 drb süldő, összesen 1688 drb sertés, 121 drb süldő, 3 drb malacz. Eladatott 1303 drb sertés, 36 drb süldő. Mai maradvány 385 drb sertés, 85 drb süldő, 3 darab malacz.

Arjegyzés. Zsirsertés. Öreg I. rendű 350 klg. felül életsúlylevonással 148—154 fillér. Öreg II. rendű 280—350 klg. életsúlylevonással 146—150 fillér. Öreg silány életsúlylevonással 140—152 fillér. Fialat nehéz 300 klg. felül életsúlylevonással 154—166 fillér. Fialat közép 220—300 klg.-ig életsúlylevonással 160—178 fillér. Fialat könnyű 120 klg.-ig életsúlylevonással 170—178 fillér. Husserítés nehéz 300 klg. felül életsúlylevonással 150 fillér. Husserítés könnyű 140—300 klg.-ig életsúlyban 120—126 fillér. életsúlylevonással 166—177 fillér. Süldő belföldi életsúlyban 120—136 fillér. Malacz életsúlyban 140 fillér. A vásár irányzata közepes. Az árak változatlanok.

Budapesti szurómahavásár.

Június 9. Felhajtott: 1151 drb 3/6 borjú. Arjegyzés. Elsőrendű 6/6 borjúkért 124—136 fillérig, kivételesen 138—142 fillér, közepmőségű 6/6 borjúkért 110—120 fillérig, kilogrammonként (levonás nélkül.) Az irányzat igen élénk volt, az árak 4—6 fillérrel legkérni emelkedtek.

Felolós szerkesztő:

PURJESZ LAJOS.

Kiadó-tulajdonos:

A Magyar Ujságkiadó Részvénytársaság

Igazgató: **ERDŐS ARMAND.**

PURJESZ LAJOS ÉS FELELŐSÉGE

REGÉNY.

Irta: J. LIES.

71

El voltunk szánva ugyan mindenre, de képzelted, Szibériában elpusztulni még sem szeretett volna egyikünk sem. Hónapokon keresztül megemve bujkáltunk a pétervári bünbariagokban s most már csak egyetlen reménységünk volt, hogy kitör a forradalom, melyet a nihilisták már előkészítettek s tisztességesen, hősközhöz illően esünk el a nagy harcban. De nem így történt. A forradalom ugyan megkezdődött, de olyan lanyhán, erőtlennül, hogy a vezetőség csakhamar belátta, hogy veszve van minden. A rendőrség megkezdte munkáját s a vezetőség, ha nem akarta, hogy minden oda vesszen, menekülni volt kénytelen. Emlékszem, szigorú hideg tél volt, amilyen még a mi fehér hazánkban is ritkaság. Pétervár utcaíai tömve rendőrökkel és katonasággal. Az ember nem tudhatta, hogy melyik utcasarkon esik a zsarnokság hálójába. Hanem a jelszó ki volt adva. Utolsó tanácskozásra kellett összejönnünk még az éjjel. Mindnyájan tudtuk, hogy a halál küszöbén állunk, de a koczka most már el volt vetve. A parancs szerint tizenegy óraker kellett találkozunk a Péter Pál-erőd mögött egy rozoga külvárosi épületben. Hamar sötétedett, tehát korán indulhattunk. Erre szükség is volt, mert a rendőrség figyelmét el kellett kerülnünk. A pártvezetéség erről is gondoskodott. Mikor az utczára léptem, hogy a közelben lakó barátomat s elbúvársamat felkeressem, az utczá már elhagyott volt, pedig még alig sötétedett. Rosszat sejtettem, mert az ilyesmi szokatlan volt a Kniaz-prospekten, mely a forgalmasabb utczák közé tartozott. Gyánúm nem sokára megerősítést nyert. Még alig jártam a szomszédos kapunál, mikor az

utczá vége felől vágatva közeledett egy szotnya kozák. Ugy látszik, nagy baj volt valahol, mert nagyon siettek. Utjuk a Nevsky-prospekt felé vitt. Meggyorsítottam lépteimet s a havas utczán bukdaesolva siettem Prikuljow barátomhoz, ki négy-öt házzal távolabb lakott. Sietve szaladtam fel a kopott ház dűledező lépcsőjén s lélegzetszakadva rántottam fel Prikuljow szobájának ajtaját.

— Mi történt — kérdeztem, még mielőtt üdvözöltem volna. Prikuljow nyugodtan emelkedett fel ültéből s mosolyogva mondotta:

— Illuminációt rendeztünk a tanácskozashoz.

— Tehát a rendőrség felfedezett bennünket? — kérdeztem.

— Még nem, de hogy erre ma ne is lehessen idejük, a pártvezetéség felkázította a külváros munkásait. A fegyvergyár már ég, sőt pár percz múlva ki fog gyuladni a patrongyár is, meg a kormányzó palotája a Nevsky-prospekten.

— Hihetetlen, hisz a kozákok épp arra tartottak.

— Láttam őket — mondotta barátom fölényes nyugalommal — de már elkéstek, bár hogy is sietnek.

— Mikor kell a Péter Pál-erődnél lennünk? — kérdeztem hirtelen.

— Nekünk egy óra múlva. Foglalj helyet, még van időnk bőven. A mai éjszaka a miénk.

E kijelentés után én is nyugodtságot erőltettem magamra, bár nem egyszer megdobbant a szívem, mikor arra gondoltam, hogy rendőrkordon és katonaság között kell majd a találkozás helyére mennünk s az ádáz ellenség tözsomszédságában kell megtartanunk utolsó összejövetelünket, mely talán tényleg utolsó lesz nemcsak Péterváron, hanem ezen a földön.

Prikuljow mivel sem törődött s ez engem még idegesebbé tett. Mikor tudattam vele az

iránti aggodalmamat, hogy eszerleg még az erőd közelében a hatalom kezei közé kerülünk, mielőtt még eljuthatnánk a tanácskozás helyére, hangosan felkaczagott s végig dőlve a kereveten, egyre azt hajtogatta:

— Ugy is mindegy! Ugy is mindegy!

Eközben egy pillanatra sem esett ki apatikus nyugodtságából.

Egy darabig borzadva néztem rá a sötétedő szobában, melynek a háztetőkről bevilágító hó kísérteties fényt adott. Arczvonásából igyekeztem olvasni, mert azt hittem, hogy a félelem megzavarta agyát.

— No mit bánulsz rajtam — szólott rám fölényes nyugalommal. — Azt hiszed, ugye, hogy megzavarodtam? No ne félj, majd te is nevetni fogsz, ha meg tudod azt, amit én.

Előbb arra gondoltam, hogy talán már el vagyunk árulva s Prikuljownak már tudomása van erről, de aztán eszembe jutott, hogy akkor nem kellene egy óra múlva tanácskozásra mennünk. Végül derengeni kezdett agyamban a valóság. Egy pillanattig haboztam, de aztán megkérdeztem Prikuljovot, hogy mi az ok.

— Nos hamar meg fogod érteni, hogy min mulatok olyan jól. Azt tudod, hogy a párt vezerei menekülnek, viszont azt is tudod, hogy a hívek legnagyobb része itt marad. Valakinek csak kell vezetni őket s fenn kell tartani az összeköttetést a külfölddel. Engem biztak meg azzal, hogy szervezzem s vezessem az itten maradókat, téged pedig azzal, hogy az összeköttetést tartsd fenn a külfölddel. A te feladatod tehát a posta és távirtda szervezése. Ezek után pedig te is nevethetsz velem együtt. Pétervárt elhagyni halál, Péterváron maradni szintén. Most már csak idő kérdése az egész. Versenyezhetünk, hogy melyikünk végez először. A dolog meglepett. Tudtam, hogy Prikuljownak igaza van, de hát más választásunk nem volt.

(Folyt. köv.)

VIZÁLLÁS.

Table with columns for location (e.g., Dunas, Móra), date (június 8. június 9.), and water level measurements in meters.

IDŐJÁRÁS.

Az elmúlt nap időjárásának áttekintése: Hazánkban az idő túlnyomóan száraz volt, kevés eső Erdélyben, a Dráva és az Alduna mentén...

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm. 700 +, Adómértéklet Celsius szerint, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet máx. min.

Table with columns: Állomás, Légnyomás mm. 700 +, Adómértéklet Celsius szerint, Szélirány és erője, Felhőzet, Csapadék mm., Hőmérséklet máx. min.

Kivonat a hivatalos lapból

Kinevezések. Az állami számvevőszék elnöke Paál Árpád állami számvevőszéki számvizsgálót, miniszteri tanácsosi ranggal és jellel, a VII. fizetési osztályba állami számvevőszéki főszámvevőssé...

EGYETÉRTÉS

politikai napilap. Kiadóhivatali igazgató: FAJOS MÁTYÁS.

Az Osztrák-magyar bank zálogleveleinek kisorsolása 1911. június 8-án.

A 4%os, 50 éves záloglevelekből a következő számok sorsoltak ki: Forintról szóló: (48-ik kisorsolás.)

Table with columns for 5000 frtos, 1000 frtos, and 100 frtos cizimletek, listing various numbers and their corresponding values.

Koronáról szóló: (19-ik kisorsolás.)

Table with columns for 10.000 K-ás, 2000 K-ás, and 200 K-ás cizimletek, listing various numbers and their corresponding values.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek 1911. október 1-étől fogva úgy a jelzáloghitelintézménynél, mint az összes bankintézeteknél kifizetendők.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

A f. é. június 8-án kisorsolt záloglevelek katoztatása 1911 október 1-én megszűnik. Az ezen napon esedékes szelvény tehát még kifizetendők.

A f. é. június 8-án előtt kisorsolt, de még fel nem vett 4%-os, 50 éves záloglevelek szelvényei, melyeknek kamatoztatása már megszűnt, előmutatás esetében ezentúl is kifizetendők ugyan, azonban a hiányzó szelvények értéke a záloglevelek beváltásánál a tőkéből levonásba hozatik.

OSZTRÁK-MAGYAR BANK.

Popovics korszakozó.

Schlumberger főtanácsos.

Pranger vezérlikár.

A sorsolási jegyzék az Osztrák-magyar bank összes bankintézetével és mellékhelyeinél kapható és kívánatra keresztkötés alatt bérmentve is megküldetik.

SZINHÁZAK.

Szombat, 1911. június 10-én.

NEMZETI SZINHÁZ

A vén bakancsos és fia a huszár
Népszínmű 3 felvonásban. Írta: Szigeti József.

Személyek:
Veres csapár Cál
Iona V. Molnár R.
Friczi Rózsahegyi
Hángos Lántor Kovács
Lidi Paulay E.
A vén bakancsos Gabányi
Laci, huszár Bakó

Kezdete 1/8 órakor

VIGSZINHÁZ

Preger Miksa német operetta társulatának vendégjátéka

Boccaccio.

Kezdete 1/8 órakor.

Fővárosi Városligeti Színház

A Vigszínház személyzetének vendégjátéka

Nincs elvámolni valója?
Böhözt 3 felvonásban. Írta: Hennequin és Véber.

Személyek:
La Baule Balassa
Dupont Tibanyi
De Trivelin Robert Tapolczai
Frontignac Szerényi
Couzan Vendrei
Des Barbettes Contrán Bárdi
Kis aranyérem Sarkadi
Rendőrbiztos Kárpáti
Zézé P. Gazsi M.
Paulette Komlóssy I.
Duponté Kiss I.
Liso Csáki I.
Ernestine Molnár A.
Marlette Varga A.

Kezdete 1/8 órakor.

FŐVÁROSI NYÁRI SZINHÁZ. (BUDAI SZINKÖR)

Faust.

Dalmű 5 felv. Zenéjét szerelte: Gounod. Szövegét Goethe után írta: Barbier és Carré. Fordította: Ormay F.

Kezdete 1/8 órakor.

URÁNIA SZINHÁZ.

Nincs előadás.

KIRÁLY SZINHÁZ

Lotty ezredesei.

Enekes bohózat 2 felvonásban. Írta: Rudyard Kipling. Fordította: Faragó Jenő. A verseteket írta: Mórei Adolf.

Személyek:
Dawentry Toni Tabori
Harriet, a feleség Erdei B.
Dickson John szató Latabár
Kitty, a feleség B. Rády G.
Lotty ezredesné Fedák S.
Ramanajah Szirmai
Barley Rátkai
Fox tábornok Doli
Első Váradi I.

Kezdete 1/8 órakor.

MAGYAR SZINHÁZ.

Délután mérsékelt helyárak.

Ahol unatkoznak.

Kezdete 3 órakor.

Este rendez helyárakkal.

A kis lord.
Eletkép 3 felvonásban. Írta: Burnett Hodson. Fordította: Hajó Sándor.

Személyek:
Anatól Góth
Ilona Góthné
Max Z. Molnár
Cora Tóth I.
Gabriella Báthori G.
Bianca Nagy T.
Annie T. Forrai R.

Kezdete 8 órakor.

APOLLO-PROJEKTÓGRÁF

Végszínház-utca 1-3.
Telefon 63-39.

A budapesti ifjúsági torna ünnepély

hatezer diák versenye a millenniumi sporttelen 1911. június 4-én. **A Hungaria vivó club első szabadtéri kardvívó versenye** a Margitszigeten 1911. június 5-én. Azonkívül a teljes új féléves műsor.

Legközelebbi műsorváltozás hétfőn, június 12-én. Az első előadás hétköznapokon d. u. 1/8 órakor, vasár- és ünnepnapokon 5 órakor kezdődik 1911. június 1-től, június 5-ig a teljes új féléves műsor.

BEKETOW CIRKUSZ

VÁROSLIGET. TELEFON: 107-46.

Ma este 8/8 órakor

nagy előadás a szenzációk új műsorral.

NAMBA 7 KLEIN

Japán császári művészek. kiváló angol kerékpáregyütes kaczagató.

Mirza Golem
perza csodaműtűtűk.

Csütörtökön d. u. 4 órakor családi előadás 161 helyárakkal mindenkinék. — Vasárnap d. u. 4 órakor teljes előadás gyermekek félélyárakkal fizetnek.

JARDIN DE PARIS

VII. KER., ERZSÉBET KIRÁLYNÉ-UT I. SZ.

UJ MŰSOR!

Lucie König
a hírneves német kabarédíva.

Richard Godai Solti Hermin Ellie van de Wett
a Fiedermass művésze. magyar díző. angol star.
Ferdinand Seiler, zongorahumorista. Milda Breiten, prolongálva. **A gyertyák**, magyar operett. — Ein Hotelabenteuer, német bohózat. Lucie Königgel és Godaival. **Sajó Géza, Sándor Stefi, Polónyi diadala**, aktuális szkecs. A naftalin — Krausz Simi kollegája teljesen új szövegű műsor. **Kékény, Kovács Lili, Boros stb.** A Tabarinban éjféltől 64 új attrakció. **Les 4 sources Levandovsky. — Les Diez, Cleo Vernée, Maud Seudemann stb.** A kertet 7 órakor nyitják.

Kiváltunk

ZÁLOGBAN

levő arany- és ezüstékszereket, sorsjegyeket s azokra magasabb kölcsönt nyújtunk.

MANNHEIM SIMON ÉS FIA

Budapest, IV., Párisi-u. 5.
..... (Főpostával szemben) .....

FŐNÖKÖK

ezrel eddig hiába vártak arra, hogy könnyű szerrel jussanak írógéphez.

HA FIZETNEK

havonta 20-30 koronát, kapnak egy elsőrendű, látható írásu, visszaváltós, tabulátoros, összedobillentyűs, automatikus sorváltós, csupa aczélszél és vasból gyártott, rendkívül tartós, univerzál-klavíratás

Ujlaki-írógépet.

Nem írnak alá váltót és folytonosan halmozódó irodalmunkálataikban könnyen

BOLDOGULNAK.

Bármely rendszerű használt írógépet legmodernebb Ujlaki írógéppünkre

BECSERÉLÜNK.

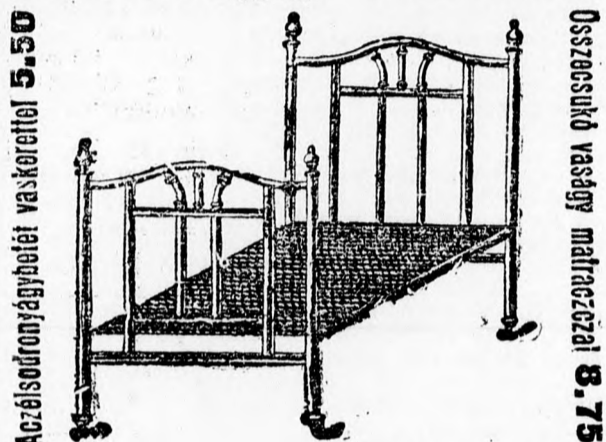
Díjmentes bemutatás országsszerte. Arjegyzék ingyen és bérmentve.

UJLAKI BÉLA Budapest, VII. ker., Erzsébet körút 28. sz.

Telefon 122-80.

Vidéki hivatalnokok, kik könyvü mellék-keresetre reflektálnak, küldjék címüket. Vidéki képviselők kerestetnek.

Rézágy 32 frt

Az itt bemutatott vaságy sodronnyal és rézdiszítéssel bármely színre emaillezve 16 frt. Mindennemű vas- és rézbutort legolcsóbban szállít **NÉMETH** fémbutorgyára, V., Koháry-u. 19A

Aczélsodronnyagyalatt vaságytól 5.50

Osszesütközött vaságy málférféjű 8.75

A nm. v. és köz. miniszter előmerő leiratával kitüntetve.

Dr. Batizfalvy I. Z. főváros legelső

FOGORVOSI INTÉZETE

Áthelyezve: **Károly-körút 3. sz. alá.**

Fájós fogak meggyógyítása Szájpadlásnélküli műfogak, aranylódok, koronák. Tartós fogtömések, Jól használható fogszorok elkészítése és behelyezése. Foghuzások (altatásban is.) Jótállás mellett mérsékelt szabott áron. Vidékiek félnap alatt megkapják műfogazikat.

TOST és MOLNÁR

Kereskedelmi, díszítő- és tájkertészete

BUDAPEST, VII. ISTVÁN-UT 50.

Elvállal ablak és erkélydíszítéseket, Kertek, parkok tervezését, alakítását, fentartását. Alkalmi és állandó díszítéseket. Téli kertek berendezését, minden szakba vágó munkát. || || ||

Telefon: 88-75. Telefon: 88-75.

Külső telepi: Gyarmat-utca 25.

|| Kedvező fizetési feltételek! ||

Eredeti művészi festmények

A „MAGYAR MŰKERESKEDELMI VÁLLALAT” szalonjában

Budapest, VI. Nagymező-utca 4.

Feltűnő olcsó árak! Ingyen beméret!

Wildbad Sanatorium gyógyhely

TOBELBAD

STAJERORSZÁG

EGÉSZ ÉVEN ÁT NYITVA.

Természeti Étrendi gyógymódok, Hő-források

VEZETŐ ORVOS: **Dr. v. DÜRING**
a kiell egyetem volt tanára, korábban a Lahmann-sanatorium vezetője.

4 ORVOS.

!! PROSPEKTUS INGYEN. !!

KÖLTŐK ÉS ÍRÓK

Élet- és jellemrajzok az irodalom köréből

A Kisfaludy-Társaság megbízásából szerkeszti **FERENCZI ZOLTÁN**

Legújabb kötete:

GOETHE

Írta **BARABÁS ÁBEL**

Ára díszes kartonkötésben 2 K 50 f

Goethe első eredeti magyar életrajza, melyből a nagy költő hatalmas egyénisége a maga teljes nagyságában bontakozik ki.

Kiadja a Franklin-Társulat

Kapható:

LAMPEL R. könyvkereskedése (Wodianer F. és Fiai) részvénytársaságnál
Budapest, VI., Andrásy-út 21. sz.
és minden könyvkereskedésben

Heti műsor:

Június hó	Nemzeti Színház	M. kir. Operaház	Vigszínház	Magyar Színház	Király Színház	Fővárosi nyári Színház	Fővárosi Városligeti Színház	Uránia
11 Vasárnap ... d. n. este	A vén bakancsos és fia a huszár	-	Az ország ut	Sárga lilom	Királyfogás	Tatárjárás	Lampaczius Va a-undus Lili	-

+ MAGYAR ORVOSI MŰSZERTÁR +

BUDAPEST, VII. KERÜLET, RÁKÓCZI-UT 32. SZÁM, A RÓKUS-KÓRHÁZZAL SZEMBEN.

saját érdekében felhívja az összes sérülteket, hogy az összes kulturálmunkában szabadalmazott, különösen páratlan czélszerűségű kicserélhető nyomlappal ellátott **MULTIFORME sérvkötők**ről prospektust kérjenek. Ezen

Sérvkötő a legmesszebbmenő igé-nycknek is megfelel **Műláb** a lehető leg-nycknek is megfelel **Műkéz** a legizlésebb kiállításban **Műfüző**

Támogatók, egyenestartók, haskötők, gummiharisnyák stb. mérték szerint jótállás mellett készülnek.

Hygienikus különlegességek! + Képes árjegyzéket kb. 1000 ábrával, ingyen, bérmentve és diszkrétan küldünk.

Sajnos de való,

hogy a mai korban feltűnően sok az olyan ember, a ki nek vére és testnedve meg vannak fertőzve és aki fiatalkori könnyelműség és rossz szokások által idegrendszerét és szellemi erejét tönkretette. Ezen szörnyű állapotot csak úgy lehet gyökeresen segíteni, ha az illetők olyan lelkiismeretes speciálista orvoshoz fordulnak, aki jó tanácsokat tud adni a neki életre vonatkozólag és az esetleg már meglévő bajokon is tud segíteni; akkor majd megszűnik a titkos betegségek létezőse is.

Ilyen magasztos hivatású Dr. Palócz v. kórházi orvos speciálista országos hírű intézete (Budapest, IV., Muzoum-körút 13), ahol a legnagyobb titoktartás mellett a mindennapi foglalkozás megzavarása nélkül alaposan és gyorsan kigyógyítják már sok év óta még a legelhanyagoltabb esetekben is a bujakóros sebeket, lügyeső-, hólyag-, ideg- és hátrgörcsűbajokat, az önfertőzés és szifilisz utóbajait, magömlést, elgyöngült férfi-erőt, (impotenciát) kezdődő elme zavart, aranyeret, sérvket, vérbajokat, bőrbetegségeket és a női nemi szervek minden betegségeit. Nők részére külön váróterem és külön kijárat van. Ha valaki bármilyen oknál fogva személyesen nem jöhetne el, akkor szívesen adnak levelére kimerítő választ (a levélben csak válaszbélyeglet kell mellékelni.) A gyógykezelés befejezése után a leveleket elégetik vagy kívánatra mindenki visszakapja azokat. Az intézet a szükséges speciális gyógyszerekről is gondoskodik. Rendelés naponta: d. e. 10-12-ig, d. u. 3-5 óráig, vasárnap déli 12 óráig. **Ehrlich 606 kurát is végzünk.**

Cím: Dr. Palócz v. kórházi orvos speciálista, Budapest, IV., Muzoum-körút 13.

Magyar királyi államvasutak.
Üzletvezetőség Szombathely.
12.712/911.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

Börgönd állomás bővítéséhez szükséges mintegy 170.000 darab fali téglát szállítását biztosítani óhajtván, arra ezennel nyilvános pályázatot hirdetünk.

Az ajánlat folyó évi június hó 20-ik napjának déli 12 órájáig az üzletvezetőség I. általános osztályának (I. emelet 4. ajtó) lepecsételt borítékban küldendő be, a bánatpénz gyűjtőpénztárunknál f. évi június hó 19-ének déli 12 órájáig teendő le.

A részleges pályázati feltételek és kötelező ajánlati űrlap, üzletvezetőségünk I. osztályánál (I. emelet 4. ajtó) költségmentesen megszerezhető.

Szombathely, 1911. évi június hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Csuz, Kőszvény?

A ZOLTÁN-féle csuz és kőszvény elleni kenőcs már néhányszori bedörzsölés után elmulasztja a kínzó hasogató fájdalmakat.

ÜVEGJE 2 KORONA.
Zoltán gyógyszerárban

BUDAPEST, V. Szabadságtér.

Vizsgálati ajándékul iskolai könyvtárak számára legolcsóbb, legjobb és legalkalmasabb a

FILLÉRES KÖNYVTÁR.

EGY-EGY KÖTET KÖTVE 60 FILLER Szerkeszti Pósa Lajos EGY-EGY KÖTET KÖTVE 60 FILLER

Elbeszélések, ragok, történelmi elbeszélések, versek, színdarabok, utóiratok gyűjteménye magyar fiúk és magyar lányok számára.

A most megjelent kötetek jegyzéke:

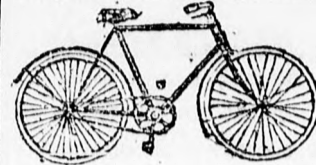
- 303-304. Lőrinczy György. Az Igmándi K. bég. Képekkel... 1.20
- 305-306. — A kawai fiúfiúk. Képekkel... 1.20
- 307. Balla Ignác. Trefaország. I. gyűjtemény. Képekkel... .60
- 308-310. Sebők Zs. A bogarak háboruja. Képekkel... 1.80
- 311. Balla Ignác. Trefaország. II. gyűjtemény. Képekkel... .60
- 312. — Trefaország. III. gyűjt. Kép... .60
- 313. Tányértalpu koma a fotografusnál és más elbeszélések... .60
- 314. Havas Mihály. Hírvirágok... .60
- 315. Lőrinczy György. Amit a kender mesél... .60
- 316. Havas I. Csodálatos paripa... .60
- 317. Dingha B. A tarisznyás király... .60

Teljes jegyzéket, valamint mintakötetet kívánatra ingyen küld a kiadóhivatal: Singer és Wolfner könyvkereskedése, Budapest, VI. ker., Andrassy-ut 10.

Megrendelésnél minden számért 64 fillér (4 fillér portóra való) küldendő be, hogy aztán bérmentve küldjük meg a rendelt köteteket. Husz kötetért 12.- korona küldendő be. — **Aláírón kötet külön is kapható.**

Hirdetések felvételnek e lapnak kiadóhivatalában

Világhírű eredeti angol The Champion és Premier

Kerékpárokat dupla baranccsapágyval és szabadonfutóval, 3 és 5 évi jótállással, minden árfelemlés nélkül szigorúan az eredeti gyári áron havi 12 és 15 koronás részletek adjuk és

kerékpár-alkatrészeket

az egész világon létező összes kerékpárhoz, külső és belső gumikat, csengőket, lámpákat, pedálokat, láncokat, konuszokat és eszékéket óriási forgalmunk következtében melyen leszállított nagyban eredeti gyári áron szállítunk vidékre is bárholva

LÁNG JAKAB és FIA

kerékpár- és alkatrész nagykereskedők

Budapest, VII. kerület, József-körút 41. szám. Fióküzletek: Baross-tér 4. és Budán: Margit-körút 6. Díszárjegyzékünk 1000 képpel kerékpár- és alkatrészekről ingy. és bérmentve

Magyar királyi államvasutak.
Üzletvezetőség Arad.
17.804-911/II.

PÁLYÁZATI HIRDETMÉNY.

A m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségére a vonalain levő osztálymérnökségeinél megüresedett több **műszaki rajzoló díjnoki állásra** pályázatot hirdet.

Pályázhatnak oly egyének, kik a rajzolás terén megfelelő gyakorlattal bírnak, magyar állampolgárok, 18-ik életévüket már betöltötték, 35 évnél azonban nem idősebbek, valamely középiskola négy osztályát sikerrel elvégezték, vagy ennek megfelelő más iskolai előképzettséggel bírnak, vasuti szolgálatra testileg s szellemileg alkalmasak s kifogástalan előéletűek.

Pályázni szándékozók sajátkezűleg irandó kérvényükhöz az alkalmazás említett összes feltételeit igazoló, valamint valamint birtokukban levő egyéb eredeti, vagy hitelesített másolati okmányokat mellékelni, egy sajátkezűleg készített, de képességük elbírálására alkalmas kisebb formájú rajzot mellékelni s családi állapotukat, ugyszintén előbbi foglalkozásaikat híven előadnitartoznak.

A hirdett rajzoló állások 3 korona 50 fillér javadalmazással vannak egybekötve.

A kérvényre egy koronás, míg a bélyeggel el nem látott mellékletekre 30 filléres okmánybélyeg ragasztandó.

A benyújtandó pályázatok a m. kir. államvasutak aradi üzletvezetőségének pályafentartási és építési osztályához intézendők.

Arad, 1911. június 3.

(Utánnomás nem díjaztatik.)

Az üzletvezetőség.

Réz- és vaságyak minden kivitelben.

Legszebb Legjobb Legolcsóbb

Pap lan Pap lan Pap lan

Kárpitosáru-, réz- és vasbutorgyáros, fabutor, nád- és kerébutor, ernyő és sátor, minden méretben megrendelés szerint is. Gyógykezelő leher és szűrkepekroczok, gyapju- és flancéltakarók, szőnyegek minden nagyságban, storrok, szővő- és csipkefüggönyök, ágyterítők, butorszövetek és mindenféle kellekek nagy választékban. Gyormokszékek és keresztolókészleteket a leggyorsabbtól a legfinomabb kivitelig

Szálloda-, intézet-, fürdő- és kórház-berendezési gyár

GICHNER JÁNOS

Budapest, VII., Erzsébet-körút 20.
Gyári VII., Kertész-u. 7., 9. és 20. sz.

Árjegyzék bárkinek kívánatra ingyen és bérmentve küldetik

Gyermekkoszlik nagy választékban.

Betegtolókoszlik.

Sodronyos lecsúszós minden méretben 20.- kor.

Összeosztható vaságy kivétel 3 matraccal 22.- kor.

Sodrony-ágybetétek bármely nagyságban.

Reletták, Jalousinok és nádroletták minden méretben készíttetnek.

Specialista

Cs. és kir. szab. sérvkötőket, pneumat. gummipalotával, 8900

haskötőket, 8535
gummi gőresérharisnyákat,
műlábakat, műkézeket,
testgyejesítő, fűzőket,
testgyejesítő, gépeket,
egyenestartókat, valamint a

betegápolás-hoz tartozó összes cikkeket

készít a technika legmodernebb elvel szerint legújtanvosabb gyári áron mellett

KELETI J.

cs. és kir. szab. sérvkötők és testgyejesítő-gépek gyára

Budapest, Koronaherceg-utca 17.
Alapítva 1878. Telefon 15-76.

Legújabb képes árjegyzék ingyen és bérmentve.

